

Srednja šola Veno Pilon Ajdovščina

Jzvūr

Šolsko glasilo

svoboda

februar 2018

*Srednja šola Veno Pilon
Ajdovščina*

Kurikul, kot ga piše življenje

I know not what course others may take; but as for me, give me liberty or give me death.

Patrick Henry

Zadnji decembrski teden je bil nor. No, če se pošalim, nor za nore profesorje. Za naju s kolegico Sonjo zagotovo. Dijakom sva hoteli pokazati in podati vez med teorijo, ki se vrši za vrati učilnic, in življenjem, ki je veliko več kot le skupek definicij, etimoloških in drugih slovarskih razlag, funkcij in vsega, kar tlačimo v naše kurikule. Da ne bom napačno razumljena – s tem ne bi bilo nič tako zelo narobe, če bi vse te spojine, pasive in logaritme povezali z življenjem. Pa jih žal vse premalokrat – vsaj na gimnazijskem programu.

Prenos teorije v stvarnost vsakdana sva s kolegico udejanjili prav v zadnjem decembrskem tednu. Sredinemu fantastičnemu predavanju v Evropi priznanega strokovnjaka s področja javnega zdravja, Maria Fafangela, ki je zaokrožilo tritedensko delo 3. in 4. letnikov gimnazije ter tako povežalo delo v učilnici z realnimi številkami s terena, je sledila četrtkova čajanka za starše 1. letnikov, ki je podala odlično podlago za petkovo druženje najinih prvošolcev s stanovalci doma starejših občanov iz Ajdovščine.

Že ob prihodu so nas presenetili z aplavzom. S čim smo si ga zaslužili? Odgovor se je ponujal kar sam. Prišla je mladost in z njo spomini na dni, tako drugačne od težkih, drsajočih korakov starosti. Spomini na lepote, ki še grejejo vse počasneje utripajoča srca. Spomini, ki izwabijo solzo in sprožijo aplavz. Neverjetno. S kolegico sva se le spogledali. In začeli smo z delom. Fantje so postavljali smrekici, dekleta zavijala škatlice v svetleči papir. Med našimi nasmejanimi obrazi pa okorne in počasne roke stanovalcev. »Gospa, kako ste kaj?« je deklica previdno vprašalo pri prvi mizi. Medtem je pri drugi že tekel pogovor o italijanščini, s katero so se nekateri naši dijaki letos prvič srečali. »Znam italijansko. Hodila sem v italijanske šole,« se oglasi sivolasa gospa. »Želiš, da ti kaj lepega povem?« Na drugem koncu pa fantje. Smrečica je bila že skoraj postavljena, zataknilo se je pri zvezdi. Je to ruska ali židovska? V ves ta vrvež je posegel še čil starostnik ter nas nagovoril: »Mladina, spoštujte življenje. Bodite hvaležni zanj.«

Smrečici sta bili postavljeni, okrašeni s pisanimi škatlicami sta krasili dnevna prostora. Našim dijakom pa je bila dana naloga, da stanovalce povprašajo, česa si v novem letu želijo ter to zapišejo na papirnate balončke, ki se bodo pridružili škatlicam na smrečici. »Katero od teh želja bomo zagotovo uresničili,« nam je dejala delovna terapevtka. In se je slišalo: »... da bi me sorodniki večkrat obiskali ... da bi mladina pogostejše prišla med nas ... da bi bila sama v svoji sobi ...« Po prostoru se je razleglo sproščeno klepetanje, kot da so

si naši in njihovi domači že od nekdaj. Mladi, za katere velikokrat trdimo, da nimajo odnosa, so se sklanjali k sivim glavam in zapisovali. Bilo je ganljivo, predvsem pa pristno.

Sledilo je še zadnje dejanje. Naši mladi so se morali sprehoditi po domu, naključno izbrati starostnika, mu izročiti voščilnico, prebrati njeno vsebino ter mu ob voščilu pogledati v oči. Mladost in starost sta se ponovno srečali v nedeljivi celoti. Le Rok se je prestopljal in mencial.

»Rok, le še ti moraš oddati svojo voščilnico,« sem dejala.

»Profesor'ca, ne morem,« je kar prehitro izgovoril.

»Meni je to grozno. Vsi so tako stari, ubogi, neboljeni!«

»Rok, taka bova tudi midva,« sem ga poskušala potolažiti.

»Vem, ampak to je grozno!« mi je hitel zatrjevati.

»To je življenje,« sem se ga trudila nič kaj prepričano prepričati.

Še par sekund sva tako stala, zatopljeni vsak v svoje misli, s pogledom na sošolce, ki so se pogovarjali s starostniki. Tedaj me je prešinilo: »Pridi, bova skupaj poiskala nekoga in mu izročila voščilnico.«

Odpravila sva se po hodniku. Naproti nama je s hojco pridrsala starejša gospa. »Njej lahko voščiva lepe praznike,« sem dejala. Ustavila sva se. Rok je gospo nagovoril in ji izročil voščilnico. Bilo je očitno, da jo je iznenadil. Prisluhnila je, nato pa s prosto roko segla mladeniču do obraza, ga pobožala in tiho dejala: »Hvala!« Po licih sta počasi, druga za drugo spolzeli solzi.

Bil je le trenutek. Toda zdela se je večnost. Seglo je do srca in zamajalo. Mene, gospo profesorico v svojih najboljših letih, in Roka, dijaka, kateremu se ponujajo še vse lepote tega sveta. Nekako si nisva upala pogledati v oči. Preveč resnice bi v njih prebrala.

Da je življenje neskončno lepo, spozna človek šele takrat, ko se skloni, ko poda roko, ko stopi iz svojega varnega zavetja. To nam je uspelo tisti nori decembrski teden.

Taki in podobni dogodki me vedno znova utrdijo v prepričanju, da je prav, da sledim svoji poti, velikokrat drugačni od pričakovanja okolice. Obogatijo me s spoznanjem, da je prav, ko hočem preko stereotipnih prepričanj, proč od kazanja s prstom na druge, proč od nerganja in apatičnosti. Ni preprosto in ni udobno, je pa zagotovo osvobajajoče.

Mag. Melita Lemut Bajec, urednica

Odločitev je vedno v tvojih rokah

Na prvi pogled se tema letošnjega *Izvira*, svoboda, nanaša na čas, ki bi ga zelo dobro opisal moj nono. (Vem, da mi ne boste zamerili, če ob tem razmišljanju uporabim Primorcem domačo, a narečno obarvano besedo.) Slednjega sicer ni več med nami, vendar bo spomin nanj za vedno živ.

Po vojni so ljudje vedeli, kaj je svoboda. Nono, ki mu je krogla šla najprej skozi roko, nato skozi telo ter le za mišjo dlako zgrešila organe, pomembne za življenje, je res vedel, kaj je svoboda. Bil je velik človek. Po vojni je kartal skoraj vsak dan in kot se spomnim, so rekli, da nikoli ni vprašal, kdo je bil tisti, ki je naročil streljanje, čeprav se je govorilo, da je bil vsaj očividec pogosto prisoten med kvartopirci.

Nonota ni več, čas pa hiti. Ali še imamo svobodo? Jo poznamo? Mogoče je prisotna na drugačen način, vendar je. Imamo izbiro in to je svoboda. Zdi se, da več izbire kot danes že dolgo nismo imeli. Vsaka izbira pa narekuje odgovornost. Zavedanje o tem je zelo pomembno.

Tudi izbira srednješolskega programa je odgovornost, ki sloni na šoli, učencu in starših. Pri delu se vsi srečujemo s sprejemanjem odločitev. Odgovornost naše šole je ponuditi kakovosten srednješolski program in njegovo izvajanje, skrb za prilagajanje novostim, razvoj in vzpostavljanje pogojev za moderno šolo, ki omogoča mladim izobrazbo ter osnovne izkušnje za življenje in delo v sodobnem času. Čeprav smo svobodni, nas pri odločanju vodijo in usmerjajo vizija, načrt, cilji, mnenje javnosti idr. Smo tako še vedno svobodni? Smo, saj si cilje in vizijo postavljamo sami, mnenja in predloge drugih pa poslušamo in sprejemamo v obsegu, ki ga sami določimo.

Pri vodenju šole moram sprejemati odločitve glede razvojnih načrtov, izobraževanj in usmeritev šole. Ne sprejemam jih svobodno, ampak vedno v dogovoru s sodelavci, dijaki, s kolegi ravnatelji, z občani. V kolektivu smo začeli s sistematičnim delom na klimi in medsebojnih odnosih. Ti so osnova za delo na vseh relacijah, ki se pri našem delu pojavljajo (dijaki, starši, zaposleni). Nadaljevali smo s profesionalnim razvojem zaposlenih in zavoda kot celote, ki ju vidimo kot povezan in ne ločen proces,

kar je bistveno, če želimo delati večje premike. Kakovost v vzgoji in izobraževanju analiziramo na poleg prej omenjenih področjih še preko dosežkov učencev. Ponosni smo, da soustvarjamo model ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti v vzgoji in izobraževanju, ki se bo v naslednjih letih sistemsko uveljavil v celotnem slovenskem prostoru. Vsi strokovni delavci smo vključeni v dva nacionalna razvojna projekta: razvoj naravoslovne in matematične pismenosti in razvoj bralne pismenosti. Šola je vključena tudi v konzorcij petih gimnazij, ki bodo v koordinaciji Gimnazije Vič vzpostavljale model dela z nadarjenimi in za posamezno področje zainteresiranimi dijaki. Šola ima pripravljen Evropski razvojni načrt in ga tudi ambiciozno uresničuje. Strokovni delavci se izobražujemo v tujini, dijaki opravljajo prakso v mednarodnih vrtcih, dogovarjamo se za gostiteljstvo evropskih izobraževanj. Lahko se kdo vpraša, če je to svoboda ali izjemna odgovornost, dodatno delo, ukaz ministrstva ali moj ukaz. Svobodnih odločitev ne smemo povezovati nujno z lažjimi potmi. Na šoli smo se odločili za pot razvoja in gradnjo moderne šole. To pa zahteva napor in delo. Vesel sem, da lahko rezultate dela že opazujemo, zavedam pa se, da je pred nami še mnogo izzivov. Vesel sem potrditev, ki jih dobimo od številnih posameznikov in organizacij, ki z nami sodelujejo. Vesel sem, da imamo dijake, ki dosegajo odlične rezultate in se razvijajo v odgovorne državljane.

Za vse uspehe želim pohvaliti dijake, ki se zavedajo pomembne družbene naloge, ki jo bodo nosili v bližnji prihodnosti, in zaposlene, ki se zavedajo pomena sprememb in razvoja ter pomagajo graditi učečo se skupnost. V taki skupnosti lahko ustvarjamo pogoje za svetlo prihodnost.

Ravnatelj Andrej Rutar, prof.

Amina Munjaković, 3. b, Marljivost

O svobodi izražanja

Svoboda. Ko začnem razmišljati, napišem nekaj vrstic. Preberem jih, pomislim, nato jih zbrišem. Pred menoj je spet le prazen list. In se vprašam, kaj sploh je svoboda. Svoboda je možnost, da pustim prazen list. Ali pa popišem in porišem sleherni prostor na listu. In v svetu. Lahko sem tiho ali pa na glas kričim. Lahko razmišljam ali zgolj sledim. Svoboda je možnost izbire. Svoboda je, da sem dobila priložnost, da nekaj zapišem, da se izrazim in nekemu predam svoje misli, svoje videnje sveta, ki je samo moje. In me ob tem ni strah.

Ko razmišljam o svobodi izražanja, ugotavljam, kako nesorazmerno vzhajata navidezna kultiviranost človeštva in (pre)močna moč besede, ki lahko izzove celo smrt. Bodisi posameznika bodisi celotne rase.

39. člen Ustave Republike Slovenije pravi: *Zagotovljena je svoboda izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obveščanja in izražanja. Vsakdo lahko svobodno zbira, sprejema in širi vesti in mnenja.*

Pravica do svobode izražanja je torej ena temeljnih človekovih pravic in svoboščin, ki zajema svobodo misli, sprejemanje in oddajanje mnenj in idej ter sme biti omejena le, kadar za to obstajajo utemeljeni razlogi. To se zgodi zlasti takrat, ko se z njo posega v pravico do zasebnosti ali pravico do časti in dobrega imena drugih subjektov. Pravica do svobode izražanja pa ne sme biti omejena zgolj zato, ker so izražene ideje ali mneneja za širšo javnost nesprejemljivi ali celo žaljivi, temveč le takrat, kadar je to res nujno zaradi zaščite javnosti oziroma prizadetega posameznika.

Kje je torej ločnica med svobodo izražanja in človekovo moralno presojo o tem, kaj bo izrekel ali zapisal? Ob tem vprašanju vsekakor ne morem mimo virtualnega sveta, ki je s pomočjo različnih družbenih omrežij omrežil realni svet in, najpomembneje, pristno medsebojno komunikacijo zamenjal s hipnotičnim »buljenjem« v računalniški ekran.

Z dijaki sem mimogrede govorila o posledicah svobodnega izražanja na družbenih omrežjih. Zanimivo je dejstvo, da se vsi zavedajo, da je meja zelo tanka in morajo v sebi nenehno buditi zavedanje, da je za drugim ekranom človek. Isti človek, ki mu sicer ne bi v obraz navrgli vseh sovražnih in ponižujočih opazk, saj je v vsakem posamezniku, verjamem, še vedno nekaj empatije. Ampak v ekranu ga ne vidimo. Ko mu nekaj zapišemo na »zid«, ki je, mimogrede, javen, ko objavimo njegovo neprimerno fotografijo ali danes precej poznan *meme*, se nas ne more dotakniti njegov odziv. Ne vidimo njegove mimike, ne vidimo, če in kako ga je objava prizadela, ne vidimo solz, ki polzijo po licih. In on ne vidi nas, torej ne more presoditi o resnosti in škodoželjnosti zapisanega. Zato se zdi, da je na spletu vse res. Da sta vsaka laž in vsaka opazka resnični. In zato v resničnem svetu še toliko bolj boli.

Vedno bolj se zavedam, da je svoboda izražanja danes prestopila vse bregove primernosti, človečnosti, če hočete, meje zdravega razuma. Ljudje se izražamo kar povprek, kjerkoli in kakorkoli. Ob prestopu z neposredne medsebojne interakcije k posredni komunikaciji (preko takšnih in drugačnih tipkovnic) pa smo nekje na poti izgubili sito. Da, sito, s katerim bi presejali svoje misli, ločili primerno od neprimernega, zrno od plevla, preden ga posejemo v svetu. Ker beseda obrodi sadove. Kakršnekoli. Dobra beseda vzpostavi iskrene odnose, polne spoštovanja in optimizma, slaba beseda pa lahko obrodi zgolj sovraštvo – do drugih ali do sebe.

Kje je pri vsem tem svoboda? Svoboda je vsekakor možnost, da imam besedo v svetu, da sta mi omogočena lastna presoja in neodvisno mnenje. Vendar če ob tem pozabim na sočloveka, na njegova čustva in njegovo pravico do lepe prihodnosti, lahko postane svoboda izražanja zgolj zid, s katerim si zapiram pot do lepšega jutri.

Tokrat svojih vrstic ne zbrišem. Ker želim to priložnost izkoristiti za morebiten nagovor vas, bralcev. Ob tem se, seveda, lahko svobodno odločite, kaj boste s temi mislimi storili. Mogoče pa bodo koga spodbudile k prevrednotenju pojma svoboda izražanja.

Laura Brataševc, prof.

Lea Sedevčič, 4. e, Jesen

O (včasih neznosni) svobodi bivanja

Svoboda je to, da v trenutku, ko sem odprla elektronsko pošto s povabilom k pisanju za *Izvir*, sedim za mizo na zapuščeni tovorni postaji, spremenjeni v bogato središče urbane kulture. Pri sebi imam majhen nahrbtnik z nekaj oblačili in veliko novimi knjigami. Zobna ščetka in nekaj malih prazničnih daril. Sem namreč v Lillu, na severu Francije, kamor sem čisto svobodno odpotovala z namenom, da obiščem kraj in ljudi, s katerimi sem čas preživljala med letoma 2011 in 2013, ko sem tu živela. Ni je večje svobode od te, da se prosto gibljam, da imam pri sebi vse, kar potrebujem, da srečujem ljudi, ki so mi ljubi, in nove ljudi z novimi zgodbami. Svobodno se počutim, ko takole ob prijetni glasbi srkam zeleni čaj z meto in zapisujem svoje svobodne misli.

Ker se bliža konec leta, seveda razmišljam o novem. Smešno, ker je pravzaprav vse skupaj en sklenjen krog, na katerem se vrti čas. Ali pa neskončna premica, po kateri gremo; kakor se vzame. Ampak vseeno. Kaj bom v novem letu izbrala?

Ali ni svoboda v tem, da so mi odprte neštete možnosti? Da lahko izbiram, kam grem, kaj jem, kje živim, s kom se družim. Kaj se naučim, kaj dam, koga ljubim. Svobodna v svojih izbirah. To pa je po svoje tudi neskončno utrujajoče. Neskončne možnosti, neskončne izbire. S tem, ko izberem eno, izključim druge in se sprašujem, če je ta res prava. Zato mi je všeč, ko grem in izberem, ko vem, da je prava ravno tista, ki sem jo izbrala. In če bi izbrala neko drugo, bi ta ravno tako bila – prava.

Vendar je za to nujen pogum. Le pogumen človek je zares svoboden človek. Tak, ki tvega in sprejema odločitve, ko je to potrebno. Ki se ne pritožuje, ampak ukrepa. Po malem se spreminja in tako spreminja tudi svet okoli sebe. Tudi to je tisto, kar me dela svobodno. Ko vem, da delam dobro, ali ko vem, da nekaj delam dobro.

Vem tudi, da je svoboda relativna stvar. Za otroka, ki ga ravnokar opazujem, je svoboda v tem trenutku to, da lovi milne mehurčke in teka naokrog. Za pevko na odru najbrž to, da lahko svoje ustvarjanje predstavi poslušalcem. Za prijatelje iz Sirije zagotovo to, da nesvobodno prebivajo v varni hiši, v neki tuji državi, kjer se ne zbujajo ob zvokih rušilnih bomb. Prijatelj, umetnik, se počuti svobodnega, ko uživa v svoji samoti. Vsakemu svoja svoboda.

Dobro je, če se kdaj tu pa tam ustavimo, četudi ni ravno konec leta, in razmislimo. Ali smo svobodni? Če se ne počutimo tako, zakaj ne? In glavno vprašanje, na katerega moramo iskati odgovor: Kaj bomo spremenili? Zakaj smo tu? Škoda bi bilo to svobodo zapraviti tako, da je ne izkoristimo. Zato bodimo pogumni, stojmo svobodni ob strani in si po svojih močeh prizadevajmo, da bi bila na voljo vsakomur in vedno.

Staša Benko, prof.

Vsak je sam sebi merilo

Naše bivanje zaznamujejo meje. Nekateri stvari moramo opraviti, da preživimo. Nekaterih stvari ne moremo narediti zaradi svojih telesnih mej in fizikalnih zakonitosti, na primer gravitacije. Nekateri omejitve lahko presežemo, tako da osvojimo neko znanje ali spretnost ali si izborimo neko pravico; pa za preseženo mejo kmalu spet trčimo v novo. Izpolnujemo svoje potrebe, toda ne kakorkoli, temveč tako, da pri tem ne posegamo v meje ljudi okrog sebe.

V velikih skupnostih, kot je tudi šola, je veliko pravil, ki sicer omogočajo, da skupnost sploh deluje, vendar predstavljajo posamezniku omejitve. Ko zaznam mejo, lahko sledi občutek ujetosti – kje je sploh kakšna svoboda? Iz občutka ujetosti naravno izhaja občutek nemoči, z njim jeza in upor, ali žalost in pomanjkanje volje. Toda ko mejo sprejemem, moj um ni več stoodstotno zaseden z mislijo nanjo. Šele tedaj se odpre nov prostor, prej neslutene kapacitete možnosti. Se pravi, objektivno meje obstajajo, toda svoboda je v tem, kako o njih razmišljamo, jih dojemamo, za kakšne občutke se odločimo.

Zelo skrajni primer take svobode uma lahko razberemo v citatu zapornice iz koncentracijskega taborišča v 2. svetovni vojni, ki se v skrajno omejenih pogojih ni prepustila malodušju: »Ne prestrašim se zlahka. Ne, ker bi bila pogumna, temveč ker vem, da imam opravka s človeškimi bitji in se moram potruditi razumeti, kar kdorkoli kadarkoli počne, kolikor le zmorem. In to je bilo resnično pomembno to jutro; ne da je nezadovoljen mlad gestapovski oficir kričal name, temveč da nisem čutila nobenega ogorčenja, prej resnično sočutje; in bi ga rada vprašala: »Ali si imel zelo nesrečno otroštvo, te je zapustilo tvoje dekle?« Res, izgledal je pritisnjen in voden, mračen in šibek.« (Etty Hillesum: *Etty: Dnevnik 1941–1943*).

Da, res skrajni primer, toda nikar ne mislite, da vam hočem pokroviteljsko reči: »Kaj se smilite sami sebi zaradi svojih drobnih problemov, ko obstajajo resnični, veliki problemi! Bodite hvaležni za vse, kar vam je dano!« Ne, ne, to ne gre tako. Za zunanjega opazovalca drobcena meja je lahko za tistega, ki jo doživlja, betonski zid čez cel horizont. Tukaj nima nihče pravice nikomur soliti pameti.

Vsak je sam sebi merilo in vsak si po svoje utira pot do naslednjega koščka svobode.

Bojana Šaljić Podešva, prof.

Lucija Zorn, 1. a, Čebela na paši

Svoboda, sreča in pasivnost

Svoboda. Le ena izmed besed, katere pomena se ne zavedamo zares. Večina ljudi bi na vprašanje, kaj je svoboda, odgovorila nekaj v smislu: »Svoboda je, da lahko delam, kar hočem jaz, in delaš, kar hočeš ti.« Sama ne vem, ali je temu res tako, ali smo res svobodni v tem pomenu besede in ali smo sploh lahko svobodni.

Pustimo determinizem in teorije o višjih silah, ki naj bi narekemale vse naše korake in posledice letih. Omejimo se na nas same. Kaj nam onemogoča čisto, popolno, neomajno in brezmadežno srečo, ki jo pogosto enačimo s svobodo? Sama definicija svobode morda? Slovar slovenskega knjižnega jezika pravi: **svoboda** svobôda -e ž (ó) **1. stanje, ko so ljudje podrejeni samo zakonom in ne neomejeni, samovoljni oblasti koga.** Svoboda je definirana s podrejenostjo. Slednja pa izpodbija čisto svobodo. Paradoks.

Ne omejujejo nas le zakoni, najbolj se omejujemo sami. »Ne morem, ne zmorem, ne znam,« brez poskusa in brez naporov, a vendar s solzami v očeh kričimo sami sebi in drugim toliko časa, dokler si ne verjamemo, dokler v to ne prepričamo drugih. Huje kot prelivanje solz je le pasiven zamah z roko, ki kaže na pomanjkanje volje, moči in gorečnosti v srcu. Prebijanje skozi dan brez kakršnekoli iskrice v očeh. Udobna odrevenelost, čista pasivnost, ki je še kako prisotna in je v resnici hujša od žalosti in jeze, saj je za slednji potrebnega preveč truda. Energije ni. Porabi se v borbi z vsakdanom in vojna traja že več let.

V vojni pa ni svobode. Le zmaga nam jo lahko prinese. Zmagati pa moramo najprej nad sabo in nad pasivnostjo, ki zaudarja, veje iz povsod in jo je poln zrak. Mislimo, da svoboda prinaša srečo, da sreča prinaša svobodo. Čakamo ju, da z roko v roki, v taki ali drugačni obliki, priskakljata k nam in nam zakričita: »Tukaj sva! Tukaj sva in rešeni ste!«. Čakamo, da z njima odletimo v boljši jutri in se ne vračamo v sivino meglic. Tako čaka, na vsaj eni točki v življenju, skoraj vsak izmed nas. Pasivno čaka. Njiju od nikoder. Mimo gresta. Vidimo ju, a nimamo moči, da bi ju ustavili. Odideta. Neprimerljiva žalost, od utrujenosti težko srce. Začarani krog, ki pa ga lahko pretrgamo le mi sami.

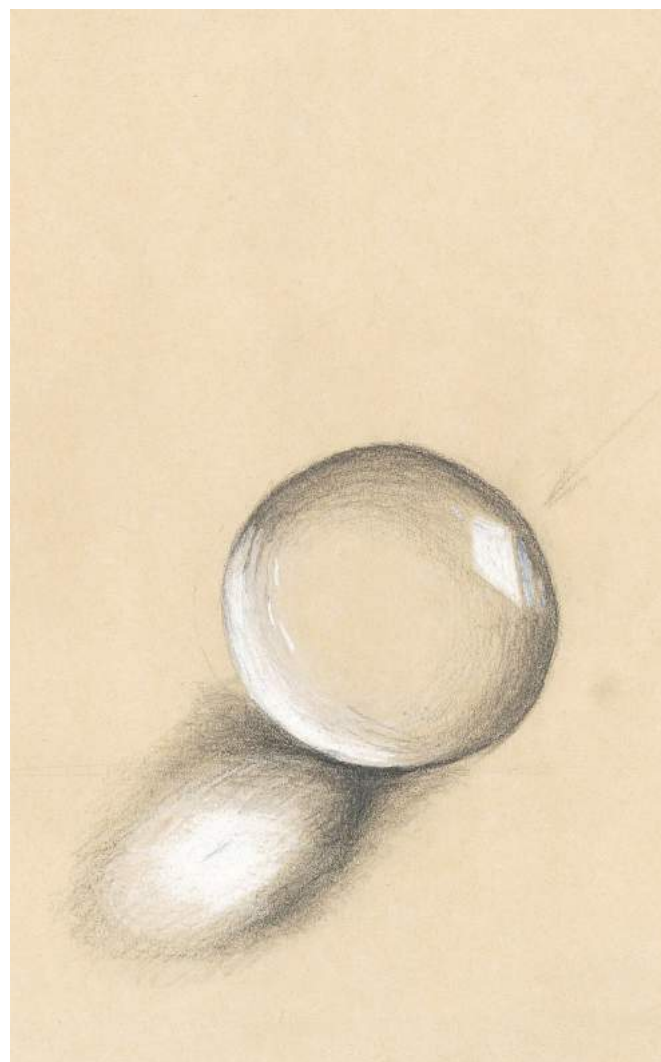
Šele pod sedmo točko definicije v slovarju je svoboda navedena kot *stanje, ko človek ravna, presoja po svojem spoznanju, potrebah in ne v skladu s splošnimi pravili, zlasti moralnimi.* Ravnanje v skladu z lastno presojo. Na tem mestu spet nastopi preslavni »ne morem«, vendar tokrat v kombinaciji z »ne smem« oziroma »moram to«. Ne smem vstati in kričati, čeprav bi rad. Moram na pogreb, ker se spodobi, čeprav ga nisem maral niti, ko je bil še živ. Ne morem preprosto oditi, čeprav imam zdrave noge.

Kdaj in kje torej nastopita nočem in hočem? Sploh kdaj? Je torej čudno, da je splošen vtis človeštva poln nezadovoljstva in razočaranja in se vtiska kot pečat v vosek na pismu, ki ga vsak posameznik in vsi skupaj pošiljamo v prihodnost?

Vsak človek je človek zase in subjektivna je ločitev moralnega od nemoralnega. Objektivno naj bi za nas to storili zakoni, ki omejujejo in s tem definirajo našo svobodo. Skupaj z našo moralno ji rišejo črte, zidajo kletke in ukazujejo, kje naj se giblje. Svoboda ni svobodna in z njo smo nesvobodni tudi mi.

Sreča pa je, čeprav jo prisilno vežemo na svobodo in s tem tlačimo v kletko, samostojna in sebi zadostna. Sama bi lahko vstala, si natrgala liste in jih trosila predse po poti. Včasih nas udari, vse pogosteje pa čaka, da jo odtrgamo svobodi in poberemo sami. Ona nas čaka in mi njo, plavajoči v reki obupa, kjer se prepuščamo toku, ki nas prepogosto odplavi.

Brina Koloini, 4. b

Julia Štrancar, 4. b

Kaj ti pomeni svoboda?

Vsakemu človeku pripada svoboda in vsak bi se moral počutiti svobodno, čeprav se dandanes marsikdo ne. Svoboda pomeni, da se lahko svobodno izražáš, poveš svoje mnenje, da lahko odločáš o svojih dejanjih in nisi prisiljen nekaj početi po volji drugih. Svoboda mi pomeni veliko in menim, da je mora biti deležen vsak, četudi je v manj razvitem svetu ni ali je v velikem pomanjkanju. To se mora spremeniti.

Karolina Šavli, 2. a

Svoboda je temeljna človekova pravica. Svoboda mi pomeni neomejenost oz. neoviranost pri delovanju in mišljenju. Pomeni, da nisem prisiljena in da se o vsem lahko odločam sama. Predvsem pa, da lahko svoja čutstva izražam brez strahu.

Ajla Đerzić, 2. a

Brez svobode ne bi obstajala. Je vrednota in pravica, ki mi omogoča, da spoznam samo sebe, odkrivam svoje danosti in sem v tem nesvobodnem svetu jaz. Največjo svobodo začutim, kadar delam nekaj, kar me zelo veseli in me pri tem nič in nihče ne ovira. Všeč mi je misel Alenke Rebula: »Svoboda je to, da si upam doživeti, kar čutim«.

Ana Curk, 2. a

Svoboda je pravica, ki se je velikokrat ne zavedamo in jo imamo za samoumevno. V preteklosti ljudje niso imeli pravice do uresničevanja lastne volje in so se tisočletja borili za doseg tega cilja. Veliko jih je za to dalo svoje življenje in danes bi se morali spominjati njihovih dejanj, namesto da oskranjamo tako težko pridobljene pravice in zavestno pozabljamo na dolžnosti.

Hana Bizjak, 2. a

Zame svoboda pomeni, da lahko počnem to, kar najraje delam. Svobodo občutim, ko se počutim dobro in varno. Ne bi se počutila svobodne v okolju, ki bi bilo zame nevarno in v katerem bi se počutila nelagodno, zato sem vesela, da živim in se razvijam v okolju, ki mi daje možnost, da se izražam in sem svobodna.

Zala Drofenik, 2. a

Ovca 21. stoletja?

1. januar 2018, po praznikih ...

Na kavču se igram z mobitelom. Končno sem ga dobil, nov iPhone. Prinesel mi ga je Miklavž! Ali je bil Božiček? Morda dedek Mráz, ne vem več. Befana? Ah ne, ta še ne prihaja v Slovenijo, ustavila se je v Gorici na meji. Saj ni tako pomembno! Končno imam tisto, kar imajo drugi, lepo igračko za lepo ceno (Priznam, malo je bolelo!), saj nisem imel izbire, vsi imajo takega. Kaj naj jaz proti temu?

Malo pobrskam. Neeeeeee! Majhen problem. Preberem. Kot so priznali pri *Jabolku*, so načrtno vgradili »napako«, ki upočasni predmet. Torej imam skoraj najnovejšo in najbolj učinkovito napravo, vendar ne deluje pravilno, ker so v podjetju odločili, da je treba mobilne naprave čim prej in nenehno menjati (Zdaj že bolj boli!).

Res sem ovca! Pa pustimo to. Spominja me na tiskalni stroj, ki sem ga hotel kupiti – tega je že 10 let – in na pogovor, ki sem ga imel tisti dan s prodajalcem v trgovini:

Jaz: »Koliko pa staneta kartuša za črno barvo in kartuša za druge barve?« On: »Ah, veste, gospod, kartuš se vam ne splača kupiti, najbolje je, da kupite kar nov stroj ali celo več strojev naenkrat, ko so poceni, in jih vržete v smetnjak, ko barve zmanjka. Cenovno se bolj splača!« Jaz (v mislih): »Ma kaj? Bom naročil cel kontejner s Kitajske in napolnil dnevno sobo? Še trgovino lahko odprem!!!«

Že takrat ovca: Kupiti moram stroj, ki bo delal, denimo 1000-krat, in potem ga pač odvržem kar v smeti. Dandanes je to v naši družbi povsem običajno: kupiš, uporabiš ali ne, odvržeš (vedno hitreje) in kupiš nov model, samo da si v toku s časom. Star model je po enem letu pač neuporaben. Toliko o trajnostnem razvoju! Nič ne sprašuj, tak je sistem!

Kaj pa, če si tega ne želim?

Berem, da je neko društvo v Franciji vložilo tožbo proti *Jabolku*, češ da je »načrtno zastaranje« pri prodaji izdelkov pri nas nezakonito. Torej obstaja zakon proti temu! Srečno fantje, upam, da sojenje ne bo trajalo 15 let!

Medtem lahko s svojo napravo pokukam na socialna omrežja. Pogledam *Knjigo obrazov*, da vidim, kaj se dogaja. Omrežje je imelo v letu 2017 2 milijardi uporabnikov, ja, velika skupnost, še malo, pa bomo vsi gor, stari, mladi, dojenčki so že tam, nimajo še računa, vendar starši skrbijo za skoraj dnevno objavo raznih čudnih fotografij: dojenček, gol na plaži, otrok, ki pada v bazen ... Samo še psi in mačke nimajo svojega profila. Zakaj obstaja *Knjiga obrazov*? Nihče ne ve, niti sami ustvarjalci. Omrežje je trenutno največji potrošniški trg na svetu. Sam sem jim zaupal svoje osebne podatke (Priznam, pogodbo sem podpisal, ne da bi jo sploh

prebral. Ne vem, kaj piše v njej. Spomni se, Samuel, kako si kliknil *Sprejemem.*), oni pa skrbijo, da dobim: slaboumne reklame, borno vsebino, sumljive povezave, možnost objav in deljenja zgoraj navedenega.

Malo pretiravam, lahko tudi ustvarjam skupine in delam na daljavo. Pohvalno! Vmes pa lahko kontaktiram svoje »prijatelje«, da se hecamo, če imamo čas!

V desetih letih smo spremenili podatke in informacije v izdelke!

Pa pogledajmo, kaj delajo prijatelji:

Glej Polono, razburja se nad slovenskimi socialnimi delavci, češ da so družini kar ugrabili otroka. Neverjetno. Članek je delila in prijateljem je všeč ... ima že 150 všečkov. Stara novica, ki še kroži. Samo ... čakaj, Polono poznam, saj ni niti prebrala članka, je samo ogorčena, kot so tudi drugi. Nikoli se ni pozanimala o socialnem delu in družini, kaj šele o pravicah in odgovornosti države in staršev. Daj, Polona, prosim ...

In Marco? Delil je objavo proti obveznem cepljenju otrok, ker neki starši trdijo, da je njihov otrok po cepljenju postal avtist. Še sliko otroka so objavili ... že 300 všečkov in komentarjev! Marco je verjetno vesel, vendar ne ve, da je to lažna novica. Kje jo je našel? Marco moj ... novica že 20 let kroži po svetu in še vedno ni res, nikoli ne bo.

Skratka, na trgu si delijo izdelke, stare novice, nove novice, lažne novice, vmes resne novice in še »alternativna dejstva« – izum leta 2017. *Knjiga obrazov* skrbi, da so moji podatki dostopni oglaševalnim agencijam, da bom lahko priden in ubogljiv potrošnik! Medtem algoritmi skrbijo za sledenje zgodovini mojih klikov, da dobim ustrezno ali sorodno vsebino glede na moje zanimanje, kaj sem všečkal ali delil z drugimi. Krasni novi svet! Sploh mi ni treba iskati ure in ure, da dobim tisto, kar si mislim, da želim, pa tudi, če si ne želim, dobim. Konec pustolovščine, konec zabave, nekdo drug oz. nekaj drugega skrbi namesto mene. Nekaj bilijonov računov na minuto in dobim nov predlog, ki naj bi mi ustrezal. Tako se moj svet počasi zožuje.

Spet ovca! Dobim, če gledam ali ne, všečkam, delim, pozabim, dobim, gledam ali ne, všečkam, delim ... ad vitam nauseam ...

Če pogledamo, kaj pravijo bivši zaposleni *Knjige obrazov* o svojem podjetju, je stanje rahlo zaskrbljujoče. Informacija je bila objavljena konec decembra. Izražajo skrb zaradi uspeha podjetja. Prosim? Gospod Chamath Palihapitiya, bivši podpredsednik na področju rasti uporabnikov, pravi na konferenci v Stanfordu pred obetavnim občinstvom – trenutno najboljšimi študenti »biznisa« na svetu: »Nadzorujem lahko, kaj moji otroci delajo, in ne dovolim, da uporabljajo to sranje! ... Ne razumete, vendar ste programirani!« Doda še: »Ujeti ste v krogu reakcij, ki jih sproži dopamin ... mislim, da smo

ustvarili orožja, ki rušijo družbene strukture.« Najlepša hvala!

Dopamin je kemijska spojina, ki v možganih deluje kot prenašalec signalov med živčnimi celicami ter igra pomembno vlogo pri občutku sreče in zasvojenosti. V prijetni situaciji se v telesu sproži dopamin in ti se počutiš dobro. Torej iščeš situacije, kjer se boš počutil dobro, da boš sprožil dopamin, na primer pridobivanje všečkov in podobno. Na tak način se hitro zasvojiš.

Zdaj mi je postalo jasno! Če povzamem in polepšam stvari: socialno omrežje skrbi za mojo skoraj takojšnje in nenehno srečo, medtem ko mi prodajalec mobilnih naprav zagotavlja počasen in trajen užitek. Hkrati prispevam k dobremu delovanju in rasti zaposlenosti na Kitajskem ali ne vem kje. Izjemno!

Problem je enostavno rešljiv: takega stanja si ne želim. Pravzaprav imam občutek, da ogromno časa izgubim po nepotrebnem. Ne želim si biti ujet, adijo ...

Grem na *TiTube*, malo glasbe me bo pomirilo, a je še slabše, mati moja! Na začetku videospota spet reklama za neko znamko. Preskočim, poslušam pesem in takoj za tem dobim spet ponudbo: »Morda vam bo všeč naslednji izvajalec?« In mi kar naprej ponuja tisto, kar misli, da si želim poslušati! Hitro proč!

Vem, zakaj sem se oddaljil od tebe, draga *Knjiga obrazov*, in to precej intuitivno. Kot žival sem začutil, da je nekaj ogrožajočega na tebi. Očitno sem ohranil to sposobnost vsaj do leta 2018 (Hvala ti, evolucija!).

Odložim mobilni. V glavi se mi vrti. Gledam police, polne knjig. Menda berem preveč znanstvene fantastike: Asimov, Dick, Orwell ... Kot zvrst znanstvena fantastika stalno izziva in si postavlja vprašanje, kdaj bodo stroji dobili um, kdaj nam bodo tako blizu, da se bomo lahko zares skupaj zabavali. In kaj je posebnost naše vrste na svetu? Kje je razlika med človekom in strojem?

Vprašanje bi se moralo glasiti, kdaj bomo ljudje toliko izgubili na raznih področjih, da se bomo obnašali kot stroji. Kdaj bomo izgubili sočutje, intuitivnost, željo po spoznavanju sebe in drugih, inspiracijo, ustvarjalnost, željo po iskanju resnice in pomena življenja, uživanje v trenutku, ko ne delaš nič in si samo srečen ter hkrati hvaležen, da si del vsega življenja. Računalniki ne bodo dobili uma kar tako, to je čista iluzija, znajo samo precej hitro računati. A če bi ga slučajno dobili, nisem prepričan, da bi kot človek to sploh lahko opazil. Ko si umsko omejen ...

Torej, ovca 21. stoletja?

Samuel Farsure, prof.

Slovarček: *Apple* = Jabolko
Youtube = TiTube
Facebook = Knjiga obrazov

Projektni dan ob 500-letnici reformacije *Stati inu obstati*

Ideja za projektni dan ob 500-letnici reformacije je porodila pobuda Ministrstva za kulturo javnim zavodom, naj obeležijo ta pomemben zgodovinski dogodek. Reformacija, gibanje, ki ga je s svojim dejanjem sprožil Martin Luter, se je hitro razširilo izven meja Nemčije. Presegla pa je tudi okvire prenove vere in Cerkev. V družbeno in kulturno življenje Evrope je prinesla revolucionarne spremembe.

Slovenski protestanti 16. stoletja so načrtali razvoj slovenščine z objavami prvih slovenskih knjig in prevodi biblijskih besedil, slovenski narod so postavili na zemljevid evropskih narodov. Brez nje danes ne bi bili to, kar smo, morda ne bi obstajali niti kot narod. Reformacija se je dotaknila najglobljega bistva posameznika in družbe. Reformacija je kot dedinja humanizma postavila vsakega človeka v položaj odgovornega človeka. Človeka, ki s svojo vestjo in delovanjem ne stoji odgovorno le pred Bogom, pač pa tudi pred sočlovekom. Ponudila mu je različne možnosti in svoboščine, da je lahko zadihal, postal ustvarjalen in se tako uresničil kot dejaven član družbe. V takem duhu smo zasnovali naš projektni dan, ki smo ga zaključili s plenarno predstavitevijo projektnega dela in razglasitvijo nagradencev literarnega natečaja.

Dijaki so v različnih delavnicah spoznavali in presojali temeljna dejstva in nosilce zgodovine v času reformacije, tako so razvijali kritično mišljenje, poglobljali kulturno, domovinsko in državljansko zavest, evropsko identiteto ... Raziskovali so različna strokovna področja, poleg tega pa razvijali domišljijo in ustvarjalnost ter sposobnost različnih oblik komunikacije in javnega nastopanja.

V letu 2017 pa smo obeležili tudi 100-letnico oktobrske revolucije. V duhu obeh dogodkov, oktobrske revolucije in reformacije, smo na pobudo projektne skupine študentov Fakultete za družbene vede na šoli organizirali tudi esejski natečaj Milenijci milenijcem. V esejih so dijaki s primorske regije razmišljali o težavah in izzivih milenijske generacije, ki jo označujemo za pasivno.

V nadaljevanju lahko preberete razmišljanja dijakov in profesorjev, ki so nastala v okviru projektnega dne. Vesela sem, da smo v reformatorskem duhu složno in odgovorno izpeljali in obeležili pomemben mejnik naše zgodovine, obenem pa z aktivnimi učnimi metodami dosegli marsikateri učni cilj.

Mateja Ceket Odar, vodja projektnega dne

Kaj imajo skupnega Trubar in milenijci?

500-letnice reformacije, tega pomembnega mejnika, smo se pilonovci spomnili s projektnim dnem, ki smo ga naslovili kar *Stati inu obstati*. V petek, 17. novembra 2017, so se na naši šoli odvijale delavnice: spoznavali smo pomembne osebnosti tistega časa, zgodovinska in geografska dejstva, odkrivali znanstvene metode, heliocentrični sistem, kalejdoskop, glasbeno ustvarjali ... Dan se je zaključil z dogodkom, kjer smo nekatere izdelke tudi predstavili: od pevskega nastopa, razstave likovnih izdelkov, prikaza Trubarjevega Facebook profila do informativne oddaje – idej in domišljije res ni manjkalo.

Projektni dan pri slovenščini

Četrtošolci iz č in e razreda so v dveh šolskih urah slovenščine oblikovali objave na Trubarjevi fb časovnici. Teme so si izbrali prosto in bili pri oblikovanju precej izvirni. Pokazali so, da imajo dovolj širok vpogled v obdobje reformacije ter v življenje in delo Primoža Trubarja. Pri iskanju sprotnih informacij in fotografa so se (verjetno iz praktičnih razlogov) večinoma posluževali spleta, pa tudi ponujenih knjižnih virov.

V prvem razredu so poskusili delati s tablicami, vendar so te delovale preveč počasi, zato smo se odločili, da delo nadaljujejo s telefoni.

Na težave so naleteli tudi pri spreminjanju fb profilov. Ugotovili so, da se jih ne da menjati sproti oz. po potrebi, ampak morajo delovati vsaj 30 dni, potem ko so bili ustvarjeni oz. spremenjeni. Glede na to, da so imeli na voljo le 5 računov, so morali zato skrbno premisliti, komu jih bodo namenili, da bodo objave smiselne. Torej so se morali med seboj tudi usklajevati, prilagajati in biti iznajdljivi.

S strokovne plati sem posredovala le pri nekaj objavah, kjer so se dijaki preveč vživeli v sodobnega Trubarja in pozabili, da si je prizadeval za uveljavitev slovenskega jezika. Današnje fb objave pa so polne ustaljenih tujih fraz in izrazov. Čeprav naše objave zato niso bile

tipično današnje, smo se v korist izkazovanja znanja in poznavanja Trubarjevih ter protestantskih idej odločili za uporabo zgolj slovenskega jezika. Nekateri dijaki so se šele nato spomnili, da si namesto s tujimi frazami lahko pomagajo ali jih celo nadomestijo z emotikoni, spet drugi pa so jih uporabili, vendar so takoj pod njimi objavili Trubarjev odziv oz. komentar, s katerim izkazuje svoje nestrinjanje oz. si v njem prizadeva za slovenski izraz ali ga celo predlaga, navede ...

Ker pa se je proti koncu našega dela začelo dogajati, da so se v objave z nesmiselnimi ali neprimernimi komentarji vključevali tudi drugi fb uporabniki, ki niso razumeli pomena in namena objav, smo se odločili, da po zaključku dela profile zapremo.

Zavedam se, da tovrstno delo ni primerno za vsak dan, vendar pa se je vsaj po predstavitev ob zaključku dne izkazalo, da smo lahko zelo poučna in ustvarjalna šola, če le imamo možnost in priložnost.

Alenka Vidmar, prof.

Primož Trubar

1550 blizu Nuremberg, Bayern, Germany · 🌐

Jow jow, lubi moji prjatlil!
Danes je ta veseli dan, ko se nama je z ženo Barbaro rodil najin prvorojenec Primož mlajši. Na svet je prijel ob 9.13. Ob rojstvu je tehtal 4.3kg 🍑, velik 54cm 🏀. Da bo otrok zdrav vas danes ob 19.00 vabim v gostilno Lager na kozarček ali pa liter. 🍺🍷🍻. Za darilo ob rojstvu sem v letošnjem letu napisal in izdal težko pričakovani knjigi Katekizem in Abecednik! 📖 — 😊 se počuti blaženo.

Adam Bohorič

Adam Bohorič Iskrene čestitke ob rojstvu sina! 😊

Glede knjige pa menim, da bi lahko malo premislil in namesto gotice uporabil latinico.

Všeč mi je · Odgovori · 5 min

Jurij Dalmatin Čestitam!!!! 😊👏 Isti očka 🍷

Všeč mi je · Odgovori · 3 min

Urban Textor Upam da z njim ne bo toliko sitnosti kot s tabo 🍷

Kaj pomenijo Trubarjeve besede »Stati inu obstati«?

Pomembno je, da se v življenju trudimo vstati in dvigniti na višjo raven. Za to je potrebno veliko truda, odrekanja in moči. Še pomembneje pa je, da tam tudi obstanemo in in naš predhodni trud nadgradimo. Tako lahko pomagamo tudi drugim in skupaj gradimo boljši svet.

Tudi v športu je pomemben uspeh, kot je na primer zmaga na tekmovanju, a veliko težje se je na vrhu tudi obdržati, ker si napaden z vseh strani. Zato moramo ceniti Trubarjevo delo, saj je postavil temelje našega naroda in nam omogočil razvoj.

Jure Ličen, 4. a

»Stati inu obstati« so Trubarjeve besede, s katerimi poudarja pomen človekove duhovne pokončnosti in neomajnosti, ki sta pomembni za zorenje slovenske kulturne in narodne samobitnosti. Mislim, da sta prav duhovna pokončnost in ljubezen do lastnega naroda ključni za ohranitev slovenskosti.

Maja Rejc, 4. a

»Stati inu obstati« razumem kot poziv h kljubovanju težkim razmeram. Slovenski narod je mnogo stoletij preživel pod tujo oblastjo in pritiskom ponemčevanja, a je vseeno preživel in ostal. Ko te skušajo izbrisati z obličja zemlje, je že sam obstoj znamenje kljubovanja in preživetje zmaga.

Adriana Ronkali, 4. a

Stati in obstati v dobi instant pripravkov

Komentar

»Stati in obstati« je znani rek najpomembnejšega slovenskega reformatorja Primoža Trubarja iz njegove *Pridige o veri*, ki je sestavni del *Katekizma* iz leta 1550. Trubar govori o nečem, kar bo ostalo kljub nevzpodbudnim razmeram časa, o dovršenem izdelku, ideji, trdni osebnosti ali pa mogoče celo o narodu, ki ga povezuje močno domoljubje in skrb za skupni jezik.

Čeprav je geslo staro, je še kako aktualno. Živimo v dobi instant pripravkov, množične proizvodnje, neutemeljenih idej in hitro spreminjajočih se trendov. Stvaritve pridejo in grejo, njihova originalnost pa se meri glede na stopnjo šokantnosti in razvpitosti. Izvirnosti skoraj ne moremo več zaslediti, saj večina ustvarjalcev le reciklira in združuje stare, neuspešne ideje v upanju, da bo fuzija uspešnejša.

Zagotovo nima smisla podpirati takšnih »novosti«, saj ne vodijo nikamor. Mislim, da se mora uporabnik v teh dneh kdaj pa kdaj ozreti tudi nazaj in mogoče videti ideje, organe, skupnosti in produkte, ki so preživeli test časa ter jim podariti svojo naklonjenost. Dolžnost vsakega ustvarjalca, pobudnika in buditelja pa vidim v spoštovanju načela trajnosti. Vse, kar ljudje znamo opisati, je minljivo in kljub nepredstavljenemu trudu nismo zmožni ustvariti brezčasnosti. Lahko pa se trudimo in dosegamo daljši rok trajanja, ki bo prinesel manj obremenjevanja s procesom nastajanja in več uživanja v rezultatu.

Dober primer je oblikovanje našega, slovenskega naroda na podlagi trdne narodne zavesti in skupnega jezika. Trubar je imel pri tem pomembno vlogo, saj je na podlagi mešanice ljubljanskega govora in dolenjščine ustvaril slovenski knjižni jezik. Proces nastajanja lastne države, ki dolgoročno oblikuje narod, ni bil lahek. Ob 500. obletnici reformacije pa smo še vedno ponosni. Naša še vedno močna navdušenost nad slovenstvom je odličen pokazatelj, da je bila Trubarjeva ideja resnično brezčasna.

Julia Štrancar, 4. b

»Stati inu obstati«

Komentar

»Stati inu obstati« – besede človeka, ki je med najbolj zaslužnimi za obstanek Slovencev in slovenskega jezika. Najbrž vam je takoj jasno, o kom govorim. Na naši šoli je v petek, 17. 11. 2017, potekal projektni dan z naslovom »Stati inu obstati«. V zvezi z njim smo si ogledali video, v katerem so o pomenu te besedne zveze anketirali naključno mimoidoče. Presenečena sem bila nad dejstvom, da je število ljudi, ki na vprašanje niso znali odgovoriti, veliko. Sprašujem se, ali se sploh zavedamo, kako pomembno delo je Trubar storil za Slovence. Postavil nas je na zemljevid Evrope in nas uveljavil kot narod.

Pri pouku sem imela ob omenjenih Trubarjevih besedah pomisleke. Zdi se mi zanimivo, kako aktualne so še danes. Njegov klic ima ogromne razsežnosti. Najdemo ga v vsakdanjem življenju. Ni se namreč težko postaviti na noge, temveč na njih obstati. Biti stabilen in se ne ukloniti. Vsaka stvar v življenju se namreč začne z začetno motivacijo, na področju športa, izobrazbe ali osebnega razvoja. Za mnoge ljudi iskanje začetne motivacije ni pretirano težko, ko si zadajo cilj. Sledenje le-temu pa postane sčasoma težje.

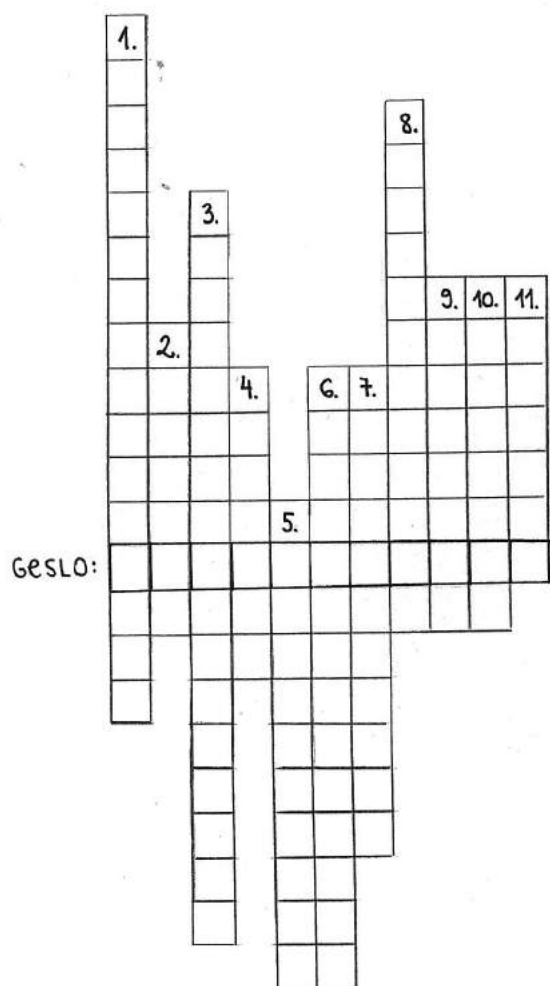
Začetna motivacija zbledi in upanje ponikne. Cilj se zdi vse bolj oddaljen in zamegljen ter nejasen. Pojavijo se težave in ljudem zmanjka poguma. Številni na svoji poti do iskanega cilja odnehajo in nanj pozabijo.

Prav tu, na tej točki, nas naš velikan Trubar nagovarja. Poziva nas, naj stojimo in obstanemo. Obstanemo kot ljudje, kot osebnosti. Stojimo za svojimi vrednotami in pri njih vztrajamo kljub zunanjim dejavnikom, ki nam le-to otežujejo.

S Trubarjevimi besedami se lahko poistoveti vsakdo, ki se je kdaj znašel na prelomnici v življenju: odnehati ali vztrajati. Zato bi se po Trubarju morali zgledovati vsi ljudje. Kljub pritiskom oblasti in drugim zunanjim dejavnikom se ni uklonil, temveč je na svoji poti vztrajal.

Prav zato so projektni dnevi, kot je bil petkov, še kako pomembni za bogatenje splošnega znanja in prizadevanja za lastni narod. Le tako se bomo pomena svojega jezika zavedali in ga v današnjem času ne bomo zanemarjali.

Eva Kočevar, 4. a

1. Trubarjev vzdevek
2. Začetnik reformacije
3. Gibanje proti protestantom
4. Trubarjev mentor (škof v Trstu)
5. Mesto, v katerem je Trubar napisal prvi knjigi
6. Prve Trubarjeve besede v Katekizmu
7. Slovenski protestant (Krelj)
8. Naslov prve slovenske slovnice
9. Slovenski protestant (Adam)
10. Krščanska verska knjiga
11. Pisava, v kateri sta napisani prvi slovenski knjigi

Projektni dan pri matematiki

Na projektnem dnevu Stati inu obstati so se dijaki 2. letnika gimnazije srečali z zgodnje novoveškim matematikom po imenu Pierre de Fermat. Slavni Francoz je živel ob koncu reformacije, ob razcvetu tiskane besede. Bil je pravnik in kraljevi svetovalec. Tvegam, da se bo komu od bralcev zdel čudak, a gospod je v prostem času užival v prebiranju matematičnih knjig.

V roke mu je prišla knjiga *Arithmetica* starogrškega matematika Diophantusa izpred skoraj 2000 let, ki je med drugim skušal rešiti enačbo $x^n + y^n = z^n$ oziroma poiskati taka cela števila x , y in z , ki bi zadoščala enačbi za naravna števila n , večja od 2. Primer $n=2$ ni bil nič kaj zanimiv, saj ga je par stoletij pred Diophantusom že rešil rojak Pitagora. Danes vsak petnajstletnik pozna Pitagorejske trojice, z dijaki pa smo dokazali, da jih je zares veliko – nešteto!

Arithmetica je imela široke robove, na katere je Fermat izpisoval svoje domislice. Nekoč je napisal, da je odkril krasen dokaz trditve, da ta enačba za $n>2$ nima celoštevilskih rešitev, vendar na robu žal ni prostora zanj.

Matematiki so desetletja in celo stoletja zaman stikali za njegovo zapuščino, dokaza ni bilo nikjer. V naslednjih stoletjih so se s trditvijo, ki je postala znana kot veliki Fermatov izrek, neuspešno ukvarjali številni briljantneži: Euler, Legendre, Dirichlet, okrog leta 1900 tudi starosta slovenske matematike Josip Plemelj. Uspeli so dokazati trditev za posamezna naravna števila $n=3, 5, 7 \dots$, ne pa splošne trditve. (Matematičnemu) svetu ni bilo jasno, ali se je Fermat vsa ta leta »rogal iz groba« ali pa v resnici le ni bil tako genialen.

Tudi 20. stoletje pri vprašanju Velikega Fermatovega izreka sprva ni prineslo napredka. V matematičnih krogih so se širile parafraze razvpitega Fermata v stilu: Vem za odličen dokaz, a je ravno mačka lačna in jo je treba nahraniti ali pa Vem za odličen dokaz, a je ravno čas, da se stuširam ... Leta 1995 je prišlo do nenadnega razpleta. V risanki Simpson, ki smo si jo ogledali, se je pojavila enačba za $n=12$: $1782^{12} + 1841^{12} = 1922^{12}$

Dijaki so enakost preverili s kalkulatorjem in ta je pokazal, da je leva stran enaka desni. Prepričajte se še sami! Za hip se je torej zdelo, da so snovalci risanke našli protiprimer za Fermatovo 400-letno trditev. Nato pa smo v primeru našli napako – vsota sodega in lihega števila ne more biti sodo število. Kalkulatorju torej ni slepo zaupati, saj računa le z določno natančnostjo.

Ustvarjalci risanke so se le poigrali v čast Angležu Andrewu Wilesu, ki je to leto uspel dokazati Veliki Fermatov izrek. Več stoletno iskanje ni bilo zaman, dalo je veliko drugih odličnih rezultatov. Tudi v matematiki

torej vztrajnost šteje, čemur bi lahko rekli stati inu obstati. Tudi sam Fermat, ki je najbrž le mislil, da ima dokaz, je pomembno prispeval k teoriji števil. Po njem se med drugim imenuje krivulja Fermatova spirala. Dijaki so poiskali še nekaj primerov Fermatove spirale iz narave.

V drugem delu so dijaki spoznali polarne koordinate. Skupaj smo razmišljali o prednostih njihove uporabe v povezavi s »šolsko geometrijo«. Polarne koordinate so nato uporabili za konstrukcijo Fermatove spirale s programom Geogebra.

Nekaj vtisov naključno izbranih dijakov 2. a o matematični delavnici:

Zanimivo mi je bilo, kako je matematiko mogoče povezati s Trubarjem, ter to, da matematika ni samo računanje.

Na projektnem dnevu mi je bilo zelo zanimivo, saj to ni bila le »navadna« ura matematike.

Matematična delavnica mi je bila zelo zanimiva, saj stvari, ki smo jih obravnavali, nisem poznala od prej in mi jih je bilo užitek poslušati.

Projektni dan se mi je zdel zabaven, saj sta bila tema in način razlaganja snovi zelo zabavna.

Bilo je zelo zanimivo, saj sem spoznal nekaj novega o Fermatu in tudi različne igrive načine uporabe Geogebre.

Pred samim dnem sem bil zelo skeptičen, saj mi matematika ne leži in zato sem upal, da bo dan čim hitreje minil. Vendar moram priznati, da sem bil nad potekom matematične delavnice nad pričakovanji navdušen, saj je bila izjemno zanimiva.

Sloviti ameriški pravnik Benjamin Cardozo je za osnovno obliko svobode, iz katere izhajajo vse ostale, proglasil svobodo izražanja. Razlog je preprost – le svoboda izražanja omogoča trg idej. Brez novih idej pa ni napredka posameznika niti družbe. Zavzemam se za poučevanje, kjer bodo dijaki razvijali lastno ustvarjalnost, si drznili svoje ideje izraziti in jih preizkusiti ter jih delili drug z drugim. V matematiki, tako kot v resnično svobodnem svetu, argumenti prepričajo. Verjamem, da so dijaki tudi letošnji projektni dan začutili kot del tega načrta.

Dr. Tadeja Kobal

Svoboda milenijcev

V letu 2017 je minilo 500 let od začetka reformacije in 100 let od oktobrske revolucije. Ti dve prelomnici v zgodovini sta Fakulteta za družbene vede in Srednja šola Venca Pilon Ajdovščina obeležili pri skupnem projektu Milenijci milenijcem. Glavni namen projekta je mlade spodbuditi h kritičnemu razmišljanju o položaju, kjer se mi, milenijska generacija, nahajamo danes, jim dati prostor, da povedo svoje mnenje in priložnost, da so slišani. Današnja globalna dinamika nas sooča s pritiski, težavami in situacijami, v katerih smo nezmožni jasne in prave presoje, zaradi česar nismo glasni, ko bi morali biti.

Obkroža nas svet, kjer premnogokrat prevlada pohlep, kjer krivica marsikdaj pokoplje pravico. Ob tem se porajajo pomembna vprašanja o svobodi in njenem obsegu. Svoboda je pojem številnih interpretacij, te se spreminjajo v vsakem naslednjem diskurzu, je nekaj, kar je težko in verjetno celo nemogoče dokončno definirati. Pravijo nam, da smo svobodni. A hkrati se zdi, da nismo. Zdi se, da nismo in ne znamo biti tisti, ki odločajo in ustvarjajo, da nismo tisti, ki lahko spišejo prelomne zgodbe, ki bi začrtale nove poti. Pravijo tudi, da se svoboda posameznika konča tam, kjer se začenja svoboda drugega. Resnična svoboda nima dimenzij in se nikjer ne konča, pomembno pa je, da svoboda posameznika zajema tudi svobodo drugega. Nismo resnično svobodni, če tudi vsi drugi niso, če nismo vsi enako svobodni. Prave svobode ni, če nas pri delovanju omejujejo veroizpoved, politično prepričanje, narodna pripadnost, spol ... Nikoli ne bomo enaki, lahko smo pa enakopravni in s tem bolj svobodni. Za doseganje enakopravnosti pa se moramo boriti in spreminjati realnost. Dvigniti moramo roko, ko se nam zazdi, da je kaj narobe, ko kaj ni pošteno. Tako pri manjših kot tudi pri večjih stvareh. Imeti moramo odprte oči, ko so oči drugih zaprte. Biti moramo pogumni in aktivni. Le tako bomo lahko milenijci za milenijce dosegli več kot imamo, svobodnejši svet.

Natali P. Nardin, študentka politologije, bivša pilonovka

»V letu 2017 mineva 500 let od začetka reformacije in 100 let od oktobrske revolucije.

Smo del časa, ko se zdi, da živimo na plečih velikanov preteklosti, da prepogosto vlada pasivnost, da smo prežeti s frustracijami, ki se jih ne (z)moremo otresti, da nismo sposobni spisati velikih zgodb, ki bi začrtale nove poti.

*Imenujemo se, imenujejo nas,
milenijska generacija.*

Kdo pravzaprav smo?

Kaj si želimo?

Kam gremo?

Kaj nam danes pomenita oktobrska revolucija in kaj reformacija?

Kakšen naj bo naš jutri?«

Takole smo nagovorili dijake, ko smo na šoli novembra razpisali natečaj za dijaški esej na temo Milenijska generacija, kdo in kje smo, kam gremo, kaj si želimo? Natečaj smo organizirali v okviru projekta Popestrimo šolo s sodelovanjem Fakultete za družbene vede, in sicer na pobudo doktorja Igorja Lukšiča in Natali Panič Nardin, naše bivše dijakinje, zdaj študentke politologije.

Nagrajenci natečaja, naša dijaka Veronika Kojić in Jakob Remškar ter Kaja Brezavšček s Šolskega centra Nova Gorica, so v eseju razmišljali o vlogi milenijcev v današnjem svetu sprememb. Objavljamo prispevka naših dijakov.

Milenijska generacija, kdo in kje smo, kam gremo, kaj si želimo?

Milenijska generacija.

Zakaj tako lep naziv s tako slabo vrednostjo? Najbolje, da vprašate nas, milenijce.

Smo nova generacija intelektualcev, rojeni med letoma 1980 in 2000, ki ne moremo izraziti svojih idej, zmogljivosti in talentov. Smo kot zvezda na nebu, ki trepeti po priložnosti, ali čakajoči komet upanja, ki odštevata, da se utrne z neba.

Ljudje smo se naučili pluti s tokom med pričakovanimi življenjskimi postajami; se roditi, naučiti, kar je osnovnega za življenje, se poročiti, imeti otroke, hišo in stalno službo do konca svojih dni. Žal pa mi tega ne vidimo kot življenje, a nas je strah ter sram izstopiti iz te rutine in izkazati tisto, kar res zmoremo in nosimo v sebi. Za nas je pomembno, da iztisnemo vso moč, ki jo premoremo, in dokažemo, iz česa smo – predvsem sebi. Veliko ljudi se ob koncu dneva rado zamisli, kako niso izkoristili dneva, mi pa, kje bi lahko dobili še kakšno priložnost za to.

Smo generacija ljudi, ki izstopa z mišljenjem, delovanjem in ukrepanjem. Smo kot ptice selivke, nikoli siti novih nalog in priložnosti. V prihodnosti bomo uspeli in dosegli svoje cilje ter spremenili družbeno miselnost. V prihodnosti bomo imeli večji vpliv na izobrazbo in moralne vrednote družbe, čeprav milenijci težko dobimo službo ne glede na svoje dosežke in stopnjo izobrazbe. Tudi če jo uspemo najti, nismo zadovoljni in smo zaradi tega manj zagnani pri delu. Zato sta v naši generaciji pogosta odpoved in brezposelnost.

Ljudje nas radi označujejo kot »muhaste«, ker nam ni nikoli dovolj in ker imamo radi spremembe – številni zaradi nezadovoljstva, ki ga čutijo v službi zaradi zelo nizkih plač kljub najvišji izobrazbi in brezposelnosti med ljudmi. Posledično ostanejo milenijci brez službe, ker ne zmorejo opravljati dela, ki jim ni všeč, in živijo pri starših, ker se ne morejo osamosvojiti. Zato smo generacija, ki se je drži sloves, da se ne znajde v svetu in da je odvisna od svojih staršev ter postavlja sebe na prvo mesto in se ne zna prilagajati. Pravijo nam tudi, da smo zgolj upravičenci in narcisi. Zaradi tega nas družba tudi ne sprejema resno. Zato se v naši državi počutimo utesnjeno in klavstrofobično zaradi razmer ter možnosti, ki jih (n)imamo mladi v Sloveniji, kar je tudi razlog, da gre vedno več intelektualcev iz države v širši svet, novim ciljem naproti. Kljub temu veljamo za bolj liberalne od naših predhodnikov in smo posledično bolj odprti za drugačnost. Obenem smo tudi nagnjeni k visokim pričakovanjem, smo optimisti in se ne bojimo, kaj nam bo prinesel jutrišnji dan.

Smo torej generacija, razdvojena med dva velika cilja: rešiti ali uničiti svet. Na žalost smo rojeni v svet, ki ga

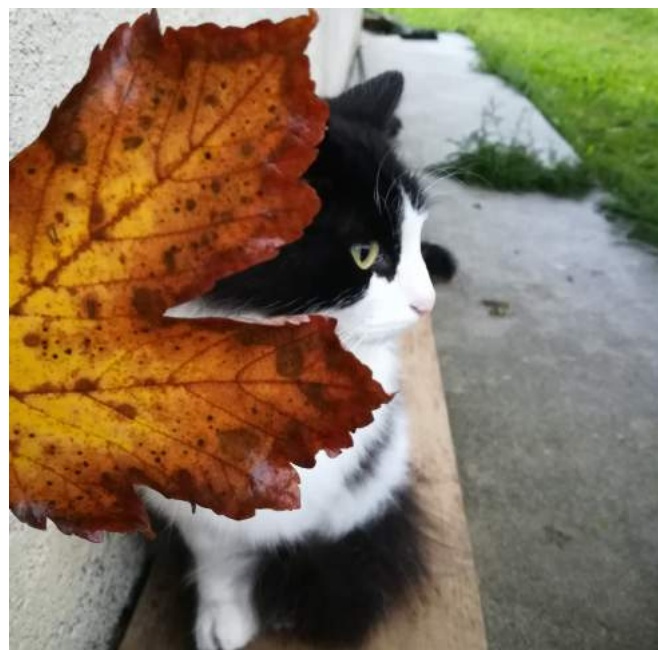
nismo soustvarili, v pogoje, ki jih nismo postavili, in pred težave, ki jih nismo povzročili. Določeni pa smo za njihovo reševanje. Ker razmišljamo drugače od svojih prednikov, smo označeni kot izobčenci, vendar nas to ne moti, saj smo vsak v svojem svetu in se trudimo živeti, da bi nam bilo čim bolje – duhovno in mentalno. Denar je le materialna dobrina, za plačilo imamo raje srečo in zdravje. Zase želimo le najboljše.

Družba rada govori, da bomo v prihodnosti propadli in da v življenju ne bomo dosegli ničesar. Mogoče materialno res ne, a duhovno bomo zadovoljni. Rada primerjam milenijsko generacijo z generacijo hipijev. Ne zanima nas vojna, želimo le mir. Ne zanima nas denar, le naša sreča. Ne želimo zadovoljiti družbe, temveč dušo, zato se mi zdi nesmiselno gledati na to generacijo zviška, češ da smo leni in da obupamo nad vsako stvarjo. Tako ali tako ne bi mogli biti kot naši predniki, saj smo odrasli v čisto drugačnem času in okolju. Odrasli smo v obdobju poka tehnologije in se med prvimi seznanili z internetom in socialnimi omrežji. To nam je zelo spremenilo pogled na svet, da ni vedno vse zgolj belo in črno. Odločitve nimajo vedno dveh odgovorov – ali bomo imeli isto službo do konca življenja ali pa bomo brez službe. Mi smo izbrali tretji odgovor – menjanje službe.

Kljub vsem negativnim oznakam, s katerimi nas večkrat ožigosa družba, smo ambiciozni, kreativni, iznajdljivi in predvsem strpnejši. Sočloveka ne vrednotimo po kriterijih, ki so veljali v preteklosti, saj želimo nadgraditi moralno stališče in družben pogled na svet. Smo uporniki proti družbenim moralam in radi ukrivljamo pravila družbe ter jih spreminjamo na bolje. Ljudje smo namreč preveč navezani na materialne dobrine, pozabljamo pa, brez česa dejansko ne moremo in ne smemo živeti.

Milenijska družba se tega zaveda ter želi to pokazati še ostalim ljudem.

Veronika Kojić, 3. e

Mojca Pokrivač, 4. d, Skrivalnice

Kdo smo milenijci?

Kdo smo milenijci? Sprašujemo se, kaj je naša usoda. Kaj nam ponuja svet? Da lahko ugotovimo, potrebujemo najprej kratko analizo sveta, v katerem živimo.

Radikalna leвица že desetletja opozarja na samouničevalnost, notanje konflikte ter nevzdržne razmere znotraj neoliberalnega kapitalizma, vendar je bila zasmehovana zaradi zanemarljivosti posledic na Zahodu, kar je posledica odlašanja propada zahodnih družb s strani liberalnih elit. A seveda to odlašanje ne more trajati večno, zato pa smo po letu 2000 na Zahodu priča postopnemu razkroju srednjega razreda, kar je posledica potrošniške kulture razsipnosti, ki postaja vedno bolj divji in globalen, njegove potrebe po ogromni proizvodnji z malimi stroški pa za zdaj hrani Azija. To pomeni propad evropske in severnoameriške industrije, kar je spodkopalo glavni steber srednjega razreda, katerega glavno telo delovnih mest je v prehodni fazi iz industrijskih v storitvena in birokratska dela. Poleg tega je tu še drug dejavnik. Periodične finančne krize so na zahodu povzročile politiko varčevanja in klečeplazenja kapitalističnemu razredu, torej izbris socialnega varstva, slabšanja delovnih pogojev in (v poznejši razpravi zelo pomembnega) podaljševanja delovnih dob, že tako »nevarno« podaljšanih zaradi samega tehnološkega napredka in konstantnega izboljševanja življenjskega standarda.

Prihodnost obstoja neoliberalnega kapitalističnega sveta (ki je ob obsežnosti globalnih problemov najmanj vprašljiv) ni kaj preveč svetla. Možnosti razpleta je več. Prva je, da se vlogi Zahoda in Vzhoda zamenjata. Kaj bi to pomenilo za prebivalstvo? Azija bi doživela svojo obliko dvajsetega stoletja Zahoda, ko se bodo produkcija, življenjski standard in zaupanje v ekonomski in politični sistem izboljševali, nastal pa bo močan srednji sloj, godile se bodo velike vojne, imperializem ter (neo)kolonializem bosta v razmahu in vse, kar je doživljala starejša polobla, se bo v neki obliki ponovilo. To se že kaže v nekaterih gospodarskih panogah, kot sta recimo turizem in afriško rudarstvo, a za razliko od »prvega« v 20. stol. v Aziji trenutno prevladujejo močnejši režimi, kot so v Evropi in Ameriki, kar je velika ovira za vzpon srednjega razreda, ta pa je nujen za uspešen potrošniški sistem. Tu bo sedaj kot novost tudi nekdanji razviti Zahod, ki se bo ukvarjal s svojim zatonom, slabljenjem in bledenjem vpliva, kar bo seveda povzročalo velike spore. Vojna med Vzhodom in Zahodom tako ni nič nemogočega, če pride do takšne situacije. Na drugi strani pa bo svetovno gospodarstvo imelo precejšnje težave v premeščanju celotnega tržišča in vzpostavljanju zadostne kupne moči prebivalstva v Aziji (v primeru, da razvitejši predeli kontinenta ne bi bili zadosten trg, kar pa je v ekspanzivnosti potrošništva prej ali slej nujno).

Druga izmed pomembnejših možnosti je seveda razpad globalne »civilizacije«, i. s. popolnoma ali na manjše, bolj izolirane zaplate (totalitarnih) nacionalnih držav, ki bodo lažje preživele hude gospodarske, ekološke in druge pretese, ki jih prinašajo posledice globalnega

kapitalizma. To nakazuje vzpon skrajne desnice po celem svetu, ki se trudi za različne oblike tako imenovane avtonomije nacionalnih držav in njihovih lokalnih skupnosti. Zaradi naravne nagnjenosti liberalnih parlamentarnih »demokracij« k pretvorbi v fašistične in imperialistične režime zaradi zatona kapitalizma je fašistična distopija postala stvarnost, kar je za obupane mlade velik vir razkola. Mnoge mlade ponovno privablja desničarska retorika, saj ponuja »rešitev« iz širših ekonomsko-političnih problemov, za mnoge mlade, predvsem predstavnike manjšin (etničnih, rasnih, spolnih ...), pa postaja vse večja nevarnost napadov, zlorab ter terorja s strani prej omenjenih vrstnikov in skupin.

Da kapitalizem ne more preživeti (skoraj) popolne avtomatizacije produkcije zaradi temeljnih sprememb v odnosih med družbenimi razredi, ni nobena skrivnost, vendar pa to ne skrbi buržoazije, saj je točka preloma, ko bo delavski razred izgubil dovolj kupne moči in se bo globalna ekonomija sesula, še daleč (manj kot stoletje, a za kapitalista je vsako četrletje večnost). Do takrat pa si bodo ti paraziti že lahko zagotovili izolirane samozadostne »otoke«, kjer bodo lahko brezskrbno bivali, varni pred apokalipso, ki jo bodo doživljali ostali.

Kaj vse to pomeni za mladino, že tako nadvse osovražene *milenijce*? Zaposlovanje je za mlade oteženo zaradi razmer v gospodarstvu, kjer se vsi, tudi tisti, ki bi bili drugače že v pokoju, oklepajo svojih služb z vsem, kar imajo. Prav tako tudi zaradi krčenja javnega sektorja, ki ne zaposluje nove delovne sile. Tako mladi ostanejo pogosto nezaposleni in ker so cene nepremičnin seveda astronomsko visoke, nimajo druge izbire, kot da ostanejo doma, pri starših, katerih standard življenja se niža zaradi propada industrije, ki je zgoraj opisan. V času, ko je bila prejšnja generacija v takšnem položaju, je bilo mogoče razvijati posameznikove spretnosti na tistem področju, ki je bilo za posameznika pač najbolj perspektivno. Delež »izgubljenih«, tistih, ki se niso našli in izkoristili svojega potenciala, je bil majhen (v primerjavi z današnjim), a razmere so dandanes drugačne in v svetu ostane le zelo majhen prostor za elito med *milenijci*, to pa so tisti, ki so seveda že privilegirani ali pa imajo naravne danosti z nekih specifičnih področij, ki so določena s strani interesov buržoazije, to pa so naravoslovje, matematika, finance, *entertainment* in tehnologija. Tako so možnosti za izobraževanje z zmanjševanjem sredstev, oteženo zaposlitvijo in negativno nastrojenostjo publike močno okrnjene za delež mladine z visokošolsko izobrazbo na nezaželenih področjih, npr. družboslovja, umetnosti ipd. Ravno tisti del mladine, ki pomembno oblikuje miselne tokove prihodnje družbe in pogosto služi kot gonilo napredka v njej. Po drugi strani so mladi vedno bolj svobodni, prepuščenost samim sebi ter njihova možnost samoodločanja pa se povečujeta. Iz tega izhaja bolj sublimna, a še močnejša oblika omejevanja mladih. Ljudje imajo občutek svobode, a je obstoj izven tradicionalnih družbenih okvirov (tako kot tudi znotraj njih, o čemer smo govorili zgoraj) vedno bolj nemogoč. Mladim nihče ne ukaže več: »Naredi to, tega ne smeš, to

je prava izbira, to ni ... », marveč jim to družba naznani na posredne, »prikrite« načine. Tudi nadzor nad celotno populacijo, ne zgolj nad mladimi se vrši posredno, pogosto celo prostovoljno, kot vidimo v primeru družbenih omrežij, kjer mladi z veseljem beležijo svoje aktivnosti in misli, predajajo osebne in zasebne podatke v roke korporacij, ki tesno sodelujejo z državnimi aparati represije, vse to v iskanju družbene potrditve.

Totalitarnost neoliberalnega kapitalizma ni v čistkah ter nezmotljivosti vlade, ampak v samomorih, (ne) zaposlovanju in obsodbah na podlagi online računov družbenih omrežij, v dobrotah do tistih, ki jih izkoriščamo, v drsenju političnega spektra v desno ter vzvišenem odnosu do radikanih (levičarskih) gibanj. To pa nas pripelje do nekega komičnega, a nadvse nevarnega koncepta v naši družbi – *radikalnosti v zmernosti*. To je neustavljivo iskanje psevdo-konfucionistične modrosti, kjer se resnico vedno najde »nekje vmes«, na sredini med dvema stranema, v kompromisu, ki se ne ozira na dejstva ter argumente, ampak samo išče pomiritev strasti ter ohranjanje uglednosti in odlašanja reševanja problemov. Za tem sindromom lažne nevtralnosti trpijo tudi mediji, ki še tako pokvarjene desničarske ideologije prikazujejo kot sprejemljive politične pozicije. Tako se v politični sferi mnogokrat širi fašistični žargon in *dogwistle* besednjak.

Milenijci so prva generacija v bližnji zgodovini, ki se ji življenjski standard niža. Mladi težko najdejo službe, redko se izselijo. Nadzorovani so bolj učinkovito kot kdajkoli prej. Mlad človek, ki se družbi ne prilagodi, ne pristane takoj v zaporu, temveč je prepuščen brezposelnosti in brezdomstvu. S tem se v družbi, vse bolj obsedeni z vrednostjo, ustvari podoba mladih, osnovana na lenobi, neuporabnosti in nekoristnosti v družbi. Tako se pojavijo odlični pogoji za vzpostavitev začaranega kroga odtujenosti mladih, začetek tega pa lahko sprožijo zunanje okoliščine, na primer sistemska diskriminacija ali neposlušnost, tako je posameznik (ali skupina) nekoristen v očeh publike. S tem družba izgubi zanimanje zanj/-o, ne razume njegovih potreb ter ne more razumeti in izkoristi njegovih prednosti, veščin in potencialov, kar nas pripelje do prve točke. Običajno se ta začarani krog začne z nekoristnostjo, vendar pa se lahko začne tudi drugje, kot recimo pri sistemski diskriminaciji družbenih skupin, kjer se ta krog začne z nerazumevanjem. Vidimo, da se mladina spopada s hudo sovražnim okoljem, a vseeno doživlja hude kritike, tako da bi bila upornost in nezaupanje do prejšnje generacije pričakovana. Želja po politični dejavnosti je, potreba po spremembah tudi, a zakaj še vedno kot pasivni gledalci brez duše gledamo razkroj? Milenijci potrebujemo novo, radikalnejšo, neupogljivo levico, s katero bomo pravico prinesli ne le sebi, temveč celotnemu delavskemu razredu. Tukaj pa se soočimo s ključnim vprašanjem, kaj sploh so *aktivnost, sprememba in upornost* v 21. stoletju?

Zaradi samih teženj (neoliberalnega) kapitalizma po pretvorbi vsega v blago je bilo 20. stoletje največji poraz leve, saj se je natanko to zgodilo upor. Upor

danes ni več taktika, ideologija, načelo, ampak zgolj moda, življenjski stil, ena izmed alternativ brez resnega družbenega vpliva. Dijaške in študentske organizacije (podobno kot sindikati profesorjev in predavateljev) ne opravljajo resnih političnih zborovanj in članstvo jim upada že desetletja. Njihov vpliv na delovanje univerz in dotičnih ustanov je omejen na kozmetične popravke in pohlevne želje za starce v uradih in parlamentu, ki držijo v rokah njihovo prihodnost. Ko se občasno organizirajo za proteste, da bi zaščitili svoje še preostale udobnosti, pa ne oblikujejo jasnih političnih ciljev in strukturiranih načrtov za aktivnost. Tako ostajajo njihove želje skromne, dosežki borni, mladi pa so takoj odvrnjeni od politične aktivnosti (razen na desnici, ki ve, kako novačiti), ker se jim da vedeti, da njihova starost ne omogoča spoštljivih in resnih odnosov z ostalimi na političnem odru. To pa pomeni, da mladim zmanjkuje načinov, da bi se znotraj že obstoječih okvirov legitimnih institucij in organizacij poskušali po mirni poti povzpeti na oblast. Politično ozaveščeni mladi tako iščejo možnost izražanja in delovanja v drugih skupnostih političnega aktivizma, pogosto osredotočenih na posebno tematiko (feminizem in LGBTQ+ pravice, pravice živali, boj proti ksenofobiji ...) ali pa iščejo tovariše v digitalnem svetu. Glavni potencial milenijske generacije, ki ga prejšnje niso imele, je nezaupljivost do parlamentarnega sistema ter poskusov reformiranja sedanje obstoječe družbe. Resnična utopičnost 20. stoletja je bila prav v demokratičnih poskusih sprememb kapitalizma, mladi pa vse bolj razumemo, da sistema, ki temelji na izkoriščanju in nasilju, ni mogoče postopoma spremeniti v pravično družbo, saj imajo vso oblast v rokah ljudje, ki jim ta sistem koristi in se mu ne bodo odpovedali za nobeno ceno. V kolikor si želi neko novo gibanje pridobiti vpliv za korenito spremembo statusa quo, se soočijo z dejstvom, da za političen vpliv potrebuje veliko finančnih sredstev, ta pa so skoncentrirana v rokah tistih, ki krivice v družbi povzročajo. Ti ljudje nato prikazujejo družbene probleme kot stvarnost, ki je ni mogoče spremeniti in bo vedno del družbe, da bi delavstvo odvrnili od poskusov revolucij. Ta pa je naša edina možnost, saj lahko na silo, s katero bogate elite celoten svet držijo v oblasti, odgovorimo le s silo, ki v tem primeru ni agresivna, temveč je le samoobramba ljudstva, ki je izčrpalo vse druge možnosti.

Čas revolucij naznanja čas obupa, ki je že tu. Civilizacija je na točki brez povratka, saj stojimo pred prepadom. Ključna razlika med prejšnjimi priložnostmi in zdajšnjo je v razširjenosti in dostopnosti politične teorije in literature. Mladi so dovolj izobraženi za samostojno obravnavo in kritiko političnih ideologij ter so vedno manj občutljivi na poskuse indoktrinacije s strani sistema, vendar pa pogosto delajo v službah brez redne zaposlitve, z nizko plačo in slabimi delovnimi pogoji. Glavni vir informacij nam postaja internet, ki je kljub vsej svoji kaotičnosti veliko varnejši vir informacij od velikih medijskih podjetij, ki se hranijo s senzacijami in dajejo pozornost desnici, ki to uporablja za širjenje svoje propagande. Tako se jim ne sme dovoliti, da bi ta podjetja in njihovi novinarji prisostvovali na katerem od

zborovanj ali aktivnosti, saj je verjetnost lažne predstave delovanja prevelika. Lastno promocijo in informacije je potrebno širiti po decentraliziranih, alternativnih medijskih poteh, ilegalnih predelih spleta in predstavljati levičarske ideje v lokalnem okolju.

Lokalno, domače okolje, na primer sindikati, stanovanjske skupnosti, študentski domovi, umetniške, prostovoljne organizacije ... morajo ponovno postati primarni kraji radikalizacije tovarišev. Vedno več bo sosedov, ki s težavo plačujejo položnice, sostanovalcev, ki si ne morejo privoščiti učbenikov, sošolcev, ki jih vrstniki nadlegujejo zaradi spolne identitete, priseljencev, ki jim je naravna katastrofa ali imperializem uničil/-a dom. Vsi ti ljudje potrebujejo način, da svojo usodo ponovno vzamejo v svoje roke in so potencialni člani prevratniških skupnosti. Te ne smejo biti zgolj politične, ampak morajo omogočati izražanje individualnosti posameznikov v njej, torej morajo prepletati lastna politična prepričanja in delovanje z drugimi področji in interesi življenja posameznikov, na primer umetniškim ustvarjanjem, zabavimi, družbenokoristnimi aktivnostmi ipd. To znatno poveča privlačnost teh gibanj za publiko ter učinkoviteje poveže tovariše. Umetnost in dobrodelne aktivnosti v povezavi s političnimi idejami so najboljša propaganda za gibanje, hkrati pa omilijo posledice odtujenosti.

Način širjenja teh gibanj je ključen za vsakršne revolucionarne ambicije, zato je pomembno obdržati vse organizacije nehierarhične, decentralizirane in oborožene. Voditi jih je potrebno z neposredno demokracijo in v večjih zvezah delovati avtonomno zaradi preprečevanja avtoritarnih teženj in težjega preprečevanja delovanja. Ohraniti morajo dinamičnost v taktikah – primarne naj bodo »propaganda dejanj«, neodvisno socialistično delovanje na vseh področjih življenja (kolektivizacija študentskih domov, sindikalni prevzemi tovarn ...) ter priprave revolucionarnih akcij. Oborožitev teh gibanj ni potrebna samo zaradi revolucionarnega delovanja, temveč tudi ščitenja drugih funkcij, predvsem pa za zaščito posameznih članov pred policijo ter desničarskimi terorističnimi napadi na populacijo. Orožarno mora zato imeti vsak kolektiv, sindikat, društvo in delavci ter študentje se morajo učiti rokovanja z orožjem v okviru teh organizacij, ki morajo v odsotnosti policije skrbeti za mir in red v lokalnem okolju. Revolucionarne taktike se morajo z okoljem tudi spreminjati. Kjer je močnejša podpora sindikatov in študentskih organizacij, je splošna stavka med primernejšimi oblikami, toda zaradi militarizacije policije je na vseh demonstracijah, okupacijah delovnih mest ter stavkah potrebno med ljudmi imeti tudi organizirano oboroženo milico, sposobno ščitenja protestnikov. Tako se postopoma v urbanem okolju lahko razvijejo cone, v katere si policija in državni uradi ne bodo upali več zahajati in bodo socialistične organizacije lahko delovale nemoteno. V primeru, da so državni aparati dovolj ogroženi, so primerne taktike lahko tudi napadi na vladna poslopja, urade in večja zasebna podjetja, s čimer se lahko večje območje dokončno osvobodi

ter vzpostavi neodvisno komuno. V kmetijsko-ruralnih predelih je primernejša taktika gverilsko vojskovanje, saj je osvoboditev ozemlja lažja (v takih območjih je centralizirana uprava ljudstva otežena zaradi prostorskih dimenzij). Prioriteta mora tukaj seveda pripadati kolektivizaciji zemlje.

Primeri podobnega delovanja v svetu – (nekdanji) Black Panther Party, IWW, IFB ter IRPGF so najbližje ambicijam, h katerim moramo stremeti. Gibanja prihodnje levice morajo skrbeti za socialno varstvo, ščititi prebivalce pred policijo in državo, se boriti za kolektivizacijo čim več prebivališč, ustanov, tovarn, polj in ščititi pravice manjšin, pravice živali, uničenje spolnih norm ter kolektivizacijo skrbi za otroke.

Kakšen svet ustvariti po revoluciji, je temeljno vprašanje levičarskih gibanj in ob propadu avtoritarne levice v 20. stoletju se je potrebno iz te naivne napake učiti. Centralizirane države ne bodo prinesle socializma ljudstvu, saj tržno gospodarstvo s poddržavljeno ekonomijo ni trajnostna oblika vodenja družbe in potrebuje centraliziran uradniški sistem, ki pa je ranljiv za avtoritarne prevzeme in je nagnjen k represiji in ščitenju zasebnih interesov vodstva, torej je potrebno gledati k alternativam bolj libertarno-komunističnih in anarhističnih gibanj. Ekonomijo, zdravstvo, šolstvo in druge socialne urade morajo voditi sindikati, ki so vodeni z neposredno demokracijo, prav tako lokalne soseske, stanovanjske skupnosti in vsa druga neformalna združenja. Vse te asociacije ljudi morajo vedno delovati v popolni solidarnosti in brez tekmovalnosti, saj ta koristi le reakcionarnim silam, ki igrajo na karto razkola proletariata že od prvih poskusov delavskih revolucij. Vzajemna pomoč skupnosti in posameznikov z različnimi interesi je v družbi, ki jo ceni, spodbuja in potrebuje za delovanje, veliko učinkovitejša v vzdrževanju harmonije ter družbenega izobilja od nasilnega hiararhičnega sistema, ki se hrani s tekmovalnostjo.

Ideologija milenijske generacije mora presegati vse poprejšne skrajnosti. Dolžnost naše generacije je, da konča zgodovino in pripelje delavskemu razredu obljubljeni obilje, pravico in svobodo, a lekcija zgodovine je, da »preveč levo« ne obstaja in da trpljenje v družbah izvira iz razlik v družbeni moči, ki so izvor hirearhičnih sistemov, ta pa izvira iz lastnine. Vsi medčloveški odnosi morajo biti analizirani s perspektive *marksistične in anarhistične teorije* ter prenovljeni v anarho-socialistični luči, tako bodo vsa področja življenja spremenjena do neprepoznavnosti. Le tako bojo (ekonomska in druga) varnost, svoboda in napredek za delavski razred v prihodnosti zagotovljeni. Mladim ni potrebno svojih idej in dejanj pojasnjevati in utemeljevati starejšim generacijam, saj nismo mi tisti, ki so družbo pripeljali do točke, ko nam grozi propad, mi smo tisti, ki popravljamo napake prednikov in ustvarjamo družbo za nas in za prihodnje generacije po lastnih potrebah, po dolžnosti, ki nam jo nalaga zgodovina, in po lastnih vrednotah.

Jakob Remškar, 3. b

Foto: Rok Čebron, 1. b, Mladost

Pilonovci v tujini

V šolskem letu 2017/18 smo si v okviru izvajanja projekta Erasmus+ mobilnosti, imenovanega *Predšolska vzgoja v tujini – dijaki na praksi in osebe na usposabljanju*, postavili visoke cilje in jih v celoti uresničili.

54 dijakinj in 2 dijaka iz 3. in 4. letnikov izobraževalnega programa SSI – Predšolska vzgoja je v času med 21. oktobrom in 5. novembrom 2017 opravljalo delovno prakso v vrtcih v Bragi (Portugalska), Budimpešti (Madžarska), na Dunaju (Avstrija) in v Milanu (Italija). Mobilnost dijakov smo nadgradili z enotedensko mobilnostjo skupine strokovnih delavcev, ki se je na dobro pripravljenem seminarju seznanila s problematiko portugalskega sistema predšolske vzgoje.

V šolskih letih 2016/17 in 2017/18 se je v okviru projekta Erasmus+ devet naših učiteljev in učiteljic udeležilo izobraževanja za učitelje v tujini. V šolskem letu 2016/17 so se štiri učiteljice udeležile izobraževanja na Dunaju, v letošnjem šolskem letu pa se je pet učiteljev in učiteljic udeležilo izobraževanja v Bragi na Portugalskem.

Dijaki so pridobili nepozabne izkušnje s spoznavanjem bogate naravne in kulturne dediščine evropskih mest, drugačnih kulturnih navad in običajev gostujočih narodov in drugačnih vzgojnih pristopov v vrtcih. Skupine trinajstih do petnajstih dijakov so bivale skupaj v hostlih. Z vsako skupino je bivala po ena učiteljica spremljevalka, ki je skrbela, da je skupina delovala sodelovalno in pozitivno. Dijaki so izkusili, kaj pomeni delati v tujini, sprejemati drugačnost, biti tolerantni in hvaležni za to, kar mu je Evropska komisija z dotacijo za mobilnost omogočila. Kaj so izkusili, pa se bodo še bolj zavedali, ko bodo pridobljene učne izide delili s svojimi domačimi, sošolci, učitelji, mentorji v vrtcih in ostalimi.

Dvotedensko delo v vrtcih se dijakom prizna kot opravljena praksa v okviru obveznega opravljanja praktičnega usposabljanja z delom. Njihove predstavitve mobilnosti pri pouku angleškega jezika so ovrednotene, njihova življenjska izkušnja pa ostaja neprecenljiva.

Karmen Lemut, mag., koordinatorka Erasmus+ mobilnosti na Srednji šoli Veno Pilon Ajdovščina in spremljevalka dijakov na mobilnosti v Bragi

»Viszlát, Budapest!«

S temi besedami smo se z dijakinjami poslovile od 16 dni trajajoče mobilnosti v tujini, Erasmus+. Hvaležna sem vodstvu šole in koordinatorki projekta Karmen Lemut, mag., da sta mi omogočili to nepozabno izkušnjo. Seveda ta izkušnja ne bi bila tako izpopolnjena brez petnajstih krasnih deklet, dijakinj 3. in 4. letnikov programa Predšolska vzgoja.

Bistvo programa vsekakor ostaja doživetje prakse v tuji državi, širjenje obzorij in novih pogledov na vzgojo predšolskih otrok. Zanimivo je spoznati, da se navade lahko razlikujejo, a otroci po svetu ostajajo polni ljubezni in razigranosti. Velik del te izkušnje pa so doživljanje novih krajev in skritih kotičkov velikega mesta, okušanje tradicionalne kulinarike in druženje.

Ogledale smo si arhitekturne bisere Budimpešte, se v večernih urah zapeljale na romantično vožnjo po Donavi, si okrepile mišice s hojo na panoramske razgledne točke, se sprostile v termalnem parku, se zvečer pogrele v znamenitih ruin barih, si privoščile kavo v mačjem baru, pa sladico kürtöskalács in še bi lahko naštevala.

Največja uganka pa je ostal madžarski jezik, ki nam je povzročal kar nekaj preglavic. A brez skrbi! Imena glavnih postaj metroja smo poslovenile. Tako smo vsaj vedele, kje izstopiti v preveliki gneči. Skupno življenje si bomo zapomnile tudi po peki palačink, prepevanju ob ukulelah in druženju s prekmurskimi dečki.

Budimpešta je mesto, v katerega se bomo zagotovo vrnile, do takrat pa se nam bo narisal nasmešek na ustih vsakič, ko bomo pomislile na zabavne trenutke in otroke v vrtcih.

Urška Kompara, prof., spremljevalka dijakinj na mobilnosti v Budimpešti

To expand your knowledge you need to gain some experience abroad

It all began when some of the students that had participated in Erasmus+ Mobility the previous year inspired us with their experience. They showed us some pictures and it seemed appealing to us: new places, high expectations, different kindergartens, sights and much more. Soon it was time to fill out the application form and other documentation. We had to write résumés in English.

After that it was time to wait for the results. We were wondering if we would even get in because there were a lot of students who were also applying for Erasmus+ Mobility. Somewhere in July we found out that all 15 of us were going to be working in kindergartens in Budapest.

21/10/2017 was the day of our departure for Budapest. We stayed at Adagio hotel 1.0 near the city center. Our coordinator in Budapest showed us how to use public transport like tram, buses, trains and metro, which was quite difficult for us because we weren't used to living in such a big city. During the weekend we had a lot of time for exploring the city and sightseeing. We went to the ZOO, we tasted traditional Hungarian food, we went on the sightseeing point Citadella from where we could see the whole city at night, we enjoyed ourselves on the Danube ferry trip and we saw a lot of architecture. We had amazing time over the weekends bowling, riding, making pancakes, dancing and partying.

But the first weekend was soon over. It all started on Tuesday, 24th of October. Our work placement was a Montessori kindergarten, which was a great experience for us because we hadn't worked in Montessori program before. On our first day we were a little bit scared because we didn't know if the children were going to accept us or if they knew how to speak English. Our fears were soon settled as the children were really nice and their knowledge was more than fine for their age. We even learnt a word or two in Hungarian language. We helped children with dressing up, brushing their teeth, we put them to sleep and we also read them English fairytales. They also showed us other groups and a room filled with salt so that when children are playing, they can inhale salt vapors which is beneficial for their health.

Heading home we talked about how precious this experience was and that newly gained knowledge could be useful in Slovenia, too. We are also aware that this journey could not happen without the help of European commission which donated the money. We are really grateful for this experience and would also like to express our gratitude to our school.

Doris Pirih, 3. č, Maša Hladnik, Sara Sirnik, Ana Ludvik in Petra Ipavec, 3. e

Dunaj – mesto presežnikov

Glavo moraš precej nagniti, če želiš z očmi doseči strehe. Velemesto, kjer ljudje z vseh koncev sveta živijo svoje sanje in hrepenenja. In mesto, kjer je naša štirinajstčlanska četica preživela šestnajst lepih erasmusovih dni. Dekleta so na pot odšla vsaka s svojimi pričakovanji in strahovi. Se bodo znašla v tako velikem mestu? Jih bodo na delovnem mestu lepo sprejeli? Bodo zelo pogrešala svoje domače?

Toda po prvem delovnem dnevu so dijakinje začutile, da jim naša šola daje zelo dobro podlago za delo z otroki. Lepo so se vključile v vrtce in spoznale njihov način dela. Popoldne in zvečer pa nam tudi ni bilo dolgčas, saj se na Dunaju vedno kaj dogaja. Kljub velikim razdaljam smo zaradi zelo dobro urejenega javnega prevoza »prekrižarile mesto podolgem in počez« in ga dodobra spoznale. Na poti nazaj so dekleta že načrtovala, kako bodo na izlet na Dunaj peljala svoje družine.

In moja izkušnja?

Lepo je delati z mladimi ljudmi, ki se ne bojijo izzivov in so za pridobitev novih izkušenj pripravljeni vložiti veliko dodatnega dela in truda.

Vida Červ, prof., spremljevalka dijakinj na mobilnosti na Dunaju

Are children abroad any different?

Taking part in Erasmus+ mobility I spent 2 weeks in Vienna. I saw many differences between our Slovenian kindergartens and kindergartens in Vienna. There it is more about free play and not so much about the activities guided by their teachers. In Vienna children often play with toys made of natural materials. They also have a playground with materials made of wood only. Children in Austria are much more independent, too. They did almost everything by themselves, including cleaning after themselves. They didn't need that much help from their teachers.

Another difference is also in education of a teacher and his/her assistant. The teacher has to be a pedagogue and not a kindergarten teacher like here in Slovenia. Teacher's assistant just has to be an English speaking assistant, it doesn't matter which secondary school he/she attended.

On the whole, the atmosphere in Slovenian and Austrian kindergartens is quite similar. I enjoyed it there but I also love it here.

Eva Otoničar, 3. e

Na seminar na Portugalsko

Čeprav je vsako izobraževanje v tujini izziv in velika priložnost za vsakega udeleženca, pa je bil odhod na Portugalsko nekaj posebnega, saj že sama država Portugalska zveni kot eksotična, oddaljena ... V Bragi smo bili učitelji naše šole deležni individualiziranega programa, namenjenega samo nam. Spoznali smo portugalski šolski sistem, deželo in njeno kulturo, veliko časa pa smo namenili tudi razgovorom o položaju učiteljev v tamkajšnjem sistemu.

Postati učitelj je na Portugalskem enako težko kot v Sloveniji. Zaključiti je treba drugo stopnjo izobraževanja po ustreznih bolonjskih izobraževalnih programih. Po pripovedovanju naših sogovornikov je učiteljski poklic na Portugalskem še vedno zelo spoštovan, učitelji imajo dober položaj v družbi, čeprav njihovi osebni dohodki ne izkazujejo tega v dovolj veliki meri. Primerjalno z nami, so njihovi osebni dohodki približno enaki (upoštevajoč življenjski standard in povprečno plačo v državi). Kljub temu se številni mladi odločajo za poklic učitelja.

Nočna mora mladih diplomantov, ki bi se želeli zaposliti kot učitelji, pa je iskanje zaposlitve. Portugalska revolucija v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja je prinesla velike spremembe v pokojninski zakonodaji. Če so se pred revolucijo učitelji upokojevali, ko so bili stari približno 52 let, se je ta starost po revoluciji dvignila in je ta meja danes nekje pri 65 letih. Poleg tega se je v zadnjih 20 letih na Portugalskem izredno zmanjšala rodnost (število rojstev se je s približno 115 000 med letoma 1990 in 2000 znižala na le 87 000 v letu 2016). Zaradi tega so bili primorani veliko šol zapreti in na ta način zmanjšati število zaposlenih (tudi učiteljev). Na ta način ostaja veliko diplomantov, ki si želijo učiteljskega poklica, brezposelnih in primoranih iskanja službe na drugih področjih.

Na Portugalskem me je posebej presenetila gostujoča agencija, njihov zagon, pripravljenost za delo, entuziazem in navdušenje nad vsem, kar delajo, pa čeprav jim včasih ne uspe vse tako, kot bi si sami najbolj želeli. Celotno strukturo gostujoče agencije so predstavljali mladi ljudje, polni energije, zagona, dobre volje in pripravljenosti na sodelovanje. Vsebina seminarja je bila zgolj v grobem določena vnaprej, podrobnosti je predavatelj popolnoma prilagodil našim željam in vprašanjem. Izobraževanje je bilo zelo drugačno od izobraževanj, ki smo jih običajno deležni učitelji.

Čeprav se v sklopu izobraževanja mojega strokovnega področja (matematike) skoraj nismo dotaknili, želim vsebino seminarja oceniti z izredno visoko oceno. Menim, da se učitelji velikokrat preveč odločamo le za strokovna izobraževanja v smislu svojega predmetnega področja in premalo s področja splošnega pedagoškega izobraževanja. Upam, da bom še kdaj dobil priložnost in

se bom lahko udeležil podobnega izobraževanja, saj mi je izobraževanje na Portugalskem razširilo obzorja (tako kulturna kot tudi s področja poučevanja), me opremilo z nekaterimi znanji, ki mi bodo prav prišla pri mojem delu ter mi navsezadnje nudilo prijeten (deloven) teden s kolegicami.

Matjaž Trošt, prof.

Erasmus + mobility za učitelje

V oktobru sem se v okviru Erasmus + Mobility za šolske strokovne delavce udeležila enotedenskega usposabljanja v Bragi na Portugalskem. Program je namenjen zaposlenim v strokovnih in poklicnih šolah.

Namen obiska je bil spoznavanje portugalskega šolskega prostora s poudarkom na predšolskem obdobju. Kot zaposlena v srednješolskem programu Predšolska vzgoja me je zanimalo tako delovanje vrtcev ter strokovne smernice, ki jim pri delu z najmlajšimi sledijo, kot tudi izobraževanje za poklic vzgojitelja. Dobro pripravljen program partnerske organizacije BragaMob mi je omogočil poglobljen vpogled v vzgojno delo in izobraževanje tako preko sistematičnih, v širši kontekst vpetih predavanj, kot tudi obiske in ogleda praks v vrtcih ter na univerzi.

Zaradi specifik preteklega portugalskega političnega sistema se šolstvo v državi pospešeno razvija šele zadnjih 43 let, ko je postalo javno dostopno. Kljub velikemu začetnemu zaostanku v primerjavi z ostalimi razvitimi evropskim prostorom so s prizadevnostjo in dovezetnostjo za nove ideje uspeli hitro napredovati.

Med celotnim izobraževanjem in bivanjem na Portugalskem je bilo mogoče občutiti njihovo osnovno podstavo, na kateri gradijo svoje vzgojno in izobraževalno delo. Gre za prepričanje, da se posameznik uči v interakciji z drugimi v skupini. Na znanje gledajo kot na dobrino, vrednoto širše okolice, kulture, družbe in ne zgolj posameznika. Tako so v ospredju sodelovanje, timsko delo, deljenje in dostopnost spoznanj in znanj ter

uspeh celotne skupine. Zanimivo je, da v tej državi skoraj ni prisotnih nam poznanih oblik pedagogik (Waldorfska, Montessori ipd.), razvijajo pa lasten, tudi zunaj meja prepoznaven in uspešen sistem MEM (Movimento de Escola Moderna).

Na prvi pogled je sistem izobraževanja po celotni vertikali precej podoben našemu, ob podrobnejšem spoznavanju pa lahko naletimo na precej razlik, tako v organizacijskem kot tudi strokovnem smislu.

Predšolska vzgoja se zaradi precej krajšega porodniškega dopusta pričinja že pri treh, najkasneje pa pri petih mesecih starosti ter nadaljuje do otrokovega šestega leta. Prva tri leta so namenjena predvsem varstvu otrok. Usmerjeno izobraževalno delo je prisotno v starostnem obdobju od 3 do 6 let.

V devetletno osnovno šolo vstopajo pri isti starosti kot slovenski otroci. Prva štiri leta potekajo na razredni stopnji, kasneje na predmetni.

Na srednješolski ravni poznajo triletno splošno, strokovno oz. poklicno ter umetniško šolo, pri čemer imajo tudi znotraj splošnih programov, primerljivih z našim gimnazijskim, dijaki možnost štirih usmeritev. Za razliko od naše ureditve je tudi srednje šolanje obvezno. Priložnosti, da bi obiskali srednjo vzgojiteljsko šolo nismo imeli, ker programa kot takega ne izvajajo. Program Predšolska vzgoja je prisoten šele na univerzi, saj morata imeti obe strokovni delavki v njihovih vrtčevskih skupinah opravljen študij na 2. bolonjski stopnji.

Poleg novih spoznanj znotraj šolskega prostora je bila posebna izkušnja sodelovanje z organizacijo gostiteljico, ki je neprestano skrbela za nas in preverjala, kako potekata naše bivanje in izobraževanje. Pravo timsko delo, nabiranje povratnih informacij v skrbi za kakovostno delo in pripravljenost za reševanje morebitnih težav zaposlenim pri BragaMob omogočajo, da so pri svojem delu uspešni. Ob strani pa jim nedvomno stojijo tudi prijaznost, odprtost in srčnost Portugalcev, zaradi česar se že po prvih korakih v tej deželi počutiš kot doma.

Tina Vrčon, univ. dipl. spec. ped.

No place like home

Everything has its good and bad sides. The same goes for our practical training. Everyday ritual soon became tiring to us. Truck coloring, feeding and games were part of our everyday work. In addition to the repetitive rituals, the language was a great problem. No one but our mentor spoke English, so it was very difficult to work with children. We had to learn the basic concepts in Portuguese to make our work easier. There is no other negativity, because there was a lot of fun, learning new ways of work, new culture and new people.

We enjoyed immensely wherever we went and whatever we got ourselves up to. We tried their traditional food, and we also had a glass of their famous wine. We visited almost every »church« that was in the vicinity and acquired a lot of history facts. In short, we were never bored, but we also knew how to spice ourselves up.

We would recommend and repeat such an opportunity if we were ever given a chance to. It has widened our horizons tremendously.

Neža Dolenc, 3. č

S tako družbo tudi na konec sveta

Odhajam v Milan. Za šestnajst dni, jaz in 13 dijakinj. Tri dijakinje poznam, bivajo namreč v dijaškem domu, ostala dekleta pa so mi popolnoma tuja. Kako se bo to izteklo? Ali dekleta morda mislijo, da poznam Milan, da sem vešča v tamkajšnjem okolju? Italijanski jezik ... To bo še nekako šlo, dokler ne bom vsega pomešala s španščino.

Milijon in eno vprašanje sem imela, ko sem izvedela, da bom dekleta spremljala na Erasmus + praksi v Milanu. Mislim, da smo se vse soočale z enakimi vprašanji in strahovi. Vendar nas to ni ustavilo, odšle smo pogumne, kot da vemo, v kaj se podajamo.

Po sobotnem potovanju smo se namestile, si oddahnile in čas namenile spoznavanju. Spoznavale smo ena drugo ter pravila našega skupnega bivanja. Niti za

trenutek nisem pomislila, da bi lahko imela s katero od deklet težave. Bila so pogumna, odgovorna, srčna, empatična in polna pričakovanj. Prvi vikend je minil hitro. Nedeljo smo izkoristile prav pustolovsko: vzele smo metro kartice, shemo metro sistema in si rekle: »V center gremo!«

Delovni dnevi deklet so bili različni: nekatera so odhajala pred ostalimi, druga so skoraj zamudila na delo, tri srečnice so delo končale ob 13. uri, druge so se v hostel vračale s temo. Vsak dan so med sabo delile izkušnje tistega dne. Kaj so v vrtcu počele, kako so jih sprejeli, katero dejavnost so izvedle, kaj so jedle ... Hja ... pogovori o hrani so bili naša vsakdanja debata (dekleta bodo že vedela, zakaj).

Skrbno so si zapisovale izkušnje in sproti pisale poročila, ki so jih kasneje morale oddati v šoli. Večeri so minevali hitro, eden za drugim. Enkrat ob filmskem večeru, čipsu in coca-coli, drugič z obiskom zabaviščnega parka ali nakupovalnega središča.

Prehitro je prišel zadnji vikend. Za konec našega popotovanja smo si dovolile iti v šoping. To smo čakale vseh šestnajst dni. Ure so hitro minevale in nakupovanje nas je izmučilo. Za piko na i smo si privoščile »gelato« v centru mesta s pogledom na Duomo. Verjetno se je vsem milo storilo, ko smo pomislile na odhod. Ob prihodu v hostel smo spakirale kovčke in se pripravile na odhod.

Ko pomislim na 16-dnevno dogodivščino v Milanu, še vedno občutim toploto, pa tudi smrad podzemne železnice. Natanko vem, kakšno je bilo nebo, ko smo stale na strehi Duoma in kakšen okus je imel stracciatellin sladoled, ki sem ga jedla na poti k mestnim vratom. Vedno bom vedela za bližnjico mimo pokopališča do avtobusne postaje. In vem, da bi s tako družbo lahko odšla na konec sveta. Dekleta ohranjam v najlepšem spominu in se jim zahvaljujem za trenutke in občutke, ki smo si jih delile z Erasmus + projektom.

Maja Marc, prof., spremljevalka dijakinj na Erasmus + mobilnosti v Milanu

Milan

Preparing for the journey was a challenge. We had many forms to fill in, many meetings to go to, we also took some Italian lessons to help us along the way. It took a lot of effort and time but it was worth it. The journey to Milan was long with many stops, but it was fun, because we had our friends and it couldn't be boring. When we came to the hostel we met the staff, learned all the rules, looked around and then unpacked. The second day we didn't have anything to do, so we went on a trip. The third day there we met with the Erasmus+ group.

They accepted us very nicely and were very helpful with everything that we needed. The kindergartens were very well-organized too, although some had trouble with communication and some even had trouble with the tutors. In the end we all managed and went through the two-week experience well, without any major problems. We also travelled a lot and saw many sights like churches and monuments. Our group was very understanding of each other and we agreed with everything and didn't argue. We loved working with each other and became close friends. And just when we got used to everything, it was time to leave. It was a wonderful experience, it taught us how to be more independent, it taught us work ethics and we would do it all over again.

Karin Žele, 3. e, Laura Pečar, 3. č

Želim si ...

Dijaki 2. č so pri pouku **slovenščine** aktivno spoznavali dovršenost Prešernovih literarnih stvaritev. Na podlagi analize ene najpomembnejših slovenskih pesmi, *Zdravljice*, ki je poleg političnih idej polna optimizma in vere v človekove vrednote, so zapisali pesmi o prijateljstvu, upanju in miru, vrednotah, ki si jih želijo okrepiti v letu 2018. Ob tem so bili pozorni na zgradbo in vizualno podobo Prešernove pesmi, zato lahko v nadaljevanju preberete nekaj likovnih pesmi, ki nazdravljajo lepši prihodnosti.

*Prijat'li smo se zbrali,
da bi danes proslavili
naše stare lepe dni
in spomine obudili
na vse dni
in noči –
naj zdaj prijateljstvo živi!*

*Vsak od nas miru želi
ter da srečni bili bi vsi,
zato skupaj stopimo,
naj bratu brat poda roko.
Torej zdaj,
vekomaj,
mir naj vlada, up naj zmaga!*

*Prijateljev želimo,
vsak vsakemu zaupa naj,
da skupaj preživimo
in zaživimo kot nekdej.
T'ko srce
nam pove,
da brez prijateljev ne gre.*

V klopek in izven njih

Dijaki 4. e so predpraznično šolsko uro pri predmetu **Ustvarjalno izražanje** razmišljali, kaj osmišlja človekovo življenje. Preko ustvarjalnega procesa so izrazili svoje želje za leto 2018 in poudarili tisto, kar je v življenju res pomembno – družina, povezanost in sočutje. Naj bo prihodnost prepletena z idejami, ki žarijo iz spodnjih pesmi in kratke zgodbe.

*Veliko dobrih je stvari,
ki si v novem letu jih vsak želi –
zdravja, smeha in veselja,
poln kozarec hrepenenja.*

*Naj bo uspešno, malo pregrešno,
naj bo očarljivo, iskrivo, igrivo.
Naj se izpolnijo vse skrite želje,
naj se žalost prelije v veselje.*

*S starim letom vse izgine,
ohrani lepe naj spomine,
naj novo leto srečno bo,
z uspehi le napolnjeno.*

Novoletni čar

Pred mano je žarelo na milijone zvezd, ko sem stala na mestnem trgu in čakala polnoč. V zraku sem občutila veliko ljubezni, vse so obdajala voščila, ena romantična, druga stvarna, nekatera izvirna, druga uradna ... a manjkalo je tisto pravo.

Tisto, zaradi česar bi tudi jaz lahko občutila ljubezen in silvestrski čar. Vsi okoli mene so se veselili in objemali, a jaz sem bila sama. Bližala se je polnoč in zazrla sem se v nebo. Resnično sem si zaželela, da bi lahko bila v družbi najbližjih. Čez nebo se je zasvetil sijoč utrinek in z neba so začele padati drobne snežinke.

Za seboj sem zaslišala znane glasove. Obrnila sem se in zagledala, kako skozi množico ljudi veselo prihajajo moji najbližji. Obraz so mi oblile solze sreče in veselja. Takrat sem vedela: novoletni čar res obstaja!

Lea M., Lea S., Megi, Anja, Kim, Mojca in Simon

Popestrimo šolo

Oh, pa ne še en evropski projekt ...

... bi lahko rekel gospod ravnatelj, ko so mu z ministrstva začetek minulega leta pod nos predložili nov razpis. Ker pa se naše vodstvo zaveda pomembnosti in koristnosti inovativnih projektov, ki jih snujejo na vrhu Evropske unije, se je naša šola na vabilo navdušeno odzvala. No, čisto in samo z navdušenjem zagotovo ne, saj je bilo najprej treba spisati obsežno prijavno vlogo. Ta je vsebovala tudi izbor kandidata, ki bi pri projektu sodeloval, izbor tako imenovanega multiplikatorja oziroma multiplikatorke. Ko je bilo to dvojce narejeno, smo čakali.

Ker pa se dobro delo po nekih nenapisanih zakonih vedno obrestuje, smo aprila izvedeli, da smo bili pri prijavi na javni razpis za izbor operacij »**Popestrimo šolo 2017–2021 – Izobraževanje strokovnih delavcev za krepitev kompetenc šolajočih**« uspešni. To pomeni, da naš projekt iz Evropskega socialnega sklada financira Evropska unija, sofinancira pa ga Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije.

Od besed k dejanjem

Z majem smo torej na naši šoli začeli z izvajanjem projekta Popestrimo šolo. Gre za aktivnosti, ki so namenjene profesionalnemu usposabljanju pedagoških strokovnih delavcev, s pomočjo katerih se bodo izboljšale kompetence šolajočih. Globalni cilj projekta je spodbujanje prožnih oblik učenja ter podpora kakovostni karierni orientaciji za šolajočo se mladino, prav tako ukrep zajema razvoj inovativnih učnih okolij, v okviru katerih se ustvarjajo možnosti za krepitev ključnih kompetenc.

In kje je tu kakšna pestrost?

Zgornji opis se resda sliši bolj formalen, je pa projekt nadvse zabaven in obetaven. Odkar sem se v okviru projekta na šoli zaposlila kot multiplikatorka, je moj prvi izziv širši okolici razložiti, kaj multiplikator pomeni. Če

poenostavimo, je to oseba, ki si je pridobila izkušnje in veščine na določenem področju in jih preko različnih dejavnosti deli (ali dobesečno – množi) med druge.

Multiplicirati, popestriti, aktivirati – to že, ampak kaj?

Z dejavnostmi v okviru projekta POŠ poskušamo dijake in učitelje spodbuditi k razvijanju jezikovnih, socialnih in medkulturnih kompetenc, aktivni in demokratični udeležbi na lokalni, nacionalni in evropski ravni, razvijanju medpredmetnih povezav, razvijanju kritičnega mišljenja, globalnemu učenju, trajnostni naravnosti, podjetnosti, raziskovanju, razvijanju digitalne pismenosti, ustvarjalnosti, inovativnemu profesionalnemu razvoju, izražanju in razvijanju svojih idej ...

Naš cilj je ustvariti pogoje za izvajanje neposrednih vzgojno-izobraževalnih aktivnosti, ki niso del rednega izobraževalnega programa. Sem štejemo individualne in skupinske aktivnosti z dijaki in učenci okoliških šol, pa tudi s strokovnimi delavci iz celotne zahodne kohezijske regije.

Še vedno veliko besed. Kako to izgleda v praksi?

Od maja pa do danes se je v okviru projekta Popestrimo šolo izvedlo že nemalo dejavnosti. Ustanovili smo Gledališki klub, kjer so dijaki uprizorili odlomke dramske igre in jih predstavili na zaključni prireditvi. Z njim nadaljujemo tudi letos, sledi veliko presenečenj. V okviru aktivnosti na temo globalnega državljanstva in trajnostnega razvoja smo obeležili nekatere pomembne mednarodne dni, na primer svetovni dan beguncev, mednarodni dan hrane, dan strpnosti ... ko smo se povezovali, predvajali kratke filme, pekli kruh, otvorili razstavo. Izvedli smo še eno izmenjavo z Nizozemsko in pridobili sredstva za sofinanciranje le-te. Z učenci okoliških osnovnih šol se nam je veliko dogajalo na kulturno-jezikovnem taboru na Kovku. Zaplavali smo tudi v podjetne vode, kjer nam ob strani stojita agencija SPIRIT in Ustvarjalnik. Ob koncu leta smo organizirali natečaj Milenijci milenijscem, kjer smo bili priča neizmerni izrazni moči in izjemnemu razmišljanju nekaterih naših dijakov. Obiskali smo Hišo evropske

uniije, si ogledali poučne filme, bili uspešni na natečajih na temo trajnostnega razvoja in človekovih pravic. Tudi na novinarskem področju smo iz meseca v mesec boljši; večji pisci prispevajo velik del vsebin, ki jih potem s Katjo Cigoj in Gabrielo Stanković vsak mesec lično zapakiramo v polni dve strani občinskega časopisa.

Za strokovne delavce smo izvedli izobraževanja s področja IKT in mednarodnega sodelovanja; sadovi že zorijo, saj se vedno več naših učiteljev navdušuje nad sodelovanjem s tujimi šolami in drugimi partnerskimi organizacijami.

Malo po malo, počasi se daleč pride. Okna se odpirajo.

Svet se venomer spreminja. Pomembno je, da smo v koraku s časom, da se kot vzgojno-izobraževalna ustanova tudi mi odpiramo svetu in gremo z njim vstric naprej. Zavedanje pomena medkulturnosti ter mednarodnega sodelovanja, strpnost in odprta miselnost, kritično mišljenje, podjetnost in ostale veščine, ki nam bodo pomagale preživeti v tem hitro spreminjajočem se svetu; vse to so temeljne vrline za preživetje v 21. stoletju. Pri tem seveda ne gre pozabiti na pomen povezovanja na lokalni ravni, na zavedanje sebe in svoje lokalne skupnosti, na medsebojno pomoč in željo po tem, da sebi, drugim in naravi delamo dobro.

Smernice projekta Popestrimo šolo gredo zagotovo v to smer. Vsekakor pa bi bilo delo multiplikatorke brez pomena in učinka, če ne bi za njim stalo vodstvo šole, strokovni in administrativni delavci in, najpomembnejše, tisti dijaki, ki se že zavedajo pomena proaktivnosti, radovednosti in odprtosti, ter tisti, ki to počasi spoznavajo in pogumno zrejo v svet, poln priložnosti in izbir.

P. S. Stašo Benko vedno najdete v sobi št. 44 v drugem nadstropju. Prav lepo vabljeni, da se pri njej oglasite z velikimi in sramežljivimi idejami ali pa kar tako, iz radovednosti.

Staša Benko, prof.

Startup vikend v Postojni

V okviru podjetniškega krožka smo se dijaki 10. novembra 2017 odpravili na dvodnevni startup vikend v Postojno. Po uvodnem sprejemu smo predstavili svoje ideje v obliki kratkih pitchev. Z glasovanjem smo nato izbrali deset idej, ki smo jih razvijali naslednja dva dneva. Izglasovana je bila tudi ena naših idej, in sicer »Slaven za eno uro«. Šlo je za storitev, ki bi ljudem omogočala vse razkošnosti slavnega življenja za en dan.

Udeleženci smo bili razdeljeni v deset skupin in vsaka je razvijala svojo podjetniško idejo. Dodelili so nam mentorje, ki so nam pomagali s koristnimi nasveti. Med delom smo imeli tudi predavanja o tem, kako po postopku »have to do, doing, done« najlažje in najhitreje uresničiti cilje, o tem, kaj mora vsebovati predstavitev ideje in kako na kratek, jednat in zanimiv način idejo sploh predstaviti.

Konec vikenda so bile na vrsti predstavitve tega, kar smo ustvarili v preteklih dveh dneh. Nekatere skupine so postavile spletne strani, druge izvedle ankete, da bi dokazale, da problem, ki ga želijo rešiti, res obstaja, nekatere so nekaj svojih izdelkov celo prodale in si pridobile sponzorje ... Žirija, ki so jo sestavljali zelo dobri podjetniki, je podelila pet nagrad: za najbolj družbenokoristno idejo, za najizvedljivejšo idejo, za najboljšo idejo, za najboljši produkt in za najboljši pitch. Slednjo nagrado je dobila skupina, v kateri je pitchala dijakinja naše šole. Predstavila je idejo »uber za čistilke«. Če imaš doma na primer zabavo in se ti ne da pospraviti nereda, pokličeš čistilko, ki hitro pride k tebi na dom in vse brezhibno pospravi.

Ta vikend mi je bil zelo všeč, saj česa takega še nisem doživela. Naučila sem se razviti idejo, priti od nekega problema do inovativne rešitve. Mislim, da mi bo to znanje v prihodnosti prišlo zelo prav, z vikenda pa sem odnesla tudi mnogo lepih in zabavnih spominov.

Tanaja Odar, 1. b

Učimo se podjetnosti

V letošnjem šolskem letu se je na naši šoli začel izvajati podjetniški krožek. Srečujemo se enkrat tedensko po pouku, kjer nas mentorica postavi pred izziv. Tako smo npr. morali vprašati gasilce, ali nas v gasilskih oblekah zapeljejo nazaj do šole (s čimer smo si prislužili pico). Veliko se pogovarjamo tudi o svojih poslovnih idejah in ambicijah ter o tem, kako jih uresničiti. Decembra smo postavili stojnico na božičnem sejmu v Ajdovščini in si prislužili kar nekaj denarja.

Krožek zelo rada obiskujem, saj se z izzivi učimo veščin, ki jih mora imeti vsak dober podjetnik, pridejo pa prav tudi v vsakdanjem življenju. Ne smemo se bati zavrnitve, opogumiti se moramo in vprašati, ne glede na odgovor, ki ga bomo dobili.

Kristina Novak, 1. b

Za podjetniški krožek sem se odločil, ker želiva s prijateljem razviti in uresničiti podjetniško idejo. Pri krožku se učimo o poslovanju, razvijanju idej in idejah na splošno. Naučili smo se drznosti v prodajanju. Znamo se tudi soočati s strahom pred komuniciranjem s tujci oziroma pred kupci. Čas, ki ga skupaj preživimo, ni samo poučen, je tudi zabaven, občasno pa si celo kaj prislužimo.

Mark Bizjak, 1. a

Biti podjeten pomeni biti samozavesten, komunikativen, vztrajen, predvsem pa moraš zaupati vase ne glede na poraze, ki jih doživiš.

Teja Štrekelj, 1. a

Dan odprtih vrat

V četrtek, 30. 11. 2017, je naša šola odprla vrata. Za tiste, ki se sprašujete ... da, odpre jih vsak dan, za nas. Tokrat pa jih je odprla osnovnošolcem in njihovim staršem, ki so se lahko udeležili predstavitve programov Gimnazija in Predšolska vzgoja ter si ogledali naše učilnice. Opazovala sem jih, kako so tavalili po hodnikih in iskali želene informacije. Nekatere mimoidoče sem povprašala, kaj menijo o naši šoli ter programih in aktivnostih, ki jih nudimo. Večina jih je bila zelo zadovoljna. Če dobro pomislim, ni predstavitve nihče zapuščal razočaran. Menijo, da imamo pestro ponudbo dogajanja na šoli in se za vsakega najde nekaj. Kot dijakinja te šole lahko temu z gotovostjo pritrdim, pilonovcem ni nikoli dolgčas!

Nekaj devetošolcev sem prosila, naj mi naštejejo dve stvari, ki jih ponujamo na šoli in so si jih najbolj zapomnili. Največ pozornosti sta pritegnili izmenjavi, in sicer izmenjava z Nizozemsko (program Gimnazija) ter praksa v tujini (program Predšolska vzgoja). Številnim pa je bil vseh odnos profesorjev do dijakov in občutek pripadnosti ter domačnosti. Nisem si mislila, da bodo to opazili – očitno sem se tega občutka v štirih letih že tako privadila, da se mi zdi že kar samoumeven. Obiskovalci so le še dodatno potrdili, da je naša šola res nekaj posebnega, da je bližina, ki smo je deležni dijaki s strani naših profesorjev (in obratno), dandanes redkost. Ponosna sem, da sem lahko del te zgodbe. Zgodbe, ki jo piše Srednja šola Veno Pilon Ajdovščina.

Vesna Marinac, 4. d

Prehod v odraslost ni vedno enostaven

Leto dni je od tega, ko sem začela razmišljati o vpisu na srednjo šolo in o tem, kaj želim v življenju doseči. Za kratek čas sem se sicer poigravala z mislijo, da bi se vpisala na poklicno šolo, ampak ker zaenkrat še ne vem, kaj bi rada v življenju počela, sem se odločila, da bo splošna gimnazija zagotovo dobra podlaga za nadaljevanje študija. Prava redkost je namreč, da petnajstletnik že ve, kaj bi v življenju rad počel, ne da bi si premislil do fakultete. Starši so mi tudi povedali, da bom največ znanja prejela prav v splošnem izobraževanju, medtem pa bom ugotovila, kaj me veseli, in bom to z zadovoljstvom nekoč počela. Po tem pogovoru in dolgem razmisleku sem začela dejavno razmišljati o gimnazijah, ki bi mi »dišale«.

V ožji izbor sem uvrstila športno gimnazijo v Novi Gorici ali Ljubljani in gimnazijo v Ajdovščini. Veliko ljudi mi je svetovalo, naj se vpišem v najbližjo šolo, saj bom s tem prihranila čas, ki je v srednji šoli zelo pomemben in dragocen, hkrati pa bom imela dovolj časa za treninge in tekme. Po dnevu odprtih vrat ter informativnem dnevu sem se odločila za ajdovsko gimnazijo. Odločitev je bila še toliko lažja, saj se je tja vpisalo tudi veliko mojih sošolk.

Po oddaji prijavnice sta se vame zopet naselila mir in brezskrbnost, saj sem bila prepričana, da sem se prav odločila. Zavedala sem se sicer, da ne bo več tako lahko kot v osnovni šoli in da me čakajo tudi padci, ki jih prej nisem bila vajena. Vedela sem, da se bom morala veliko učiti in ne bom več tako svobodna in brezskrbna ter si bom morala pravilno organizirati čas, da bom večkrat ostala budna pozno v noč in se učila za test ali spraševanje naslednjega dne.

Šele zadnji dan počitnic sem se začela zares zavedati, da delam korak naprej v življenju. Ponovno se je vame naselil strah. Kaj če se z novimi sošolci ne bomo razumeli? Kaj če bom na učitelje naredila slab vtis? Ali sem dovolj pripravljena na vsakodnevno učenje? ... Toda z istimi strahovi so se spopadali tudi moji vrstniki in to mi je bilo v uteho. Misli sem hote preusmerila v

razmišljanje o vseh dobrih stvareh in dogodivščinah, ki čakajo name, ter se začela veseliti novih sošolcev in novega okolja.

Naslednjega jutra sem se s še nekaj drugimi dijaki odpravila proti šoli. Najprej nas je zanimalo, v katerem razredu smo ter s kom. Že čez nekaj trenutkov smo vsi »fazančki« sedeli v amfiteatru in poslušali ravnateljev govor. Preplaval me je nelagoden, a hkrati vznemirljiv občutek. Spoznala sem se s sošolci in razredničarko ter domov odšla z občutkom, da bomo dober ter zanimiv razred.

Do decembra si nisem niti predstavljala, kaj pomeni trdo delo in učenje na gimnazijskem programu. S testi se nisem bremenila, mislila sem, da bom za test zagotovo znala in sem se zato začela učiti prepozno in ne dovolj podrobno.

Prvi težji decembrski teden me je povsem šokiral. Bila sem jezna sama nase, saj sem kljub opozorilom staršev vzela šolo prelahko in prejela slabše rezultate, kot sem jih bila vajena. Četudi so me vsi zasipali z dobronamernimi napotki, da se moram vsakodnevno učiti vsaj dve uri, da pred testom ni preveč snovi, teh nasvetov nisem poslušala. Tako sem se dan ali dva pred testom učila cel dan, pojedla več čokolad ter k testu prišla z zateklimi očmi in šibkim znanjem.

Sedaj vem, da bom le s trdim delom in vsakodnevnim poglobljenim učenjem dosegla lepe rezultate, obenem pa osebno zrasla. Še vedno nisem dovolj delavna in skrbna, ampak bo za boljše rezultate in doseganje ciljev to potrebno.

Vsekakor je bil vstop v srednjo šolo velik šok. Razkorak med osnovno in srednjo šolo je namreč ogromen, toda nikakor ne nepremostljiv. Srednja šola postavlja višje kriterije, za doseganjem katerih je potrebno več zrelosti in veliko več ur trdega dela. Medtem pa sem se naučila veliko novega, spoznala nove prijatelje, nove profesorje in stopila korak bližje odraslosti, predvsem pa postala odgovornejša.

Vesela sem svoje odločitve izpred leta dni.

Živa Ceket, 1. b

Mojstra tehnike – intervju z Mihom Polancem in Žigom Vovkom

Miha in Žiga, poznamo vaju kot dobro utečen par pri tehnični podpori šolskim prireditvam. Strokovno bi vaju lahko poimenovali mojstra za tehniko. Kaj pravzaprav počneta in zakaj je vajino delo pri postavljanju šolskih prireditev ključnega pomena?

Žiga: Skrbiva, da je prireditev tudi s tehničnega vidika lepo dovršena, kar pa je ključnega pomena za izpeljavo odličnega dogodka. V dvorani poskrbiva za primerno osvetlitev, diaproyekcijo in ozvočenje. Vse to pa mora zadovoljiti potrebam režiserja in gledalcev. Zavedava se, da je najino delo zelo pomembno in da nosiva veliko odgovornost, saj je uspeh prireditve zelo odvisen od najinega sodelovanja in pomoči. Seveda pa nama brez tehnične vodje, profesorice Urške Kompara, velikokrat ne bi uspelo, zato sva ji iz srca hvaležna.

Ali vaju je tehnika že od nekdaj privlačila in kaj vama je še posebej všeč pri tem delu?

Miha: Da. Od nekdaj verjamem, da je vizualna podoba prireditve zelo pomembna, saj brez pravilne osvetlitve in ozvočenja prireditev ni popolna. Ko mi je bila ponujena priložnost, da pomagam, sem bil navdušen, saj me to delo zanima in menim, da mi bo prineslo veliko novih izkušenj. Poleg veselja do tovrstnega dela mi pomeni tudi sprostitve.

Žiga: Tehnično delo me zanima že od osnovnošolskih let, vendar nisem nikoli dobil prave priložnosti, da bi se v tem preizkusil. Pri tem delu mi je všeč to, da se vsakič naučim nekaj novega, saj se vedno znova srečujemo z novimi težavami. Obenem pa se ob takih dogodkih neizmerno zabavam.

Koliko časa pravzaprav potrebujeta za tehnično postavitve posamezne prireditve? Na kaj morata biti še posebej pozorna?

Miha: Čas, ki ga porabiva za tehnično postavitve, je odvisen predvsem od same dolžine prireditve in njenega namena. Za zaključno prireditev sva se pripravljala kar cel mesec prej, saj je bila prireditev dolga in zelo

zahtevna. Drugače pa nama tehnične priprave običajno vzamejo nekje do enega tedna.

Žiga: Pozorna morava biti predvsem na želje organizatorja in dijakov, ki na prireditvi nastopajo. Če nama le-ti dajo dovolj dobra navodila, potem lahko tudi midva pripraviva boljšo prireditev, saj veva, kaj se od naju pričakuje. Pri tem pa morava paziti tako na možnosti, ki nama jih dvorana ali večnamenski prostor ponuja, kot tudi na opremo, ki jo imava na razpolago.

S kakšnimi težavami se srečujeta? Kaj pa, ko ne gre po načrtih? Ali nam lahko izdaja kakšen pripetljaj, ki se vama je pripetil med delom?

Miha: Največkrat pride do težav zaradi opreme, ki zaradi takšnih in drugačnih razlogov ne deluje. V takšnih trenutkih je seveda treba znati hitro razmišljati in improvizirati, predvsem pa ohraniti mirno kri. Lani se nam je tik pred prireditvijo pokvarila mešalna miza. Moram reči, da mi je takrat srce bilo precej hitro (smeh). Ampak smo nato problem uspeli rešiti tako, da smo luči povezali z računalnikom in jih s pomočjo njega upravljali.

Žiga: Pri takem delu se težave rade vrstijo ena za drugo. Enkrat je zaradi prevelike porabe električne energije prišlo do izpada elektrike, kar je pravzaprav precej pogosta težava. Lahko pa se srečamo tudi z drugačnimi oblikami težav, kot to, da ne moreva ustreči željam organizatorjev.

Kje v prihodnosti vama bodo pridobljeno znanje in veščine s tega področja še posebej koristile?

Miha: Pri tem delu sem skozi leta pridobil veliko izkušenj in sem nanje tudi ponosen. Pridobljeno znanje in veščine mi bodo prišle prav, če se bom odločil za nadaljevanje študija v tej smeri. Ali pa v primeru, da si bom preko študentskega dela našel kakšno delo v povezavi s tem in mi bo to predstavljalo vir dodatnega zaslužka.

Žiga: Delo mi bo prišlo prav, če bom študij nadaljeval v tej smeri ali pa če bo kdo od mojih prijateljev ali znancev potreboval pomoč pri kakšni prireditvi.

Z mojstroma tehnike sta se pogovarjali Gabriela Stanković in Katja Cigoj

Brez nas ne bi šlo

Na tej šoli sem v vlogi učitelja prvič sodelovala pri novoletni prireditvi decembra 2015. Iskreno lahko povem, da me je visok nivo šolskih prireditev presenetil in navdušil. Prevzeli so me energija in talent nastopajočih, raznolikost točk, celostna podoba in pomen dogodka za širšo javnost. Prav zato sem se tudi sama želela pridružiti ustvarjanju takih in podobnih dogodkov.

In tako sem pristala v tehniki. Moje delo v glavnem zajema mentorstvo dijakom v tehnični ekipi in pomoč organizatorjem pri oblikovanju vizualne podobe prireditve. Kot učitelj moramo stremeti k temu, da čim več dela prepustimo dijakom, zato sem k sodelovanju povabila Žigo in Miho, ki sta se zadanih nalog lotila odgovorno in predano. Seveda nam na pomoč priskočijo še številni drugi.

Menim, da dijaki pridobijo odlične izkušnje, ki jim bodo koristile tudi kasneje v življenju. Pridobijo drugačna znanja od posredovanih v razredu. Biti morajo iznajdljivi, inovativni in znati hitro ter učinkovito odreagirati v nepričakovanih situacijah. Od njih se zahteva velika odgovornost do dela, saj so poleg dijakov na odru, najpomembnejši del vsake prireditve. Opazi se vsaka njihova napaka, le-teh pa – naj se pohvalim – skorajda ni. Četudi vedno stremimo k boljšemu; kakšna luč več, še bolj natančna projekcija, hitrejši prehod med točkami. Žal nas čas vztrajno preganja.

Po kar nekaj prireditvah pa se bom letos prvič preizkusila tudi v vlogi organizatorice zaključne prireditve. Ob meni bodo stale soorganizatorice in profesorice Laura Brataševac, Maja Marc ter Staša Benko. Seveda ne bo šlo brez pomoči glasbenih kolegic in naših dijakov, ki bodo soustvarjali prireditev. Na našo šolo bodo prileteli prav posebni junaki! Kaj več o tej izkušnji pa bom lahko povedala v naslednji številki *Izvira*.

Urška Kompara, prof.

Sneg in druge prigode iz Berlina

V četrtek, 30. novembra 2017, smo se dijaki in dijakinje 3. letnika gimnazijskega programa, ki se učimo nemško in francosko, odpravili na jezikovno ekskurzijo v Berlin. Berlin je, kot glavno mesto Nemčije s približno 3,5 milijona prebivalci, drugo največje mesto v Evropi in eno pomembnejših kulturnih, političnih, gospodarskih in prometnih središč. Nadaljnje štiri dni smo bili nastanjeni v prijetnem hostlu »Happy Bed«, ki nam je ponujal toplo zatočišče za večerno druženje in slasten zajtrk za dober začetek dneva. Ekskurzija je bila malo drugačna od ostalih, saj smo morali dijaki vnaprej pripraviti referate in se razdeliti v skupine, ki so nas namesto vodičev vodile po mestu. Naučili smo se uporabljati podzemno železnico, kupovati karte, ohraniti mirno kri, ko se sošolec izgubi, ter se nasploh znajti v velikem mestu. Čeprav velja Berlin za mesto brez značilnega kulturnega središča in znamenite renesančne arhitekture, ima še vedno bogato zgodovino in veliko kulturnih znamenitosti. Všeč mi je bil moderni pridih stavb in odprtost do drugačnosti, bi pa bilo še lepše, če med našim ogledom po mestu ne bi potekalo toliko prenov oziroma gradnje stavb. Vsak dan je bil zelo pester in naporen, saj smo si le tako lahko ogledali čim več znamenitosti in dodobra izkoristili dan. Ogledali smo si muzeje Checkpoint Charlie, Topographie des Terrors in spomenik žrtvam holokavsta. Sprehodili smo se skozi Brandenburška vrata in po Aleksandrovem trgu, kjer smo si ogledali visok televizijski stolp, mestno hišo in svetovno uro. Najbolj me je navdušil z raznimi grafiti porisan ostanek berlinskega zidu.

Z dvonadstropnim vlakom smo se odpeljali tudi v berlinsko predmestje Potsdam, kjer smo si ogledali дворец Sanssouci, nekdanjo poletno rezidenco pruskega kralja Friderika II. Velikega. Kljub mrazu pa zna biti Berlin v zimskem času zelo romantičen. Med našim obiskom je kar dvakrat snežilo, proti večeru pa so se prižgale lučke in vse je bilo božično razpoloženo, tako da so bili večerni sprehodi prijetnejši od tistih v bolj zgodnjih urah. Naše pohajkovanje se je končalo v ponedeljek v poznih nočnih urah, ko smo leteli nazaj proti ljubemu domu.

Berlin, bis bald!

Kristina Gregorič, 3. b

Kamišibaj – pripovedovanje ob slikah na malem odru

Da je inovativni in ustvarjalni pouk najboljši način učenja, smo ponovno dokazali dijaki četrtnih letnikov gimnazije, ki obiskujemo pouk italijanščine kot drugi tuj jezik. Profesorica Tatjana Kodolja nas je seznaniła z edinstveno obliko uprizoritvene umetnosti – kamišibajem. Ta izvira z Japonske, pri nas pa je zaživela šele pred kratkim. Kamišibajker pripoveduje zgodbo ob ilustracijah na malem namiznem odru. Okrog njega se zbere manjše število gledalcev, kar ustvarja intimno vzdušje in posebno energijo.

Prvi sta nam kamišibaj predstavili dijakinji Ana Špacapan in Katarina Medved, ki obiskujeta priprave na maturo iz italijanščine. Ena izmed njiju je napisala lastno zgodbo, obe pa sta se izkazali v risanju. Vsi ostali smo po ogledu prišli do skupnega zaključka, da se želimo v tem preizkusiti tudi sami.

Poleg teoretičnega spoznavanja očeta italijanskega jezika, Danteja Alighierija in njegove *Božanske komedije*, smo se odločili, da ustvarimo kamišibaj *Pekla*, enega izmed treh delov, ki jih običajno pesnik. Vsakemu izmed nas sta bili dodeljeni dve tercini, ki smo ju morali prenesti v sliko, kolaž ali risbo. Domišljija resnično ne pozna meja, zato smo bili priča številnim izvirnim izdelkom, ki so presenetili, navdušili in nasmejali. Končna uprizoritev je preseгла vsa naša pričakovanja. V sproščenem vzdušju smo se seznaniili s celotno vsebino Dantejevega *Pekla*, tako v slovenskem kot v italijanskem jeziku.

Dijaki smo v takšni različici pouka uživali. Namesto sedenja v šolskih klopek in rutinskega prepisovanja s table smo se preizkusili v javnem nastopanju in umetniškem ustvarjanju.

Monika Marc, lanski 4. a

Vse poti vodijo v Rim / Roma caput mundi

Dijaki 3. a razreda smo se 16. novembra ob 5. uri zjutraj zbrali pred šolo, kjer nas je pričakala močna burja. Vendar nas to ni ustavilo in smo se, kar se da hitro, odpravili proti Trstu. Tam smo se vkrcali na vlak Frecciargento, ki je peljal naravnost v Rim.

Po petih urah poslušanja glasbe, pogovarjanja s sošolci in igranja kart smo prispeli na končno destinacijo. Skupina dijakov, zadolženih za vodenje prvega dne, nas je s pomočjo zemljevida pripeljala do našega hostla. Tam smo odložili prtljago in takoj pričeli z raziskovanjem Rima.

Naprej smo si ogledali Vatikan, tamkajšnje muzeje in seveda Sikstinsko kapelo. Zvečer smo se z dvigalom povzpeli na vrh kupole Bazilike Svetega Petra, kjer smo ravno ujeli sončni zahod in tako dobili prelep razgled na Vatikan in Rim. Sledil je prosti čas, ki smo ga izkoristili za večerjo v različnih restavracijah.

Naslednji dan smo obiskali Slovensko ambasado in se seznanili z njihovim delom. Ogled smo nadaljevali na vrhu Angelskega gradu, kjer smo spet naleteli na prečudovit razgled. Nato smo se odpravili do trga Navona in Panteona, kjer smo si vzeli tudi čas za kosilo. Obiskali smo še katakombe, dan pa zaključili z obiskom slavne Fontane di Trevi.

Predzadnji dan smo si ogledali antični Rim. Po obisku veličastnega Koloseja smo pot nadaljevali do rimskega foruma. Tokratni prosti čas smo porabili za raziskovanje rimskih trgovin in kosilo. Obiskali smo tudi Piazza del Popolo in si zvečer privoščili slavni tiramisu na romantičnih Španskih stopnicah, s katerih smo imeli odličen pogled na najdražje trgovine, kot so Prada, Dior in Gucci.

Četrty dan smo jutranji čas izkoristili za pakiranje prtljage, ki smo jo shranili v posebni sobi, da smo jo lahko pozneje samo pobrali in odšli na vlak. Ta dan smo si ogledali Baziliko Marije Snežne in ponovno obiskali Vatikan,

kjer smo spremljali, kako je papež Frančišek nagovoril ljudi, ki so prišli iz različnih držav. Nato smo se vkrcali na turistični avtobus in si ogledali še nekaj znamenitosti. Zadnje ure smo posvetili nakupu spominkov in zadnjemu obroku v večnem mestu. Okoli četrte ure popoldan smo odšli na vlak.

Domov smo se vrnili pozno zvečer, utrujeni in malce žalostni, ker se je naš čas v Rimu prehitro iztekel.

Taja Colja, Kaja Skrt in Maruša Štor, 3. a

Adriana Ronkali, 4. a

Kako na naši šoli spodbujamo zdrav življenjski slog?

Zdravje je najpomembnejša vrednota. Človek v hitrem ritmu življenju na to pogosto pozablja, zato je še toliko bolj pomembno, da se zavedanje o pomenu zdravja vnaša sistematično tudi v šolski sistem.

Za zdravje lahko poskrbimo predvsem na dva načina: s športno vadbo za ohranjanje fizične kondicije in z zdravo prehrano. Na šoli vsebin na temo zdravja ne prenašamo le na dijake znotraj izbirnih vsebin, ampak spodbujamo tudi izobraževanja, vezana na omenjeno tematiko med zaposlenimi, ter organiziramo konkretne športne vadbe (pohodi, kolesarjenje, odbojka, plavanje, vadba body flex) ter vaje za razgibavanje telesa z namenom preprečevanja težav, povezanih z opravljanjem dela.

Skupaj z Občino Ajdovščina smo pripravili analizo prehrane v šoli in zmožnosti lokalnih kmetov glede oskrbe naše kuhinje. Temu primerno smo prilagodili tudi javni razpis za prehrano. Z razdelitvijo v smiselne sklope in z izkoriščanjem zakonske možnosti glede deleža nabave izven javnega naročila zagotavljamo nabavo v kratkih verigah. To pomeni, da so naši dijaki in otroci osnovnih šol v mestu ter zaposleni deležni več sezonske in doma pridelane hrane.

Za oboje sta potrebna čas in denar. Prepričan sem, da je izbrana pot podpora in promociji zdravja prava in bomo v tej smeri delali še naprej.

Ravnatelj Andrej Rutar, prof.

Domače dobrote vsakodnevno na krožnikih pilonovcev

Naša šola se je kot prva odzvala na pobudo Občine Ajdovščina k sodelovanju pri povezovanju z lokalnimi proizvajalci hrane v okviru akcije Kilometer 0. Ravnatelj je imel za te spremembe velik posluš. Temu primerno smo prilagodili sklope v javnem razpisu, sodelovali pri analizi stanja glede porabe hrane in zmožnosti oskrbe iz lokalnega okolja. Naleteli smo na nekatere omejitve, ena od njih je sezona sadja in zelenjave, ki sega tudi v šolske počitnice. Vseeno pa beležimo velike premike na tem področju, saj nabavljamo več lokalno pridelane zelenjave in sadja, o čemer priča velik nabor manjših ponudnikov za spodaj naštetih artiklov. Tako v sezoni nabavljamo češnje, marelice, celo lubenice, kivi, kaki, radič, solato, krompir, paradižnik, muškatne buče, čebulo, med, domača kokošja jajca iz hlevske reje in mlečne izdelke, kot so sir, skuta, sadni jogurti.

Katja Semolič, odgovorna za javna naročila in sodelovanje v akciji Kilometer 0

Tradicionalni slovenski zajtrk tudi letos na naši šoli

Zajtrk je najbolj pomemben obrok dneva, Slovenija pa majhna dežela, v kateri kmetijska obrt odlično uspeva. Z namenom, da združimo ti dve področji, da pokažemo, kako pomembno je uživanje zdrave, doma pridelane hrane, je vlada RS oktobra 2012 sprejela sklep o razglasitvi dneva slovenske hrane, ki ga obeležujemo vsako leto tretji petek v novembru. Na ta dan imamo učenci, dijaki, študentje, pa tudi vsi ostali možnost, da zajtrkujemo lokalno pridelano hrano. Vse od domačega medu, salam, masla, sira, pa vse do jogurtov in skut.

Tudi na naši šoli so kuharice poskrbele, da smo lahko ta dan dijaki in vsi zaposleni začeli zdravo. Po mnenju le-teh je tradicionalni slovenski zajtrk zelo dobrodošel, saj se ljudje sploh ne zavedamo, kaj vse vnašamo v svoje telo z različnimi kupljenimi izdelki. Poleg tega, da (vsaj ta dan) poskrbimo za vnos zdrave hrane v naše telo, izkažemo tudi veliko podporo lokalnim kmetijam, ki se jim v največji meri zahvaljujemo za omogočen zdrav začetek dneva.

Vesna Marinac, 4. d

Najbolj športna šola

Septembra je naša šola prejela naziv »najbolj športna šola«. Ker naju je zanimalo, kako smo si tak naziv prislužili, sva o tem povprašali profesorja športne vzgoje, Danila Pudgarja in Urško Krečič.

Povedala sta nama, da se je vse začelo s prijavo na natečaj. Točkovanje je potekalo na osnovi vseh tekmovanj iz prejšnjega šolskega leta, ki se jih je šola udeležila ali jih priredila. Najbolj uspešni smo bili v ženskem rokometu, kjer smo prišli do finala in ga tudi organizirali. Blesteli pa smo tudi v številnih drugih panogah, zato v nadaljevanju prilagava rezultate nekaterih tekmovanj:

- na tekmovanju v odbojki na mivki so dijakinje zasedle 3. mesto;
- v ekipnem področnem tekmovanju iz atletike so dijaki zasedli 1., dijakinje pa 3. mesto;
- na državnem tekmovanju v orientacijskem teku smo zasedli 2. mesto;
- naši rokometaši so se uvrstili do polfinala;
- fantje so bili uspešni tudi v košarki, saj so na področnem tekmovanju osvojili 4. mesto;
- naše košarkašice so v četrtfinalu zasedle 1. mesto, nato pa so si priigrale 5. mesto v državi;
- udeležili smo se državnega tekmovanja v plezanju,
- punce so blestele tudi v dvoranskem nogometu, saj so se na področnem tekmovanju, ki je potekalo v Ajdovščini, uvrstile v četrtfinale, nato pa v polfinalu zasedle 3. mesto;
- tudi naši nogometaši niso razočarali, saj so prav tako zasedli 3. mesto v Tolminu.

Tekmovanj se udeležujejo tudi naši smučarji in deskarji, lokostrelci in atleti.

Ker sva slišali, da so lani dijaki sodelovali tudi v projektu Hudo dobra telovadnica, naju je zanimalo, ali je tudi to pripomoglo k pridobitvi naziva »naj športna šola«.

Kako je projekt sploh izgledal? Dijaki so posneli filmček z naslovom *Stari maček, mlada moč*, kjer naj bi starega mačka predstavljal profesor Danilo Pudgar, mlado moč pa dijaki. Na humoren način so prikazali, kako se dijaki spopadajo z neugodnimi in zastarelimi pogoji telovadnice. S tem so si prislužili še dodatno nagrado – nove telovadne rekvizite.

Na podlagi vseh teh rezultatov smo torej pridobili določeno število točk, ki so se upoštevale pri izbiri naj športne šole. Za nagrado smo dobili 200 evrov. Najino naslednje vprašanje se je glasilo: Ali ste denar že porabili in za kaj? Profesorja sta z nasmehom odgovorila, da so denar že porabili za nakup kakovostnih športnih rekvizitov.

Podelitev naziva je potekala v Ljubljani, in sicer 19. septembra na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport. Na uvrstitev smo zelo ponosni, saj smo se uvrstili med 10 najboljših šol, med katerimi so tudi večje šole iz Ljubljane, Celja in Novega mesta. Nagrado smo prejeli iz rok gospoda Jelka Grosa. Pozdravila nas je tudi ministrica. Na podelitvi se je vsaka šola predstavila s svojo točko. Naša šola se je predstavila s točko »Sokoli«, v katero so bili vključeni dijaki in dijakinje 3. e oddelka Predšolske vzgoje.

Ker pa sva na šoli šele prvo leto in nisva vedeli, kdo ali kaj so Sokoli, sva v najinem imenu in imenu drugih, ki morda tega še ne vedo, povprašali tudi o tem. Ugotovili sva, da so bili Sokoli prva društva, ki so se ukvarjala s telovadbo, imela pa so tudi narodnopovezovalno funkcijo. Naši sokoli pa jih posnemajo tako, da se za nastop oblečejo v kratke črne hlače in bele spodnje majice ter postrojeni v vrsto izvajajo različne telovadne gibe. Ker je bila točka nenavadna, je bilo občinstvo zelo navdušeno.

Na naši šoli telovadba ne temelji samo na dijakih, saj sva izvedeli, da so tudi profesorji zelo športno aktivni. Že 10 let se vsako leto odpravijo na kolesarski maraton iz Ajdovščine do Ankarana, ki se ga vsako leto udeleži vedno več profesorjev. Radi tudi plavajo in hodijo v hribe. Med njimi je veliko dobrih tekačev in smučarjev, ki imajo licenco za učenje smučanja. Rekreativno pa radi igrajo odbojko ter obiskujejo vadbne za boljšo gibljivost telesa.

Učenci, ki teden preživijo v domu, se zelo radi družijo na nogometnem in odbojgarskem igrišču, kjer si sami oblikujejo treninge. S tem se naučijo pomagati drug drugemu, se podpirati in ta način vadbe jim pomaga, da so med seboj bolj povezani ter samostojni. Vse te vrline prenesejo nato na igrišče, rezultat pa se kaže tudi na Domijadi, ki se je udeležujejo vsako leto.

Naš pogovor sta profesorja športne vzgoje zaključila z naslednjimi besedami: »Naše vodstvo šole spodbuja dijake in tudi profesorje k večji telesni dejavnosti, saj to pripomore k njihovem zdravju ter razvoju, najpomembnejše pa je dobro počutje.«

Ana Stopar in Taša Ličen, 1. b

Kako športno aktivni smo v dijaškem domu?

Šport. Dejavnost, ki bi morala biti prisotna v življenju vsakega dijaka in človeka nasploh vsaj trikrat tedensko. Pa je? Ste se kdaj vprašali, če namenite športu dovolj časa?

Šport je aktivnost širšega pomena. Ni zgolj telovadba, pač pa tudi sprostitev in skrb za zdravje; v dijaškem domu pa je namenjen še eni pomembni dejavnosti – druženju. Pomembna stran športa je tudi tekmovalnost, ta se lahko pokaže na tekmovanjih v in izven našega dijaškega doma. Po ocenah vzgojiteljev se športnih aktivnosti redno poslužuje le slaba polovica domskih dijakov. Zakaj je temu tako, ve le vsak posameznik posebej. Prav tako pa je količina časa, ki ga namenimo športu, odvisna od dijaka samega.

O tej temi sem se pogovarjala z vzgojiteljema Pavlino Margon in Igorjem Severjem. Opažata, da športna aktivnost pritegne več dijakov, če organizacijo le-te prepustijo dijakom samim. Trenutno je v domu ponujenih kar nekaj vrst razgibavanja: od odbojke, nogometa, plesa, teka, fitnesa, pa do možnosti izposoje rekvizitov za igro hokeja, badmintona, košarke in nogometa. V dijaškem domu so vedno na voljo tudi kolesa, ki se jih dijaki navadno poslužujejo zgolj za obisk trgovin. So pa dijaki pokazali izjemno zanimanje za učenje na svežem zraku ob sončnih dneh. Vzgojitelji so to pripravljeni izpeljati, če je v okolici poskrbljeno za podlago – mogoče kakšna klop, ki nam omogoča učenje na prostem. V kratkem bo v sklopu dijaškega doma organizirana tudi funkcijska vadba na prostem.

Da bi izvedela, kaj o športu menijo dijaki, sem jih povprašala, koliko časa tedensko namenijo športu. Odgovori so se razlikovali od posameznika do posameznika. Nekateri se s športom ukvarjajo profesionalno, drugi se poslužujejo aktivnosti v domu, tretji pa priznavajo, da športu namenijo premalo časa in je njihova edina aktivnost sprehod do trgovine. Kljub temu sem prepričana, da znajo tudi ti dijaki svoj prosti čas zelo dobro izkoristiti.

Kot se spodobi, bom svoj prispevek zaključila z mislijo maratonce Petra Maherja: »Tek je velik vprašaj, ki se pojavi vsak dan. Vpraša te: Ali boš danes mlahav ali boš močan?«

Vesna Marinac, 4. d

Najbolj športni dijaki na najbolj športni šoli

Ker smo želeli bolj podrobno raziskati, kako se naš novi laskavi naziv »najbolj športna šola« kaže v praksi, smo se o športu in športnih dosežkih pogovarjali z našim perspektivnim nogometašem **Jakobom Paničem Nardinom**.

Jakob, najprej o tvojih začetkih: kako se spominjaš svojih prvih nogometnih korakov?

Za nogomet me je okoli petega leta navdušil oče, pa čeprav ni bil nikoli dober nogometaš. Z vstopom v osnovno šolo sem se vpisal v NK Vipava, nogomet pa sem seveda rad igral tudi s prijatelji na ulici, kjer smo se naučili številnih »fint«. Spominjam se tudi prvega gola, ki sem ga dosegel pri šestih letih, ko smo v Novi Gorici na umetni travi premagali ND Gorico z 10:2.

Foto: Manca Hvalič

Na katere dosedanje dosežke v karieri si najbolj ponosen?

Najraje se pohvalim z vpoklicem na izbor za slovensko reprezentanco do 15 let. Dvakrat pa sem se z medobčinsko reprezentanco Nove Gorice udeležil mednarodnega turnirja v Ferrari v Italiji. Prvo leto smo na turnirju zmagali, naslednje leto pa smo izgubili po enajstmetrovkah v finalu.

Ni ga nogometaša, ki nima rad lovorik. Kaj pa trofeje pomenijo in prinašajo mladim nogometašem?

Za nas, mlade, so osvojene lovorike pokazatelj uspešnega dela. Prinašajo veselje in zadovoljstvo, dajejo pa tudi potreben zagon in motivacijo za naprej, da se mladi športniki še bolj trudimo doseči svoje sanje.

V katerem klubu treniraš, na kateri poziciji igraš?

Trenutno igram za mladinsko ekipo ND Gorica, nastopamo v prvi slovenski mladinski ligi. Klub je na

Primorskem eden izmed vodilnih na tem področju in mislim, da se ljudje v klubu zares trudijo, saj so pogoji za treniranje odlični, tudi trenerji so zelo strokovni. Največkrat igram desnega bočnega, lahko pa sem tudi centralni branilec, zadnji in prednji vezni ter krilni igralec.

Te trener in soigralci podpirajo? Kakšno je vzdušje na treningih, tekmah, v garderobi?

Seveda se s soigralci razumemo, saj stremimo k istemu cilju, k zmagi. Na treningih je morda kdaj celo preveč sproščenosti, a nas trener zna ukrotiti. Po zmagi na tekmi je seveda vzdušje veselo, sploh če gre za težkega nasprotnika. Če pa tekmo izgubimo, se skušamo čim prej pobrati in se iz tekme čim več naučiti. Zavedamo se, da je tudi poraz sestavni del športa.

Kako načrtuješ dan, da uskladiš čas za šolo, treninge in še kaj?

Odvisno je od dneva. Veliko dejavnikov vpliva na razporeditev časa. Kdaj končam pouk, s kom bom šel na trening, koliko se je treba učiti za šolo Moram priznati, da v tem nisem ravno dober, saj mi že manjša stvar lahko podere celoten načrt, tako da si v bistvu sproti načrtujem razpored obveznosti. Če je treba, zaradi šole izpustim tudi trening.

Ali ob treningih in tekmah ostane kaj časa tudi za prijatelje in dekleta?

Med tednom sta na prvem mestu šola in nogomet, tako da prostega časa nimam veliko. Med vikendi najraje spim do kosila, popoldan pa, če je le mogoče, preživim s prijatelji, tako da imam nekaj prostega časa tudi za neumnosti.

Kaj pa poškodbe – si že utrpel kakšno? Koliko časa nisi mogel trenirati in kaj je to pomenilo za tvojo nadaljnjo športno kariero?

Na srečo še nisem imel hujše poškodbe, le zvit gleženj. Obstaja pa tudi pri nogometu, tako kot pri vsakem športu, tveganje za poškodbo, ki ti lahko korenito spremeni življenje. Posledice take poškodbe se lahko čutijo tudi v vsakdanjem življenju.

Kateri nogometni klub ti je najljubši in kdo so tvoji vzorniki?

Sem navijač FC Barcelone in NK Vipave. Navijam seveda tudi za slovensko reprezentanco. Ko sem bil majhen, je bil moj vzornik Andriy Shevchenko, napadalec AC Milana, zdajšnji vzornik pa je zame najboljši nogometaš vseh časov, Lionel Messi, ki s svojo igro navdušuje iz tekme v tekmo. Moja velika vzornica je tudi moja mama, ki mi stoji ob strani že celo življenje. Vem, da se lahko obrnem nanjo, če bom kdaj v težavah.

Sam si odraščal v Ajdovščini oziroma v njeni okolici. Kakšne se ti zdijo razmere za športni razvoj mladih v Ajdovščini? Kakšne so možnosti za uspeh v primerjavi z možnostmi, ki jih imajo športniki iz ostalih delov Slovenije, Evrope, sveta?

Ajdovščina ima zelo velik potencial, tudi pogoji so dobri, a ljudje, ki vodijo društva tega potenciala ne znajo izkoristiti. Za uspešnejše ustvarjanje kariere pa mladi odhajajo v Ljubljano ali Maribor in celo izven meja Slovenije, kjer se dela na višjem nivoju. Mislim, da Ajdovščina s tem veliko izgublja.

Kakšne so tvoje osebne ambicije v prihodnosti: verjetno si želiš nekoč zaigrati tudi izven meja Slovenije?

Najraje bi ostal v Sloveniji. Tukaj imam družino in prijatelje. A če se bo ponudila priložnost iti v svet, zakaj pa ne.

Obiskuješ zadnji letnik gimnazije v Ajdovščini. So tvoji načrti za prihodnost športno usmerjeni?

Da, ena izmed možnosti je tudi vpis na DIF. Tudi če se za to možnost ne bom odločil, verjamem, da se bom s športom ukvarjal še veliko, veliko let.

Bi za konec še kaj dodal? Osebno sporočilo mladim športnikom?

Vsem mladim, ne samo športnikom, sporočam, da so trdo in pametno delo, volja ter želja vodilo do uspeha. Če si nekaj zares želite, naj si bo zmagati tekmo, pisati matematiko pozitivno, postati uspešen glasbenik ali kar koli drugega, morate v to vložiti sebe, veliko svojega truda ter se odreči nekaterim stvarem. Nekega dne se vam bo, verjemite, vse povrnilo.

Veronika Durn in Karin Turk, 4. a

Nepozaben vikend v Planici

Četudi bo leto kmalu naokoli in bomo spet navijali in se navduševali ob nepozabnih poletih naših orlov v Planici, nikakor ne moreva pozabiti lanske izkušnje, ko sva v imenu naše šole naredili intervju s številnimi uspešnimi in poznanimi skakalci. Želeli sva predvsem spoznati njihovo življenje in njihovo življenjsko filozofijo.

Ob prihodu so nama organizatorji dali akreditacijo, kar pomeni, da sva se gibal na območju, ki je dostopen le novinarjem. Vzdušje med novinarji je bilo prijetno, predvsem naju je presenetila medsebojna pomoč sedme sile. Skakalci pa so nama dali odgovore na zastavljena na vprašanja, tako da sedaj ta beli šport spremljava s še večjim navdušenjem.

Kako se počutite v Planici?

Zelo dobro. Energija je tu neverjetna. Že ko se pripravljamo na skok, slišimo navijače, ki nas hrupno spodbujajo. Ko pa pristanemo, je občutek nepopisen. Skakalnica ima izjemno lego, saj je z vseh strani obdana s prečudovitim gorovjem. To nam omogoča dobre, lepe in dolge polete. Seveda pa dolžina skoka zavisi tudi od trenutne forme. Že res, da se bliža konec, vendar nam koncentracija in forma ne smeta upasti. To je zadnji vikend letošnje sezone, zato se moramo močno potruditi, da bomo zadovoljni. Končati sezono v Planici je prekrasno. Tudi ljudje tu so zelo prijazni. (Andreas Wellinger, Daiki Ito, Jan Ziobro)

Kako pomemben je ekipni duh za uspeh posameznika?

Zelo. V ekipah je vzdušje zelo dobro. Skupaj preživimo devet mesecev in zaradi tega smo zelo povezani. Dobri odnosi v ekipi so pomembni, posebno ko ima skakalec slabo sezono. Takrat je podpora ekipe še toliko pomembnejša. (Andreas Stjernen, Robert Johansson, Daniel Andre Tande)

Kakšne so prednosti in slabosti življenja skakalca?

Prednosti so, da si vedno aktiven, ukvarjaš se z različnimi športi, si bolj gibljiv, se zdravo prehranjuješ. Slabosti pa, da si devet mesecev na leto odsoten, nič te ni doma, zelo malo časa imaš za družino in prijatelje, pa tudi prostega časa nimaš. (Antti Aalto, Jernej Damjan)

Ali bi nam zaupali kakšno prigodo?

Ker smo zelo dobri prijatelji, si včasih tudi ponagajamo. Največkrat si skrijemo čelade, rokavice ali začetne številke. Potem smo pred tekmo živčni. Vendar si tega ne zamerimo, še posebej, če dobro skočimo. (Anže Semenič, Nejc Dežman)

Imate najljubšo skakalnico?

Skakalnice so med seboj zelo različne. Nekatere omogočajo boljše, nekatere pa slabše pogoje. Enako različni smo skakalci. Ne glede na tip in urejenost skakalnice pa je treba vedno dati vse od sebe. (Stephan Leyhe)

Kakšne cilje zasledujete skakalci?

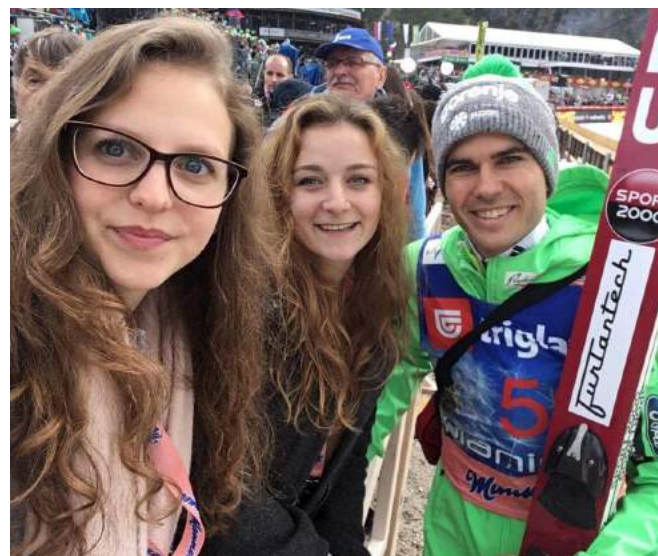
Cilj vsakega skakalca je čim višje zaključiti sezono in se čim večkrat uvrstiti med trideseterico. Seveda si tudi vsak od nas želi stopničk, ampak zato je potrebno veliko trdnega dela in volje. (Andreas Wellinger)

Kam se najraje zatečete, ko vam ne gre?

Ob slabih skokih ali slabem dnevu se najraje odmaknem stran od ostalih ljudi, da lahko v miru premišlujem. Nimam prav posebnega prostora, samo da je miren kraj. (Nejc Dežman)

Kako gledate na kulturo?

Kultura je pomemben del osnovnega znanja, saj predstavlja način vedenja, torej večji del našega življenja. Ker se kulture med seboj zelo razlikujejo, moramo športniki, ki smo veliko na poti, biti še posebej pozorni in spoštovati kulture drugih držav. Sami lahko veliko pripomoremo predvsem k ohranjanju športne kulture. Predvsem tako, da upoštevamo pravila, da se tekmovanj udeležujemo resno ter smo med seboj prijatelji. Med prostim časom si radi ogledamo kakšno gledališko prireditev, razstavo ali koncert. Predvsem pa se moramo zavedati, da zastopamo svojo državo. (Jernej Damjan, Anže Semenič, Anže Lanišek, Cene Prevc)

Vikend v Planici je zelo hitro minil in vsak trenutek nama bo ostal v zelo lepem spominu. Za to priložnost sva zelo hvaležni in prav vsem, ki so nama pomagali, da sva do pogovorov s skakalci sploh prišli, bi se radi zahvalili. Tudi skakalci so naju prijetno presenetili, saj so naju ob koncu vikenda prepoznali in nama namenili pozdrav z nasmeškom. Izkušnja je bila nepozabna. Z veseljem bi jo še kdaj ponovili.

Urška Mlinar, 3. e in Tina Mivšek, 4. e

The World Food Day

October 16th is the World Food Day. To celebrate it, we, the students of 3e, decided to participate in a project to raise awareness about the importance of food and reasons for poverty as well as ways we can help. We focused on bread and how to bake it, learned about different types of bread around the world and its history. Each group had their own topic and made a poster which was then hung in the school hallway. Through this project, we learned a lot of interesting facts about bread and realized its importance in the past and today.

Bread was first found in Egypt 5000 years ago. Its evidence was traced in the Egyptian tombs. In Europe it has always played an important role.

Therefore, it is not surprising we have many different types of bread. For example, *kornspitz* – Austrian roll bread, *pretzel* typically German dusted with salt, bagel baked among the Polish Jews, *lepinja*, eaten as a side dish in Serbia, *baguette* – a long narrow loaf that is popular with the French, and finally *focaccia*, whose texture is similar to pizza dough, topped with herbs, olive oil, onion and cheese, and which comes from Italy.

Some shocking pieces of information for all of us were that in the world, 80% of people live in extreme poverty and most of them are women. One third of the food is lost or wasted because of the growing population. In the long run we will need to produce more and more food to satisfy the world's needs.

Finally, we decided to bake our own bread, and so on Tuesday, we put on our aprons and bouffant caps and got to work. With the help of our English professor we prepared the dough, which the school chefs baked for us. During lunch break, we set up a stand with our bread. The smell of freshly baked bread filled the school and most of the students stopped by and tasted it. The bread, 4 full baking pans, was delicious and praised among our audience.

As a part of our project, we did a research about the importance of bread in the past and nowadays. We interviewed professors, our parents and grandparents. Here are some of the answers:

»In the past, bread was much more appreciated than nowadays. We watched over every bread crumb. If we didn't eat it all, we did not throw it away, we dried it. My favorite dessert is still bread. I am dreaming about buying my own bread machine, so I could make it on my own.

My mother baked bread in our oven once a week, so we had it enough for the whole week. We often ate bread with suet, sprinkled with sugar. Bread has definitely been my love since my childhood.« (our sports professor Danilo Pudgar).

»This is a story I like to remember. It happened when I was around 8 years old, when my parents sent me to a summer camp. I used to be a very picky eater but in those ten days of the summer camp, I actually started eating tomatoes on bread. It was so exciting I even wrote a letter to my parents, explaining what had happened. But after those 10 days, I've never eaten tomatoes on bread again.« (Anja's dad, Miran Kobal)

»I worked in a cafeteria at Fructal as a cook for over 30 years. We served different types of food like sandwiches, all kinds of soups, mashed potatoes with meat and so on. I remember an older man who had worked there even before I came to Fructal. He stayed in my memory because he wanted a slice of bread with every dish whether it was pasta or chicken soup. He was waiting in a line for the meal and when it was his turn he took the meal that was meant for him and always asked us if we could also get him a slice of bread. We got used to it and every time from then on, we put an extra slice of bread on his plate.« (Maša's grandma, Anuška Vidrih)

»I remember the bread rising so much we barely got it out of the oven. But it formed a hole in the middle. Funny. We should appreciate and cherish it more since many people are starving.« (our cook)

»There was always some yeast at home. My grandma took it, made dough and baked it in a pan. They never threw it away even if it fell on the floor. They used to say if a piece of bread falls on the floor, a person should pick it up and kiss it.« (our psychology professor Maja Terbižan)

»I remember the days I was coming home from work and really wanted some bread but couldn't afford it. One day I finally made my wish come true. I was so happy.« (Stanislav Škrlj, Katja's grandfather)

»When I worked in a factory there was a saying that if you didn't want to work, you shouldn't eat. But one of the workers rebelled and said that she wanted to eat but not work. Even to this day I still can't agree with her.« (Ana Lah, a farmer)

»Bread is a food that shouldn't be thrown away. I still kiss bread if it falls down. I never throw it away. In the dormitory I often see that students take more bread than they could actually eat and then they don't know what to do with it and put it in the rubbish bin.« (our dormitory educator Alenka Nagode)

»Bread reminds me of my home. My mother used to bake bread before special days like Christmas or Easter, when she was at home. The smell of bread reminds me of timelessness.« (our English teacher Melita Lemut Bajec)

Overall, these are our findings: bread used to be a lot more important because in the past people didn't have much food and it was easy and cheap to make it. Nowadays, bread is still one of our staple foods although we have a lot more food available. We had a lot of fun with this project and we think we should learn more about traditional foods around the world and ways to help keep natural resources and agriculture for future generations in general.

Anja Kobal, 3. e

Captain Fantastic

Film review

In the forests of the Pacific Northwest, a father devoted to raising his six children with a rigorous physical and intellectual education is forced to leave his paradise and enter the world, challenging his idea of what it means to be a parent.

We watched that spectacular film and were enthusiastic about it. That is why we were also given an assignment to discuss the various topics presented in it. Here are only some of them. All in all, we highly recommend watching it.

Socialization

There are a lot of topics presented in the movie Captain Fantastic. One of them is the socialization of the characters.

The family in the movie is very different from the families we know and families that most of us live in. The children live in the nature from the very beginning and they don't use any of the modern technology or premade food so familiar to all of us. The family is completely self-sufficient.

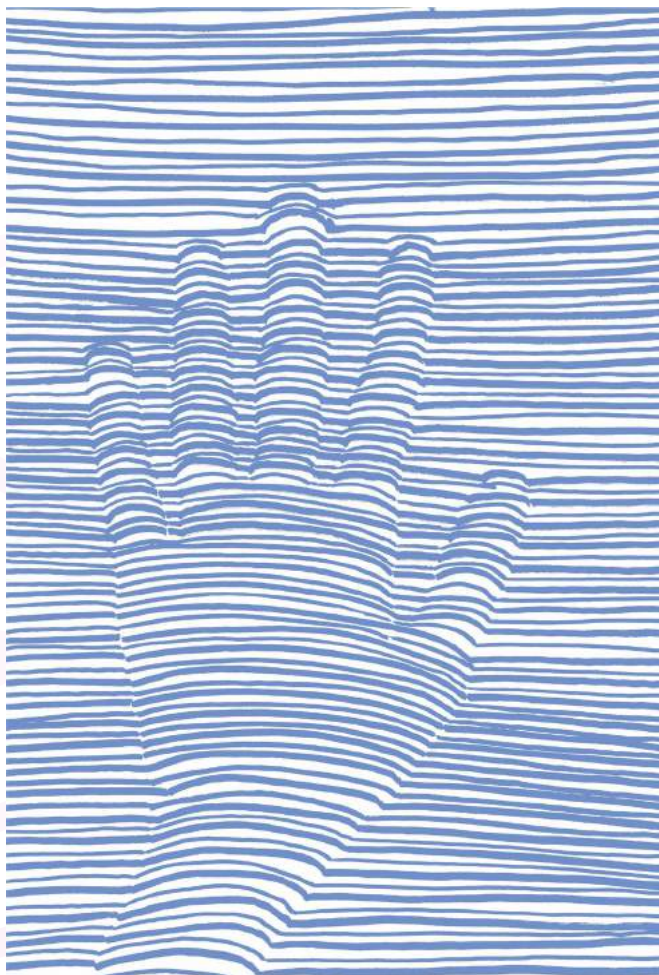
Thinking of socialization, they do get along well with each other, among themselves they are not socially awkward. However, a bigger group is needed to say that an individual is fully socialized. The problem here isn't lack of communication or shyness, but the fact of being away from the society. They want to have friends, but with their lifestyle they don't know a lot about how to act and behave among people of their age in this highly advanced world.

In order to fit in they would have to learn a lot about technology and what's more important about how to act and behave. For example, the oldest son proposes to a girl after knowing her just for one day. They have limitless knowledge from the books, but no real-life experiences.

All in all, society plays an important part of our everyday life. We need people in our surrounding to function normally, we need different opinions, different styles etc. to form ourselves.

Having thought the topic, we believe that everyone can live their life the way they want it and everybody can be different. Let people be who they are.

Maša Korečič and Marinela Glavaš, 1. b

Eli Čigon, 1. d, Relief

Communication

The family members in the movie are open to each other, having no taboo topics, except »mother's death«. This family communicates by talking, dancing, singing. Their father wants children to understand the issues the way they are. However, mother's death is too difficult an obstacle to overcome even for such an open-minded and bright family.

What about people nowadays? They mostly use social media by texting each other or talking on their phones. They don't hang out that much, but when they do, technology stands in their way and hinders true relationships to develop.

However, we think that we should talk to each other more. We should also come across some of the taboo topics more often, like race, sexism, war, religion and suicide, because it's important to be open to each other and see the reality as it is and not make up answers. And this is where the Cash family sets a very good example for all of us.

Sara Šček and Tjaša Lisjak, 1. b

Ways of living

Living self-sufficiently in the forest, the children are taught great admiration for the nature. Family as some indigenous people hunt animals for food and drink purified water from different streams and creeks. They also make use of the natural training sites that are optimal for them. However, there is one huge downside to this kind of living, namely, children don't know how to make friends and how to act and communicate in society, which is obviously very important.

On the opposite side, the grandparents differ from the Cash family as they live in a big house as typical American consumers. They purchase products that are not really needed and they don't endorse the family's way of living in the woods, on the statement of being exposed to all possible dangers and lack of urgent medical help. They also want custody over their grandchildren, as they believe children need to live in a way the majority does. From that standpoint many conflicts arise which toughen Ben's life and force him to take important decisions for his children and himself.

Our attitude towards nature is respectful. We are not the kind of people who would violate rules of the nature or pollute it. For example, if there is a sign that prohibits passage on a specific territory, because there are some extraordinary animal species, we would obey that sign. We respect the nature because we think that it is really important to maintain a balance between the world ruled by consumerism and industry on one hand and nature on the other, so that the future generations will also be able to enjoy the nature as we do today.

Overall, we liked the film and would recommend it to others, because it gives you a wider set of view on today's consumerism and the way people fight against it.

Feliks Možina Vrtovec, Matej Oder, 1. a

Consumerism

The Cash family gave up civilized life, because they didn't like its fast pace. Having no worries about living up to social standards (mostly fashion and technology related) their life is consequently slower. That not only helps them lead a more relaxed life, but it also helps them spend a lot less on essential items like tools, books and clothes. They have an innate sense of what's right and wrong and they know that not all people are treated as equals and not everyone has the same amount of control over their own lives.

There is a way to train our minds to think critically of life in general. However, we must be willing to learn as much as possible, we must be able to recognize both good and bad, so we may know which situations, opportunities and solutions are positive and which ones are negative and what the best decision is.

We try to be as critical of our lifestyle as possible, because most of us are very privileged, even though we might not realise it. We are fortunate enough to have more money than we need for essentials so we often waste money on useless products.

Matija Kočevar, 1. a, *Odsev v abstrakcijo*

From this point of view, we believe we should be grateful of having a possibility of getting good, quality education, easy access to food and water and quality clothes. On the other hand, there are people much less privileged than us but a lot happier, cheerful and equal to one another.

Overall, we are fairly pessimistic about our future considering the fact that we are a consumer society. We've become incredibly greedy and capable of unthinkable events and there are too many horrible people on this planet, who are ready to do some awful deeds for money. Furthermore, we have a feeling we won't live to see things get much better. On the contrary, we think our lifestyles are definitely driving us to another catastrophe. Greed is never good but so many people being that greedy at once will never bring anything good.

Kristina Novak, Naja Bratož, 1. b

Rebelliousness

The role of Rellion Cash, the youngest son, is important because he is the only one who doesn't completely agree with Ben's way of thinking and living and is the only one who believes it might be Ben's fault that their mom killed herself. He sees flaws in his approach of raising him and his siblings, away from civilization and wonders why they can't live the same way as the rest of the world and celebrate the same traditions as everybody.

Also, Rellion is important to Ben because he says things to him that nobody else would, like telling him that he killed their mom. Although a mature viewer later establishes this wasn't the case but rather a conclusion of an emotionally-hurt adolescent. However, he takes action against him when he runs away from the caravan to his grandfather's house and wants to stay there rather than go back with Ben.

All these things make Ben think about his approach towards his children. All in all, it is obvious that Rellion and his dad loved and cared for each other. Even though Rellion disagreed with his father and thought of him as a dangerous person at one point, he knew that his dad just wanted the best for their mother. And Ben never wanted to hurt Rellion with his way of living, he just wanted him to become a strong and independent person.

Lara Mravlje, Lija Rušt, 1. a

Upon having watched the film *Captain Fantastic* the students were asked to reconsider their lives and the society that embraces them. Here are some of their essays.

Positivity is what makes our life bearable

Opinion essay

Hope is a feeling of expectation and desire for a particular event to happen. Even more, hope means being able to see that there is light despite all the darkness. If you do not believe in hope, you cannot expect that a situation you are going through will change in a positive way. In my opinion, without hope the world would be unbearable. People would fall in deep depression because they would have nothing to believe in.

In the first place, hope is experienced differently among different people. To some hope means motivation to persevere so that the situation they are facing will end as they wish, despite all the obstacles that are blocking their way. For example, for ill people believing in hope is very important. For them it means relying on something that encourages them, gives them strength to fight for their lives and to do what it takes to recover.

On the other hand, hope on its own has never helped anyone. If one wants to achieve something he needs to do something in the way to achieve the goal. Wishing and hoping for something which actually needs to be done just leads to disappointment. For example, if one did not study for the exam, hope will not help him to pass it.

In conclusion, if one does not believe in something that can make one's life easier, there is no hope for them. I personally believe there should always be something that we can rely on, even though plans do not always go as we wish.

Karin Rože, 3. b

Lea Sedevčič, 4. e, Svoboda

If you believe there is no hope you'll ensure there will never be any hope (Noam Chomsky)

Opinion essay

Hope is an optimistic and positive attitude of mind, which helps one to cope with unpleasant situations in life. In my opinion Noam Chomsky talks about how a pessimistic point of view towards different situations in one's life influences one's actions or to be precise rather non-actions.

To start with, the right to vote sets a good example of how important it is to persevere in hope. That is, if one believes that all the candidates for the president are equally inappropriate, he/she sees no reason in attending the elections at all. In that case one will contribute to general dissatisfaction toward the elected candidate.

Tara Čuk, 3. e, Gore

Further more, pessimistic and apathetic behaviour can have negative influence in society as it reinforces a belief that there is no hope for changes whatsoever. Seeing injustice and being quiet instead of speaking out and standing for the oppressed helps keeping status quo and the power in the hands of people that do not want any social changes.

On the other hand, there is a situation in life where having hope is just not enough. For instance, one loses fight with an incurable disease despite high hopes and will to live. Yet hope is important in keeping one's dignity and making life in such situations at least bearable.

To sum up, I think that people, the young in particular, should believe there is hope for a better life and be active and thus contribute towards positive changes in society. However, you have to decide for such a standpoint and mentally uplift yourself as much as possible. It is never to be taken for granted.

Zala Ferjančič, 3. b

Effectiveness of our school system

Opinion essay

Captain Fantastic is a movie which tries to look into some of the challenging issues of today's society from different angles and perspectives, one of them being our educational system and its effectiveness. I believe that the system is effective because it teaches us not only how the world works, but improves our social skills, too.

To start with, the educational system teaches us how to improve our social interactions through groupwork and thereby interaction. However, if one lives in an isolated environment without the possibility to interact with other people, one becomes antisocial. For example, when Bo met the girls, the girls greeted him in a friendly manner, but Bo just froze and did not say anything or move until they were out of his sight.

Furthermore, by going to school one does not only learn the sheer subject matter but also what is happening all around the world, how other cultures differ from our own culture. It also teaches us how to live in the modern society. Therefore, children who do not go to school, do not interact with other people and do not have phones, computers or internet connection, have no way of finding any of that out.

On the other hand, the Cash children, having lived in the forest, gained their knowledge through reading books with topics that pose challenging questions and were eager to learn, whereas many children taught by our educational system do not appear to have such broad knowledge and are not eager to pursue their academic skills.

In conclusion, I believe the educational system as we know it in our western culture is effective although not flawless. It teaches us how to improve our social skills by interacting with others and it does teach us about the world, other cultures and how to function in today's society. However, a lot of times it does not show us the importance of everything we study and it does not give us the motivation to learn.

Aneta Stojkovič, 3. b

If you judge a fish on its ability to climb a tree, it will live its whole life believing it is stupid (Albert Einstein)

Opinion essay

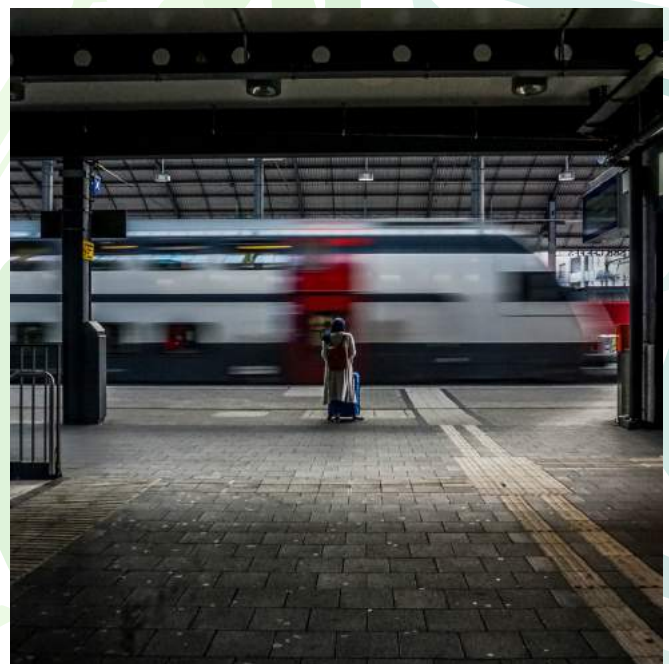
The quote tries to convey the fact that people differ from one another and ought to be treated in that way. In my opinion that is a fact which all people should be aware of and respect.

To start with, people have different interests in which they excel or enjoy at the same time. It is essential for individuals to choose their field of interest and not to be forced to adopt one they dislike. Furthermore, the educational system with variety of universities and many different courses offers every individual a field they like, which helps them achieve goals and be satisfied with their occupation.

On the other hand, some people do not choose what they like due to many reasons such as not having money to pay for expenses during college or perhaps because of the pressure their parents apply, which leads to unenjoyable lifetime.

To sum up, I believe people are entitled to choosing their life path, doing whatever they like and not to be stuck in a miserable job they do not enjoy. I am definitely positive about pursuing my own way.

Miha Kovač, 3. b

Amina Munjaković, 3. b, Miselni eksperiment

If you judge a fish on its ability to climb a tree, it will live its whole life believing it is stupid (Albert Einstein)

Opinion essay

In my opinion, if you judge a fish by its ability to swim, a bird by its ability to fly, a track and field athlete by his or her ability to run fast, then everyone comes up on top.

To start with, everyone has talents, weaknesses and strengths. In order for one to thrive and excel, one needs to be put into the right environment where they get to exercise their ability, not their frailty. For example, a creative person would struggle in a data-driven environment as well as a management consultant would struggle in a fashion design environment.

However, in the domain of education this allegory has been employed repeatedly for more than one hundred years. Grouping children by age is not really useful as children develop and learn at different rates. No two children are the same. One will advance more quickly in some areas and more slowly in others. It is also normal for a child to leap in one area while remaining stagnant in others.

On the other hand, the subtlety here is that a genius will appear to accomplish that which he/she is not presupposed to be capable of. In other words, a genius is full of surprises. However, despite the presence of scholars in many subjects throughout history, many geniuses have shown high achievements in only a single kind of activity.

To sum up, I personally believe that anyone can resemble genius if they are judged against the standards and conditions that they are previously assumed to excel in.

Amina Munjaković, 3. b

To what extent do we let ourselves be trapped into the moulds of society?

Opinion essay

I think society puts too much pressure on people to blend in with the crowd. People who think differently or dress differently are often perceived as weird and are less likely to get along with everyone. Of course, not everyone is so judgemental, but many people are and some of them don't even do it consciously, because they grew up with an idea that different is weird. For me, that's the most concerning thing about people today and in the future. Being close-minded leads to being stubborn, because you think you're always right, and stubbornness leads to not listening and trying to understand others, which causes even bigger problems.

Sometimes, when you have a different opinion, people may not want to listen or try to understand your point of view. It's even worse when people don't have enough knowledge or experiences and they blindly listen to anybody, even if he/she is wrong. Sometimes the reason is a lack of experiences and sometimes people just trust that person, because he/she is successful and/or acts like he/she is always right.

Another problem is our everyday routine. The non-stop repetition makes us feel trapped and uncreative. Therefore, I think we should change our school system, to be more fun and practical, which would motivate children and millennials.

A key to a great success is being ambitious and looking forward into your future goals. I believe this is very important, but we should also live in the present and learn from our past. Living the moment is important, because later on in life, you could look back at it and regret things you've not done. Regret is also the reason why we should try to do different things. I think most

people are afraid, which is completely normal, but if they won't do it now they will regret it later on in life. Doing different things gives us experiences and liberates us from the expectations of the society.

Naja Bratož, 1. b

Žiga Pavlica, 1. b, Oko s pego

Experience is the name everyone gives to their mistakes

Opinion essay

We live in a world where heavy pressure is put on having experience and generally being valued. But for many collecting them is a problem as well as differing experience from mistakes. In my opinion, mistakes are always welcoming experience but experiences do not all have to be mistakes.

Firstly, everyone can learn something from wrong makings and they, accompanied with constructive criticism and friendly advice, make one a better, more advanced person. Everybody makes errors and even safe living, eventually, brings to a point when we might be in the wrong.

Secondly, bitterness, sorrowness and crying over spilt milk is toxic for oneself and those around them, and often leads to a dead end or a never-ending circle of feeling down and depressed. Owning up to one's mistakes and doing one's best to fix the potential damage is always rewarded with becoming more responsible.

Lana Valič Saksida, 2. e, Dekle z vrtnico

However, only saying something along the lines »It was not a mistake, only experience« and brushing it off, as if nothing happened is dangerously close to turning a blind eye. Flaws are to be fixed with either words of apology or even better, actions. Solely naming your slips as experience and doing nothing that would result in growing and helping the damaged is extremely childish and irresponsible.

In conclusion, mistakes can be useful experience, but only when one tries to fix them, learns from them and, most importantly, does not repeat them over and over again. I strongly believe actions speak louder than words and although one says they learned and grew from their flaws and past self, their words are not to be believed if they cannot back their, usually loud mouth, with action showing humbleness and regret.

Brina Koloini, 4. b

What does it mean to be free?

To be free means that you can do whatever you want or wish to do. Freedom gives you the right to decide what you are going to do and how. I think that we don't have that much freedom as we could have, because the society we live in imposes some rules and ideas on us about how we should live. Nonetheless, in my opinion life is better with limited freedom, because if everyone was free there would be no rules and our life would be a disaster.

Meta Medved, 4. a

To be free means that you can do whatever you want but while doing so you mustn't harm other people.

Many people think that freedom is connected with wealth and power, but in my opinion it is more related to morality, justice and solidarity. I claim that I have as much freedom as I would wish in my life and I am very grateful for that. Total freedom is not the right way to happiness and that is why the country with the greatest freedom isn't the best place to live in.

Many times we are free to make our decisions but sometimes our morality or rather lack of it has a strong impact on our actions and consequently we do something we would not be really proud of. For example, while enjoying in certain activities we don't care about others that may suffer because of our behaviour. It is true that we have great freedom, but it is very important that we have in mind that our decisions and actions don't affect just our lives, but also other people's.

Jure Ličen, 4. a

Freedom means making your own decisions with the knowledge and experience that you have. It's not about what other people think – you have to stop caring about that. Only one thing is important – being your true self in a world full of copies. How you act and how you think shouldn't be affected by others. I'd say that I have a lot of freedom because in my country I have the option and the right to raise my voice among others.

No one should have their rights violated because it is unethical. I think that a country with the greatest freedom does not exist. Close to the concept of »greatest freedom« are democratic countries in which people have the right to express their opinions.

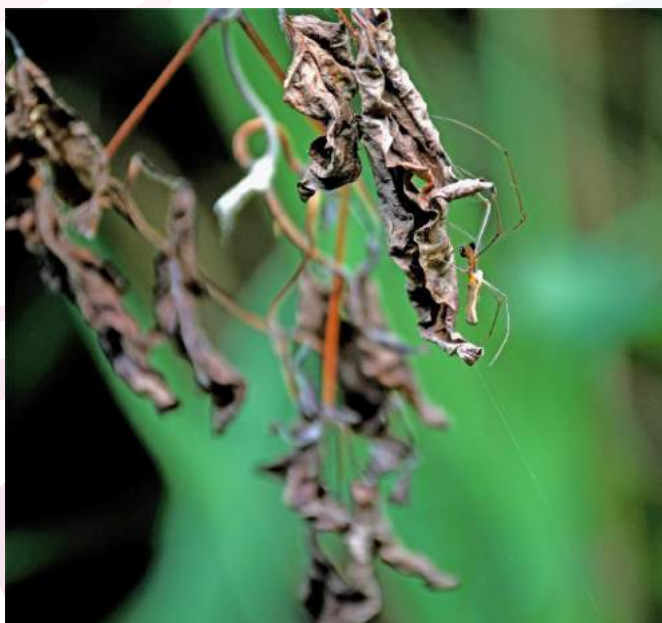
Karin Turk, 4. a

Freedom is a state of mind when we let go off who we are supposed to be and embrace ourselves for who we really are. Freedom is that you have no fear either to express your opinion or dress freely. Freedom is something you take and live. It comes with years and experiences. I am a free person because I live in a free country where I can be myself. In some contries freedom is suppressed. For example, in North Korea people must talk, think and dress according to the leading political party. I think the country with the greatest freedom is the Netherlands because it is open to different people and different concepts (same sex couples can get married and people there are not judged by their appearance) which is still a problem in many countries that are »considered« to be free.

Veronika Durn, 4. a

Freedom is an important part of an individual's life. It means doing and saying what you want and not being punished for this. We are lucky to have so much freedom and so many rights in our country, but instead of being grateful and appreciating what is given to us, we only focus on the negatives. This is what makes us so miserable and hopeless. But when we hear stories from around the world where the level of freedom is not as high as in our country and where basic human rights are violated, we cannot even imagine living this way. Only in such situations I realize I must be thankful for everything my country has given me so far and forget about little irrelevant problems that appear in my life and are nothing compared to how people in some countries are being treated.

Eva Kočevar, 4. a

Teo Stupar, 2. a, (Ne)živo

Some tourists think Amsterdam is a city of sin, but in truth it is a city of freedom. And in freedom, most people find sin. (John Green)

Opinion essay

Amsterdam is well-noted for its legalisation of drugs and prostitution. However, the truth is that it is much more than just that; it is a city where people's actions are not restricted by legislated moral codes. They are given freedom which is not beneficial to a healthy lifestyle if applied incorrectly. From my point of view, people given legal rights to participate in actions regarded as sinful and unethical by many, should follow their personal moral compass and not participate in activities that might be hurtful for themselves and others.

Firstly, conscious people are aware of their duties. They have a controlled mindset which tells them what is correct and what not. If killing people was not against the law, would that allow one to kill an innocent soul? Being free is a dream come true but it takes a lot of responsibility and self-control to know one's limits. Therefore, if one does not want to take responsibility, one cannot have freedom either. You cannot have the one without the other.

Secondly, many western people are proud to be living in a free world, where they are given permission to think, speak and write as they wish. But if such freedom is not supported by wisdom, it might be misused and manipulated. Giving liberty to people who do not have the right knowledge is like giving a sharp knife to a little child – he will either hurt himself or hurt others.

Furthermore, freedom can be a trap. It might lead us to wrong decisions and therefore to actions that are not socially acceptable. Corrupt actions might damage one's character and hinder one's ability to act responsibly. A person should possess their moral compass to navigate them through the life.

To conclude, having the ability to indulge in sinful acts and reframing from them is a matter of person's moral make-up. Whether they choose to participate in an evil action or they turn and walk away from it. In my opinion, freedom within itself is neither good nor bad, it is what you choose to do with it.

Alanis Štrukelj, 4. b

Amsterdam, the city of sin or freedom?

Opinion essay

As teenagers we are told on every step of the way that we should be ourselves, our true selves, if we want to be free. But as soon as we are open about who we are people start mocking and judging us. The way I see it the fault lies in the way we are raised. The problem is that our parents are no longer the ones raising us, it is the media and institutions which are only trying to benefit by controlling us.

First of all, being yourself in our so claimed time-of-accepting differences is quite difficult. We are born into a world full of people who are incapable of change even if they say otherwise. For example, accepting homosexuals into our society: the main obstacle here is the Church, it is where the word »sin« originates from.

In addition, free people are the ones who are brave enough to be their true selves and in our materialistically oriented world truly free people are the ones who are in most cases impoverished. For example, prostitutes. Even though it might not be the profession of their own accord, they have to be open about their sexuality when working. However, people mark them as sinful, unworthy and therefore their status in a society is low and so is their income. Also, even if their openness gives them freedom it only lasts until people start judging them.

To sum up, I believe that being open about your interests and beliefs is the first step to a higher level of consciousness, even if it is »sinful«. However, being free in our judgemental society raised by media and religion requires courage most people lack. Luckily sometimes you find that courage in most unexpected places like the Amsterdam red light district.

Nikita Kodrič, 4. b

Ingrid Pavšič, 3. č, Sledi glasbe

Your words have power

Sometimes a letter can change someone's life. That's the premise of Write for Rights, Amnesty's global letter-writing campaign. They've been doing it for the last 15 years. Every December, Amnesty supporters across the globe will write millions of letters for those whose basic human rights are being attacked.

This year we were writing for:

Ni Yulan, a housing rights activist in China. An ex-lawyer, Ni Yulan and her family watched the demolition of their home shortly before the Beijing Olympic Games. She wasn't going to let it happen quietly. She resisted – educating neighbours about their rights and advocating on behalf of other displaced residents. Her activism didn't go unnoticed by the Chinese authorities. Despite winning international awards for her courageous work, Ni Yulan has faced nearly 20 years of harassment, evictions, and surveillance.

Wang Xiaohong
Director of Beijing Municipal Public Security Bureau
No.9 Dongdajie, Qianmen
Dongchengqu
Beijingshi 100740
People's Republic of China

EU, Slovenia, 15. 12. 2017

Dear Director,

We are Maruša and Mark two-high school students who have been acknowledged with the status in your streets. Your officials are policing innocent citizens. We are not fond of your actions, we support actions of Ni Yulan who you harass. You shouldn't destroy houses of innocent people to build lucrative structures. Your officials also shouldn't beat citizen for no reason, it isn't morally acceptable.

How would you feel if you were thrown out of your home and beaten almost to death? If it happened to us, we would be deeply offended and furious with the authorities.

We hope this letter makes you think about what your officials are doing to the innocent and that you change your actions for the greater good.

Our regards, Mark and Maruša

Mahadine is a father of seven and an online activist who posted videos online criticizing the government and was arrested and detained for that. He was beaten, electrocuted and starved of food and water for days. His health is deteriorating and if he does not receive treatment soon, it will only get worse and put his life at risk.

Taner Kılıç was just doing his job, exposing human rights abuses in Turkey as Chair of Amnesty International in that country. But on 9 June 2017, he was thrown into prison on the baseless accusation of being a member of an »armed terrorist organization«.

President Idriss Deby Itho
PO BOX 74
N' Djaména
Chad

EU, Slovenia, 15. 12. 2017

Dear President,
We are Taša and Tanaja, two 15-year-old girls from Slovenia. Not long ago we discussed human rights at school. Then our teacher showed us Mohadine's case and we agreed that his human rights are severely abused. Just posting his opinion about your government on facebook was a just reason for you to put him in prison. We all have the right to tell what we think and we shouldn't be scared to do that.

We want you to release him. Apart from violating human rights such as freedom to speak do take into consideration that he has a family that needs him. It's not right that children should grow up without their father because he hasn't done anything wrong.

We firmly believe you'll realize your misconceptions and change your ways.

Yours sincerely, Taša and Tanaja

Minister of Justice Abdulhamit Gül
Ministry of Justice
Adalet Bakanlığı
06659 Ankara
Turkey

5. January 2018

Dear Minister,
I am writing to you upon being acquainted with the situation of Taner Kılıç and the Istanbul 10. I am currently attending the last year of high school in a small town located in Slovenia. During our English classes we were discussing brave actions of people who fight for greater good.

Taner's story really caught my attention so I decided to write you a letter. I was so devastated when I heard how your country handles people who expose humans abuses in Turkey. I believe that your government should consider the activists' words, because they only fight for a more developed and advanced country. In my humble opinion you should stop the persecution of these rights defenders and drop all charges against them. If Turkey wants to be a developed country, it must cooperate with its nation no matter weather the nation is critical of your actions or not.

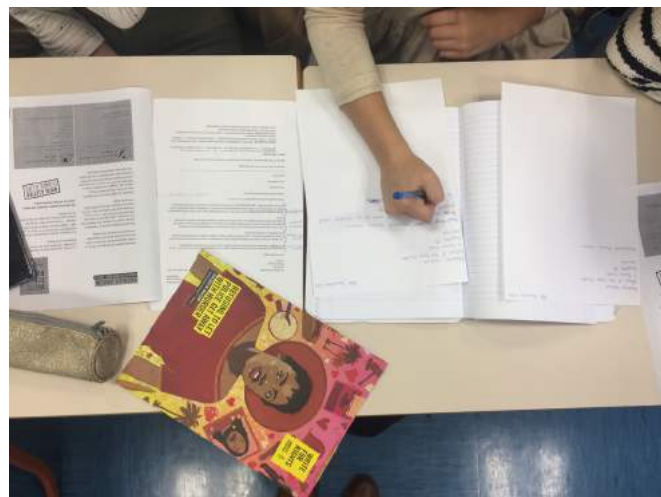
It appears to me that Tanner Kılıç, the Istanbul 10 and other courageous activists only try to be virtuous, ethical and generous citizens, who provide help to anyone in need and now is on us to return the help to them.

I really hope that my suggestions will be taken into consideration.
Best regards, Lea Elena Vidmar

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

DEFENDING HUMAN RIGHTS

The Dutch among us

From the 22nd to the 29th of October 2017 the first part of the exchange between our school and the Dutch school of Saint-Maartens college took place here in Slovenia.

Preparations for that week started already at the end of the previous school year. So we knew there would be quite a lot of work but also pleasant time ahead of us. Our Dutch friends arrived on Sunday, the 22nd of October, with an almost 2-hour delay, because unfortunately the bus broke down on their way from Venice to Ajdovščina. When they finally arrived we welcomed them and took them home to our families, where they were to spend the following week.

On Monday, professor Samuel, the coordinator of this exchange, greeted us with welcoming words. After that we went to Cerje, where we were shown a museum that serves as a memorial to those who lost their lives during WW1. We also visited a nearby cave and learnt a lot about the war and why the soldiers used the caves. Even though it was our first day together, we already started working on our project. Each group had its own topic and task to finish over the week.

On Tuesday morning we all met at school to continue our work, but later went on our next adventure. Apart from having fun at the Soča Fun Park, we also climbed the nearby mountain of Sabotin. We were granted an absolutely stunning view of the river Soča from the top. Our task was to visit the museum and the trenches up there. The guide, a retired soldier, shared a lot of interesting facts with us. We enjoyed his narration and overall we had a great time.

On Wednesday, the 24th, we stayed at school to continue and improve our project for the final presentation, which was due on Friday evening. At 2pm everyone went home and most of us spent the afternoon with our families.

On Thursday we went to Kobarid. There we visited a monument commemorating the dead soldiers of WW1. The monument is situated at the top of a mountain. There is also a church with a big cemetery for the soldiers who fought on the mountains of Kobarid during WW1. Later on we went to the museum, where we learnt more about the war in that area. The guide also told us a story of an Italian soldier, who in the middle of the fire stepped out of the trenches and sang a beautiful song. After his performance the Italian and Austrian soldiers gave him a big applause. For the moment it didn't matter what side he was on, they were just humans. After that we went to Tolmin Gorge, a valley with a crystal clear river. It was really breathtaking!

On Friday, the 27th, we were to finish our presentations and show the results to our professors and parents. We succeeded and presented our tasks with flying colours.

A lot of people think that WW1 is a forgotten war, but it was actually a starting point of WW2. Both Hitler and Mussolini fought in WW1 and returned home with injuries and no jobs in their home country. A lot of problems and much chaos awaited people in both Italy and Germany after the first World War. We must admit that the overall experience was extremely educational and worth going through. Finally, one of the most important lessons we gained for life is that the atrocities of wars must never be forgotten nor repeated.

Rebeka Hvala, Tara Pahor in Julija Krečič, 2. a

One of the objectives at English classes this year was also to acquaint the 3rd and 4th year grammar school students with science, moral dilemmas and scientific methods. As science during language classes can be best explained with the presence of a science teacher we did exactly this. We invited our Biology teacher to join us.

With a lot of preparation that both teachers had put into well-prepared material and lessons prior to collaboration in the class we embarked on our 3-week long Biology-English tour with the aim to discuss the dilemmas around vaccines and vaccination.

Following you can read some of the reports and essays on how our work proceeded, where it lies its importance and what we gained from it. At the same time we fulfilled the demands our final exam, matura, poses on us by writing reports, articles and essays.

To weather and to win the fight against causes of diseases and misinformation

There are a lot of contrasting opinions on the topic of vaccines. Are they safe? Are they toxic? Who should we trust? We breached this topic during English lessons with the help of our Biology teacher who provided a deeper insight into the scientific details.

Before being exposed to scientific articles and research we were introduced to THE BALONEY DETECTION KIT which provided us with guidelines for critical evaluation of credibility of information, not just for now, but for later in life as well. It consists of ten questions one should ask before believing a received piece of information let it be from the internet, newspapers or TV.

Then it was time for us to test The Kit ourselves. We were introduced to Andrew Wakefield's work through sections of his film: VAXXED – FROM COVER UP TO CATASTROPHE. The message he was trying to get through was targeted mainly at parents, trying to instill fear in their hearts otherwise full of love for their children. His main claim was that vaccination of children has a negative influence on their lives and is, according to his 1998 research, in many cases, the cause of autism. He was supporting his personal belief with parents sharing their tales of misery, after they had their children vaccinated. They reported tragic stories about their children suffering horrendous seizures with eventual development into severe autism. The first-person approach on giving us this information was shocking and even believable to some individuals, of which the human in their hearts was touched by mothers and fathers who lost their children.

But after googling Wakefield, realizing his research was a fraud, talking to our Biology and English teachers and turning on the sensible switch in our brain we realized our mistakes – it was all just baloney. From that point on we were even more cautious and aware of dangers of misleading information we stumble upon on the daily basis, especially by having access to the large amount of information from the Internet where the preponderance of facts is falsified.

We expended our knowledge on vaccines by watching a Khan Academy video on the topic. It listed numerous researches with a scientific base, in contrast with Wakefield's which was driven by personal beliefs and was done on twelve individuals. These particular widely-sampled pieces of information were the exact opposite of Wakefield's in its core – vaccines are, according to this video, in fact not toxic and not linked to autism.

Another variation of the myth buster about vaccine safety, this time in article form, was UNDERSTANDING THIMEROSAL, MERCURY, AND VACCINE SAFETY. It dealt with the issue of mercury in vaccines and whether or not it is harmful and damaging to our children. The article was based on results of different studies, done in various different circumstances with the same, or very similar results stating that mercury was never to blame. It can be found in only one type of vaccine and it never was used in MMR vaccines that were believed to cause autism all along.

The last article we analysed was TRUTH ABOUT THIMEROSAL AND VACCINES published by The People's Chemist. The topic was presented from the perspective of a man that is both, a father and a chemist. His writing was mocking the government agencies' existence and their explanations of the parting question about vaccine's safety. He presented scientific facts and misinterpreted them to create an even stronger atmosphere of fear and distrust. He painted us only half of the picture, the half that presented mercury as harmful substance that our bodies can't extract, when in fact they can. Once again The Baloney Detection Kit was helpful in spotting and seeing the whole picture.

In conclusion, we are now armed with a healthy amount of scepticism and strong guidelines that will help us with conquering our foolish, naive nature. We as students of a grammar school should be wide eyed and have enough general knowledge to detect misinformation and we all hope to leave our educational institution as intellectuals. These lessons were certainly a step towards that goal.

Brina Koloini, 4. b and Adriana Ronkali, 4. a

Report on our vaccination project

Introduction

Upon being requested, I am writing a report on our integration between biology and English classes. Vaccination and its side effects were being discussed during English lessons with the help of a biology teacher. The purpose of this report is to evaluate the work done in the past lectures.

The integration

As mentioned before, our class 4b gained knowledge about Biology topics during English lessons. With help of our Biology professor Sonja Marušič and our English professor Melita Lemut Bajec we immersed in a topical issue of vaccination. Advantages and disadvantages were debated and a lot of different conclusions were drawn.

Aims

Furthermore, we tried to pursue the idea of our critical thinking in today's world. This can only be achieved while expanding our horizons. Therefore, a lot of aspects and different results need to be taken into consideration, when estimating certain researchers, statements and actions. All in all, our teachers tried to warn us about different misinformation in some studies that mislead and misinterpret the truth. I feel that they managed to do the pledged task.

The results

Different results and conclusions were made by every one of us. Some chose not to doubt anything and believe the information they constantly hear and others tried to oppose the irrational ideas; however, I can only speak for myself. I am confident that I am trying to look at problems from many standing points and not to believe everything I am told.

Conclusion

All in all, I believe our Biology-English collaboration certainly had its pros. A lot of new knowledge about vaccination was gained. New methods for determining whether a conclusion is made rightly or not were learned. Lastly, I think these lessons were interesting and well carried out.

Lea Elena Vidmar, 4. b

Collaboration with Biology classes on the topic of vaccination

Introduction

As requested, this is my assessment report on the health project we had during our regular English classes in collaboration with our Biology teacher and Kumerdej award winner Sonja Marušič. The purpose of this report is to show that the collaboration was well accomplished and thoughtfully executed.

Course

The project was held for approximately three weeks. In the joint effort, both teachers led twelve intriguing and thought-provoking lessons, in which the students of 4a and b had to engage massively and state their opinions about the topic of vaccination and credulousness in today's society. On the first day of the project, students received a folder of worksheets, which they had to fill out along the following weeks. The project started by watching a few outtakes from documentaries about vaccination and its side effects. All the unfamiliar words were explained by our biology teacher. For instance, what is thimerosal, mumps, polio ...

Baloney detection kit

Baloney detection kit is a set of cognitive tools and techniques that fortify the mind against penetration of falsehoods. The kit is brought out as a matter of course whenever new ideas are offered for consideration. Students used this method while reading scientific or pseudoscientific articles to find out whether the source is valid or not.

Last day

On Friday the 17th of November the project came to a close. Students from both classes were divided into mixed groups. Half of them had tasks in Slovene and the other half in English. Each member had to participate and find credible information on the topics of medicine and the biggest blunders in human history such as the geocentric system or the fact autism is caused by vaccination. Each group then presented their findings.

Conclusion

All things considered, I believe that students learned a lot about vaccination and its side effects and the importance of critical thinking, therefore, being skeptical in today's world. This is the most important trait a person can have because critical thinkers are able to make better strategic and more effective decisions based on the evidence in front of them, and not on the assumptions they have made or on what they were told by others.

Karin Turk, 4. a

If there was one lifeskill everyone on the planet needed, it would be the ability to think with critical objectivity. (Josh Lanyon)

Opinion essay

In his work *Come Unto These Yellow Sands*, writer Josh Lanyon expresses an important thought about a life skill everyone on the planet should have, which in his opinion is the ability to be objective in one's thinking, and also be critical while doing so. In my opinion, independent critical thinking is significant for every individual regardless of their position in society, or their life goals.

To begin with, the ability of independent critical thinking is very important, as it presents a basis for self-determined and educated decision-making. A person that does not give much thought to their decisions in life, quite often finds themselves following what the majority of people do, and acts like a sheep in a herd. This can lead to dissatisfaction and mental health problems upon realisation of the emptiness of their pursuit of happiness.

In addition, critical thinking can help create a more open society, whose members are strong individuals who cannot be manipulated by radical ideologies. We are all acquainted with cases such as Hitler's nazism and Stalin's communism, where the population was led into believing their leaders' almighty power. And we all know the consequences of these regimes were damning at the very least and echo to this day.

In conclusion, I believe critical and objective contemplation is a crucial skill for every person. Firstly, it is important for an individual's life choices, as a lot of people suffer mental health issues when realising their aspirations were not what they actually wanted, but only what the majority was doing. Independent thinking, in addition, is needed to create a free and strong society safe from harm of radical ideologies.

Luka T., 4. a

Osrečili smo starejše, obogatili pa predvsem sami sebe

V življenju štejejo predvsem preprosti trenutki, tako pri starejših kot tudi pri mladih. Takrat se drug od drugega največ naučimo in se obogatimo. Mladi lahko na starejše prenesemo radoživost in neizmerno radovednost, sami pa v življenje odnesemo njihove izkušnje in zgodbe ter z njimi nasvete, ki so jih starejši v svojem polnem življenju pridobili.

Čeprav nam je večkrat odveč poslušati izkušnje, nasvete in modrosti, s katerimi nas starejši obsipajo, smo bili v to polnost življenja dijaki 1. a in 1. b razreda vključeni z obiskom doma starejših občanov v Ajdovščini.

Starejše smo obiskali predvsem z namenom, da skupaj izdelamo okraske ter postavimo božično drevesce. Pred druženjem smo jim še istega dne, v petek, 22. decembra 2017, napisali praznične voščilnice, ki smo jim jih kasneje podelili in jim tako otoplili hladne praznične dni.

Sama sem ob prihodu čutila napetost, vendar se je vzdušje kmalu sprostito. Že takoj sem opazila, da so nekateri starostniki bolj družabni kot drugi, toda vsem se je na obrazih pisalo tiho veselje ob našem prihodu. Bolj družabni so izkazovali svoja čustva skozi klepet in stisk rok, tisti bolj zadržani pa so se ob našem delu izgubili v svojih mislih in spominih.

Zadovoljni pa niso bili le oni, temveč tudi jaz. V dom sem prvotno vstopila z namenom, da pomagam okrasiti božično drevesce, nisem pa vedela, da bom s tem dejanjem razveselila tudi samo sebe. In prav ta spomin me pogreje vedno znova.

Naja Bratož, 1. b

V boju s predsodki

Prvi letniki smo septembra dobili priložnost, da prostovoljno pomagamo na mini olimpijadi za otroke s posebnimi potrebami. Osem dijakov in dijakinj nas je tako otrokom pomagalo premostiti različne ovire, ki jih sami ne bi zmogli. Čeprav nam je bilo rečeno, da bomo tako otrokom podarili nekaj svojega časa in dobre volje, mislim, da smo veliko več prejeli kot dali. Vsi ljudje imamo določene predsodke, a je prav, da se jih skušamo znebiti ali vsaj preveriti, če so upravičeni.

Prav take izkušnje nam to omogočajo. Spoznali smo, da ti otroci niso tako različni od nas, čeprav se na prvi pogled zdi tako. Kot mi se ob zmagi veselijo, ob porazu so jezni in razočarani, smejejo se istim šalam, kakor mi ... V sebi nosijo mnogo več, kot lahko sprva vidiš, če pa jim daš priložnost, bodo to tudi pokazali. Konec koncev smo vsi ljudje z napakami in vrlinami, vsi naletimo na ovire v življenju, ki jih moramo premostiti. Mnogokrat potrebujemo pomoč in veseli smo, če jo dobimo. Še bolj pa je včasih človek vesel, če pomoč lahko nudi. Hvaležni smo, da smo jo otrokom lahko nudili mi.

Tanaja Odar, 1. b

Svobodna sredi puščavskih sipin

Intervju s humanitarno delavko ddr. Miro Delavec Touhami, s katero naša šola sodeluje že vrsto let ter tako mlade pilonovce vzgaja v duhu dobrodelnosti in solidarnosti.

Mira, po rodu ste pristna Gorenjka, po izobrazbi dvojna doktorica znanosti, in sicer doktorica prava in doktorica literarnih znanosti. Že kaj nekaj let živite in delate med slovenskimi izseljenci v Nemčiji, kjer poučujete slovenski jezik in kulturo. Ste tudi mamica 3-letnega sina. Poročena ste s Tuaregom, ki prihaja iz puščavskega dela Alžirije. Kaj od tega vam največ pomeni in najraje slišite?

Največ mi pomeni biti mama. Zelo uživam v vlogi mame in se od svojega sina vedno znova kaj naučim. Hvaležna sem tudi, da sem s trdim študijem pridobila izobrazbo; veliko pa me je naučilo tudi življenje samo in izkušnje, ki sem jih nabrala na svojih poteh. Poučevanje slovenskih izseljencev je posebna izkušnja, saj sem na ta način Slovenijo spoznala in začutila na povsem nov način.

Ste si kot najstnica predstavljali, da Vas bo pot zanesla med Tuarege? Vas je že takrat zanimalo življenje nomadskih ljudstev?

Kot najstnica si nisem nikoli predstavljala, da me bo življenjska pot zanesla v Afriko. Res pa je, da me je kasneje, v času študija, zelo zanimala Severna Afrika in sem prebrala veliko knjig na to temo. Preden sem stopila v stik s Tuaregi, sem prepotovala veliko sveta, a želja po pesku je ostala neizpolnjena vse do leta 2001, ko sem prvič odšla v Egipt, kasneje v Tunizijo in zatem v Saharo med Tuarege. Tuareška kultura me je tako prevzela, da sem se želela čim prej vrniti nazaj in tako sem se začela vračati na jug Libije, Alžirije itd. Nikoli v življenju si nisem predstavljala, da me bo pot mednje zanesla na takšen način, a danes sem hvaležna, saj sem se od njih zelo veliko naučila. Od vsega so me na prvi pogled najbolj očarali preprost in iskren način življenja, medsebojna strpnost in sožitje ljudi. In misel, da smo ljudje pred močjo narave zelo majhni in nemočni.

Kako se v Afriki počutite in česa Vam tam najbolj primanjkuje?

V Afriki se počutim svobodno, srečno, mirno in zadovoljno. Človek se nauči, da je za srečo potrebno zelo malo stvari in da se v evropskem prostoru vse preveč poudarka daje na zunanost, lažna prijateljstva, zahrbtnost in nevoščljivost. Tega Tuaregi ne poznajo v takšni obliki. Kar pa pogrešajo, so seveda hrana in oblačila, saj se zaradi sprememb podnebja spreminjajo tudi njihovi življenjski pogoji. Želijo si, da se ne bi svetovne velesile ves čas vmešavale v njihov način življenja.

Kaj bi najprej spremenili, če bi lahko?

Če bi lahko, bi si najprej želela, da se končata vojna in vsakršno nesmiselno nasilje nad otroki, ženskami, nedolžnimi in trpečimi ljudmi. Oni najbolj trpijo zaradi vsega, kar se dogaja danes na svetu. Predvsem tuareški otroci me pogosto sprašujejo, česa so krivi, da so se rodili v tako krut in s krvjo prelit svet. Želijo si živeti v miru, si pridobiti izobrazbo in delati na svoji zemlji za svoje ljudi, ne pa za tuje izkoriščevalce.

Česa Vas je Vaše poslanstvo naučilo?

Naučilo me je, da smo ljudje soodvisni drug od drugega; potrebujemo pomoč in razumevanje sočloveka ter zavedanje, da je vse na svetu v materialnem smislu minljivo, samo ljubezen in spoštovanje, ki ju damo človeku, sta večna.

Kakšen je bil Vaš prvi sprejem pri Tuaregih? Kaj Vam je najbolj všeč pri njihovi kulturi?

Prvi sprejem je bil zelo zadržan, saj niso vedeli, kdo me pošilja in zakaj sem med njimi. Kasneje, ko so me bolje spoznali in videli, da je namen mojega delovanja dobronameren, so me sprejeli medse in danes, po več kot 12 letih, sem postala del njihove skupnosti. Pri njih mi je najbolj všeč, da so zelo miroljubni, strpni, preprosti in srečni, če vidijo druge ljudi srečne in zdrave.

Ali ste se v Afriki kdaj zares počutili ogroženo? Ste zaradi tega kdaj razmišljali o prekinitvi svojega poslanstva?

V zadnjih letih je bilo moje življenje večkrat ogroženo; sem praktično edina Evropejka na tem Saharskem območju, zato je nevarnost izgube življenja ves čas prisotna. Leta 2012 sem v Libiji ob bombnem napadu komaj ušla smrti, ko sem dostavljala zdravila na jugu Libije za otroke z epileptičnimi napadi. To me pri mojem poslanstvu ni ustavilo; sem pa zelo previdna. Verjamem, da če človek dela iskreno in pošteno, ima angele, ki mu pomagajo in ga obvarujejo hudega, seveda pa mora biti odgovoren do svojega življenja in življenja svojih bližnjih.

Je med načinom življenja pri nas in pri Tuaregih moč najti kakšno podobnost? Kako drugačni so naši afriški sovrstniki?

Med vrstniki Tuaregi nomadi in slovenskimi vrstniki ni nobene podobnosti. Slovenski najstniki imajo (vsaj večina) vse, kar najbolj potrebujejo – hrano, oblačila, izobrazbo, dom, mir, starše itn. Mladi v Sloveniji in Evropi se premalo zavedajo, da imajo raj, o katerem milijoni njihovih vrstnikov po svetu lahko samo sanjajo. V naši družbi je preveč nezadovoljstva nad seboj, nad družbo, v kateri živimo, preveč namišljenega igranja sreče. Tuareških otrok nisem nikoli slišala, da bi se pritoževali, saj sprejmejo svoje življenje takšno, kakšno jim je poslano, in iz njega skušajo narediti najboljše. V našem svetu je ravno obratno: iz najboljšega ljudje skušajo narediti najslabše. Tako je tudi z moderno tehnologijo: namesto, da bi jih zblíževala, jim olajšala izobraževanje, jih oddaljuje od njih samih in od soljudi. Tuareški mladi nimajo teh težav, zato so njihove komunikacijske sposobnosti veliko boljše; njihova osebna identiteta je jasno izražena. Mladi v Evropi iščejo sebe, ne vedo, kdo so in kaj si želijo, ker so hotenja družbe zameglila njihovo lastno bit in so se na tej poti ne po lastni krivdi, izgubili. Naloga nas – odraslih je, da mladim pomagamo, jim damo možnost, da postanejo odrasli v svetu, v kakršnem želijo živeti, namesto da jih usmerjamo v neke kalupe, ki so že dolgo nazaj preživeli. Mladi povsod po svetu si želijo živeti svoje sanje. Za

mnoge tuareške otroke je Evropa obljubljena dežela, v smislu, da tu ljudje živijo v miru, svobodi, sreči, imajo na voljo izobraževanje, dejavnosti ob pouku, gledališča, nogometna igrišča, glasbene šole, plesne dvorane itn. O vsem tem milijoni otrok ne daleč proč od nas lahko samo sanjajo. In kar najbolj boli: oni me vedno znova prosijo, naj mladim v Evropi povem, naj skrbijo za to, kar jim je dano in naj bodo za to vsak dan znova hvaležni. Nič ni samo po sebi umevno.

Kako ste se naučili njihovega jezika? In kako zelo zahteven je?

Njihovega jezika sem se naučila postopoma in z leti, saj je zelo zahteven in imajo več »narečnih« oblik. Jezik tamašek in pisava tifinar nista sorodna nobenemu današnjemu jeziku ali pisavi, zato je že sam pristop učenja povsem drugačen. Stara sta več kot 5000 let. Žal ga Tuaregi lahko govorijo le v domačem okolju, saj sta uradni jezik arabščina in francoščina, ki ju lahko spoznajo, če gredo v šolo. Njihova kulturna dediščina je zelo bogata, žal je zelo malo ohranjenega. Bogati so njihovi običaji, ljudsko izročilo, stenske poslikave in redki ohranjeni zapisi v pisni obliki. Mnogo je bilo skozi stoletja uničenega in požganega. A največje uničevanje njihove dediščine se dogaja zadnjih deset let in povsem načrtno. Potiskajo jih iz njihovega življenjskega okolja, jim vsiljujejo novo kulturo, uničujejo stenske poslikave v jamah in kamnitih predelih puščave, požigajo dokaze o njihovem obstoju. Predstavljajte si, da nam zažgejo *Brižinske spomenike* ali pa Trubarjev *Katekizem* – gre za del identitete naroda. Težko je gledati, kaj se dogaja, in zato želim vedno znova poudariti, da je za Slovence zelo pomembno, da ohranimo svojo kulturno dediščino, jo zbiramo, zapisujemo. Da smo hvaležni, da imamo svojo domovino, v kateri se sporazumevamo v svojem maternem jeziku. Imeti svojo domovino ni nekaj, kar je dano vsakemu narodu na svetu. To vidimo v številnih konfliktnih situacijah, ki niso daleč proč od nas. Zato je pomembno, da pokažemo svoj zdrav ponos, skrbimo in negujemo čistost slovenskega jezika, namesto da vanj vnašamo plevel. O ljubezni do jezika bi naši slovenski izseljenci lahko povedali zelo veliko. Tako gorečih ljudi v ljubezni do domovine nisem srečala nikjer v Sloveniji.

Kdaj ste se začeli ukvarjati z dobrotelnostjo in kako je do tega prišlo?

Z dobrotelnostjo sem se začela ukvarjati, ko sem bila študentka. Takrat sem potovala po svetu in najbolj me je prizadelo, da vsa zbrana humanitarna pomoč v resnici ni nikoli prišla na območja, kamor je bila namenjena oziroma so si jo razdelili drugi. Ko sem tako prišla v neko sirotišnico v Sahari, se me je dotaknilo, ko sem videla, v kakšnih razmerah živijo dojenčki in otroci, medtem ko so na drugi strani ulice Unicefovo pomoč vojaki vozili v svoj tabor. Rečeno je bilo, da je hrana pokvarjena in ni dobra za otroke. V resnici sem kasneje videla, kako so to hrano porabili zase, v sirotišnico pa je bila poslana hrana, ki je ne bi jedle niti podgane.

Kakšno mnenje ima Vaša družina o Vašem poslanstvu?

Zelo pozitivno in so veseli, da na svoji poti, ki ni lahka, vztrajam in delam iskreno. Čedalje pogostejše pa se srečujem v okolju, kjer se gibljem, s predsodki ljudi in nestrpnostjo, v smislu, da je tudi pri nas veliko ljudi, ki potrebujejo pomoč in za to ni treba iti v Afriko. Vsekakor tudi pri nas življenje ni lahko, a ga ne moremo primerjati z razmerami v Afriki. Z določenimi predsodki bi morali že dolgo nazaj zaključiti in jih poslati na pogorišče zgodovine. Čas je za ljubezen in spoštovanje med ljudmi ter sožitje. Škoda je energije, ki jo ljudje vložijo v medsebojne spore, prepire, vojne – življenje beži mimo v svoji neponovljivi obliki.

Kje ste dobili denar za gradnjo šole? Kaj se otroci učijo v šoli? Koliko otrok obiskuje šolo?

Denar za gradnjo sem zbirala več kot devet let s prodajo svojih knjig in z zbiranjem donacij. Šolo obiskuje zelo različno število otrok, običajno okrog 25. Je pa želja, da bi jo še povečali, saj so se nam pridružile tudi ženske, ki so večinoma nepismene, tako da je nastal neke

vrste večgeneracijski center, kjer se trudimo tudi z ohranjanjem tuareške kulture. Za gradnjo centra sem se odločila, ker želim, da bi se na tak način poskrbelo, da bi Tuaregi nomadi lažje osvojili osnovno obliko pismenosti, zlasti ženske in otroci. Če ste nepismeni, potem z vami tudi veliko lažje manipulirajo, sebe ne morete zaščititi, zato ste »lahek plen« izkoriščevalskih korporacij in pohlepnih posameznikov, ki bi za denar prodali vse in vsakogar. A materialno bogastvo je kratkotrajna sreča, ki polno samo ego in ne duše. Mladi v Evropi bi se morali bolj zavedati, da ni pomembno samo, kakšne ocene imaš v šoli, ampak znanje, ki ga pridobimo tako v šoli kot poleg nje. Bolj bi morali biti odprti za probleme v družbi in skušati zadeve videti z različnih zornih kotov. Preveč je posploševanja in enosmernega razmišljanja. Vaša šola se zelo trudi mladim ponuditi čim več znanja tudi s pomočjo različnih zunanjih gostov, ki obiščejo šolo, kar širi vedenje in poznavanje različnih tem in to je tisto, na čemer se gradi znanje za življenje. Mladi so za to hvaležni in jim je v pomoč pri njihovem nadaljnjem študiju oziroma delu.

Zdi se, da so Tuaregi nomadi »na poti« močnim korporacijam in vplivnim politikam. Je temu res tako? Zakaj?

Res je, kerjena tem območju ostala še zadnja nerazdeljena zemlja med velesilami. Ta zemlja je bogata z zlatom in drugimi rudninami, ki so zanimive za velike korporacije, ki si želijo za vsako ceno povečati svoj dobiček, najbolj na račun slabotnih ljudi in tistih, ki nimajo nobenih sredstev, da bi lahko branili svojo zemljo. Tuaregi si želijo boljšo prihodnost za svoje otroke, namesto tega pa vsak dan bolj tonejo v svoji revščini, neizprosni v tekmi za zaščito svoje zemlje in svoje kulture, ki se izgublja pred njihovimi očmi. Pred njimi se odvija trgovina z ljudmi, orožjem, mamili, umetninami itn. Poleg tega puščava

postaja skladišče za jedrske odpadke iz Evrope, posledično razsajajo bolezni (levkemija). V svetu, kjer je nekoč vladal mir, vladajo danes strah pred terorizmom, naravnimi katastrofami, lakoto in boleznimi. Strah pred vojno in nasiljem prežema celotno družbo, ki je še nedolgo nazaj živela v sožitju z naravo in med seboj.

Kaj so vaše sanje?

Da bi lahko še veliko naredila za lepšo prihodnost slovenskega in tuareškega naroda. Da bi zavladal dan, ko bi si vsi na svetu podali roke in sklenili velik krog nesebične človeške ljubezni. To bi bil najlepši dan mojih sanj.

Kaj vam pomeni svoboda? Kaj bi Tuaregom pomenilo živeti svobodo?

Osebnost mi svoboda pomeni vse – pomeni, da sem to, kar sem – človek v svoji biti z vsem, kar nosim v svoji duši. Zahodni svet preveč poudarja dajanje zgolj razumskim reakcijam, srčna mora biti skrita ali vsaj prikrita, drugače človek težko eksistira in deluje v svojem okolju. Vse preveč je igranja, laži in sprenevedanj. Zahodni človek je ob »poplavi« tehničnih izdelkov postal odtujen ne samo do sočloveka, temveč je izgubil stik tudi s samim seboj.

Samo v puščavi med nomadi sem našla pot do same

sebe, ker menim, da je to ena izmed najtežjih poti, ki jih mora človek narediti v življenju, če želi biti iskren do samega sebe in drugih. Želje po odkrivanju individualne notranjosti, ki jo ima vsak človek, je v zahodnem svetu, kjer smo okupirani in blokirani z vseh strani, skoraj nemogoče izvesti, saj je niti začutiti ne moremo več. Ko sem prišla v puščavo, sem se počutila, kot da sem prišla domov. V evropskem prostoru, kjer človeka vodijo v osnovi čedalje bolj samo še materialne dobrine in neizmerno hrepenenje po izpolnjevanju le-teh, ne pa želje po medsebojnem spoštovanju, prijateljstvu in razumevanju, zaupanju, se počutim zelo tuje. V puščavi si preprosto to, kar si. Tam se nihče ne more pretvarjati, igrati, sprenevedati. Zakaj? Ker pred materjo naravo ni treba ničesar narediti in ničesar dokazati. Za razliko od evropskega prostora se v puščavi, tem kozmosu, ki me obdaja in v katerem sem popolnoma majhna, vseeno počutim zelo dobro, saj je človekova duša svobodna in nihče nikogar ne obsoja. Karkoli človek izreče o puščavi, je premalo. Enostavno jo morate občutiti in doživeti, se z njo zlit. To je hkrati tudi edina največja svoboda, ki jo imajo Tuaregi. Da so gospodarji svoje duše na svoji zemlji. V Evropi pogosto sebe prisilno usmerjamo zaradi vpliva družbe ali načina življenja, zaradi zahtev, ki jih drugi postavljajo in jih moramo upoštevati, če želimo z drugimi sobivati – in s tem izgubljammo svojo svobodo. V puščavi tega ni, si človek, ki si in te nekega dne ne bo več.

Kakšno bi bilo vaše sporočilo mladim v Sloveniji, morda Evropi?

Mladim sporočam, naj bodo med seboj strpni. Naj spoštujejo drug drugega. Naj se ne obtožujejo in norčujejo iz sošolcev in sošolk in ostalih ljudi. Naj vedno iščejo resnico in naj ne sledijo novicam, ki zgolj enosmerno prikazujejo del nečesa, kar mogoče sploh ne obstaja. Prav tako jim sporočam, naj bodo hvaležni staršem, učiteljem in ostalim, ki jim pomagajo na poti pridobivanja znanja. Naj bodo ponosni na Slovenijo in njeno kulturno dediščino. Šola, ki jo obiskujejo, se trudi, da bi jim ponudila čim več. Vesela sem, da so vaši dijaki pristopili pod mentorstvom mag. Melite Lemut Bajec k dopisovanju z mladimi na jugu Alžirije – za to sem ji iskreno hvaležna. Hkrati jim sporočam, naj srečo vedno iščejo v samem sebi in ne v tem svetu, saj ko bodo izhajali iz sebe, bodo notranjo srečo trosili tudi med ostale.

Ga. Mira, iskrena hvala za pogovor. Na Vaši poti Vam želimo še veliko poguma in angelov varuhov, ki Vas bodo varno vodili med Tuarege, pa tudi po Evropi.

Z go. Miro so se pogovarjali dijaki 1. a in b.

Kako so prvošolci doživeli predavanje o Tuaregih?

Predavanje je bilo zelo poučno, saj si nisem predstavljal, v kako hudem položaju živijo Tuaregi. Na njih pritiskajo velike korporacije in jim odžirajo zemljo. Mnogi Tuaregi zato Evropo dojemajo kot obljubljeno deželo. Osebnost sem enakega mnenja, saj smo tu v boljšem ekonomskem položaju. Ker pa smo ljudje zelo sebični in ozkogledi, težko sprejemamo drugačne od nas. Zato tudi nočemo tujcev. Želim si, da bi Tuaregi končno dobili svojo državo in tam normalno zaživel. Mladim Tuaregom bi želel sporočiti, naj se poskušajo izobraziti in kasneje tudi pomagati pri ustanovitvi svoje države.

Feliks Možina Vrtovec, 1. a

Predavanje mi je bilo zelo všeč, saj je bilo predstavljeno realno, brez olepševanja. Evropa je morda za nekatere obljubljena dežela, vendar sama nisem tako zelo prepričana. Obljubljena dežela namreč sprejme vsakega človeka, ne glede na vero, polt ali izgled. Evropa tega vsekakor ne zmore. Veliko Evropejcev je zelo rasističnih. To je nekaj, kar si želim, da bi se v prihodnosti spremenilo. Želim si, da bi ljudje sprejemali sebi drugačne, da ne bi že na pogled obsojali človeka. Všeč mi je bilo tudi, da Tuaregi ne poznajo tehnologije in zato niso odvisni od nje. Mi se skoraj ne znamo več drugače družiti in spoznavati kot v virtualnem svetu, medtem ko se oni pogovarjajo in cenijo prisotnost človeka.

Anamarija Cotič, 1. a

Predavanje se mi je zdelo zelo zanimivo, saj je gospa Mira Delavec razlagala prepričljivo in živeto. Mislim, da bi nas nekdo moral večkrat opomniti, da v nasprotju z nekaterimi ljudstvi pravzaprav živimo v razkošju. Čeprav številni Tuaregi naša življenja dojemajo kot popolna, smo v resnici priča resnim družbenim problemom, zato smo daleč od popolnosti. Zaslepljeni smo z novicami, ki nam jih predstavljajo mediji, le-ti pa velikokrat postavljajo absurde norme. Rasizem zagotovo ne bi bil tako množičen, če ne bi bili mediji tako vplivni. Tudi naše tako opevano in zaželeno bogastvo je žal le v materialnih stvareh. Tuaregi znajo bolj ceniti to, kar imajo, in zdi se mi, da so tudi duhovno veliko bogatejši. Sočlovek in odvisnost od njega sta jim vogelna kamna njihovega obstoja. Če bi se tega tudi mi bolj zavedali, bi bil svet zagotovo veliko lepši. Mladim Tuaregom, ki živijo v mestih, bi sporočila, naj ne prenehajo sanjati. Naj ne obupajo. Tuaregi nomadi pa naj obdržijo svojo kulturo ter vztrajajo. Mogoče pa se bodo politični problemi kljub vsemu rešili in bodo zaživel človeka vredno življenje.

Lara Bratina, 1. a

Predavanje mi je bilo zelo všeč, saj nam je gospa Delavec prikazala povsem drugačen način življenja. Zaskrbljujoče je, kako se ne tako zelo daleč od nas ljudje borijo za preživetje. Všeč mi je bila njena iskrenost. Pokazala nam je tudi grdo stran sveta in nas s tem zblížala z realnostjo.

Evropa je za nekatere obljubljeni dežela in mnogi izmed njih prodajo vse svoje premoženje za to, da bi prišli sem. Ljudje, ki pa tu živimo, nimamo takega občutka, saj nam je že samoumevno, kar imamo. Človek si namreč vedno želi več in trenutnega ne ceni.

Če pomislim na Tuarege, sem srečna in zadovoljna s tem, kar imam, čeprav velikokrat pozabim na to, kar je zares pomembno. Živim, sem srečna, zdrava, imam družino, prijatelje. A še vedno si želim, da bi bila prihodnost za mlade v Sloveniji bolj svetla.

Sara Durn, 1. a

Predavateljčine zgodbe o mladih Tuaregih so se me zelo dotaknile, saj imajo Tuaregi popolnoma drugačno razmišljanje o svetu in drugače gledajo na probleme kot mi. Zanimive so bile zgodbe o tem, kako se oni spopadajo s svojimi problemi in kaj so za nas problemi. Za ljudi, ki še niso bili v Evropi, je mogoče stara celina res obljubljeni dežela.

Tudi sama bi rada nekoč odpotovala kam drugam, vem pa, da bom v vsaki državi naletela na ljudi, ki me morda ne bodo sprejeli zaradi državljanstva, jezika, prepričanja ali pa zaradi samega izgleda. Mladim Tuaregom bi rada sporočila, da imamo prebivalci te obljubljenega dežele Evrope tudi svoje velike probleme in da ni vse tako pravično kot izgleda na prvi pogled.

Nika Andlovic, 1. a

Tine Mikuš, 1. b, Svoboda

Leja Janežič, 3. č

Tina Ardela, 3. d

Ana Ludvik, 3. e

Urška Mikuš, 3. č

Karin Žgavec, 3. e

Neja Jereb, 3. č

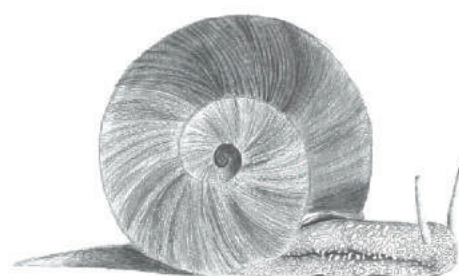
Ingrid Pavšič, 3. č

Tina Drnovšek, 3. č

Veronika Sorta, 3. e

Lenča Rijavec, 3. č

Maturantski izlet 2017, Grčija

Kazalo

Izviru na pot

Kurikul, kot ga piše življenje	3
Odločitev je vedno v tvojih rokah.	4

Svoboda

O svobodi izražanja	5
O (včasih neznosni) svobodi bivanja	6
Vsak je sam sebi merilo.	6
Svoboda, sreča in pasivnost	7
Kaj ti pomeni svoboda?	8
Ovca 21. stoletja?	8

Stati inu obstati

Projektni dan ob 500-letnici reformacije <i>Stati inu obstati</i>	10
Kaj imajo skupnega Trubar in milenijci?	10
Projektni dan pri slovenščini.	11
Kaj pomenijo Trubarjeve besede »Stati inu obstati«?	12
Stati in obstati v dobi instant pripravkov	12
»Stati inu obstati«	13
Projektni dan pri matematiki	14
Svoboda milenijcev	15
Milenijska generacija, kdo in kje smo, kam gremo, kaj si želimo?	16
Kdo smo milenijci?	17

Poučno vandranje

Pilonovci v tujini	20
»Viszlát, Budapest!«	20
To expand your knowledge you need to gain some experience abroad	21
Dunaj – mesto presežnikov	21
Are children abroad any different?	22
Na seminar na Portugalsko	22
Erasmus + mobility za učitelje	23
No place like home	24
S tako družbo tudi na konec sveta	24
Milan	25

V klopih in izven njih

Želim si	25
Novoletni čar	26
Popestrimo šolo	26
Startup vikend v Postojni	28
Učimo se podjetnosti.	28
Dan odprtih vrat.	29
Prehod v odraslost ni vedno enostaven	29
Mojstra tehnike – intervju z Mihom Polancem in Žigom Vovkom	30
Brez nas ne bi šlo	31
Sneg in druge prigode iz Berlina	32
Kamišibaj – pripovedovanje ob slikah na malem odru	32
Vse poti vodijo v Rim / Roma caput mundi.	33

Srednja šola Veno Pilon Ajdovščina

Zdrav življenjski slog

Kako na naši šoli spodbujamo zdrav življenjski slog?	34
Domače dobröte vsakodnevno na krožnikih pilonovcev	34
Tradicionalni slovenski zajtrk tudi letos na naši šoli	34
Najbolj športna šola	35
Kako športno aktivni smo v dijaškem domu?	36
Najbolj športni dijaki na najbolj športni šoli	37
Nepozaben vikend v Planici	38

Angleščina – lingua franca današnjega sveta

The World Food Day	39
Captain Fantastic	41
Positivity is what makes our life bearable	44
If you believe there is no hope you'll ensure there will never be any hope (Noam Chomsky)	44
Effectiveness of our school system	45
If you judge a fish on its ability to climb a tree, it will live its whole life believing it is stupid (Albert Einstein)	45
To what extent do we let ourselves be trapped into the moulds of society?	46
Experience is the name everyone gives to their mistakes	47
What does it mean to be free?	47
Some tourists think Amsterdam is a city of sin, but in truth it is a city of freedom.	
And in freedom, most people find sin. (John Green).	48
Amsterdam, the city of sin or freedom?	49
Your words have power.	49
The Dutch among us	51
To weather and to win the fight against causes of diseases and misinformation	52
Report on our vaccination project	53
Collaboration with Biology classes on the topic of vaccination	53
If there was one lifeskill everyone on the planet needed, it would be the ability to think with critical objectivity. (Josh Lanyon).	54

Z roko v roki

Osrečili smo starejše, obogatili pa predvsem sami sebe	55
V boju s predsodki	55
Svobodna sredi puščavskih sipin	56
Kako so prvošolci doživeli predavanje o Tuaregih?	59

Izvir

Glasilo dijakov in profesorjev Srednje šole Veno Pilon Ajdovščina
Šolsko leto 2017/2018

Uredila: mag. Melita Lemut Bajec
Lektoriranje: Laura Brataševac, prof.
Oblikovanje in prelom: Beti Bratina, prof.

Naklada: 750 izvodov
Tiskanje: TRIO d.o.o. Ajdovščina
Slika na naslovnici: Rok Čebtron, 1. b

februar 2018

OIV 2018, od 24. 1. 2018 do 27. 1. 2018; Smučanje, Cerkno

Veronika Pregelj, 2. a

Karolina Šavli, 2. a

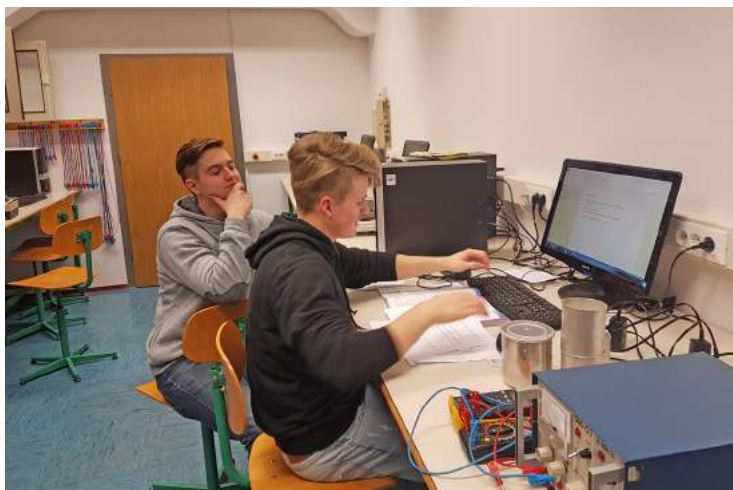

Hana Bizjak, 2. a

Naja Bratož, 1. b

OIV 2018, od 24. 1. 2018 do 27. 1. 2018; Likovno ustvarjanje

OIV 2018, od 24. 1. 2018 do 27. 1. 2018; Biologija

Zimski športni dan, 24. 1. 2018; Drsanje, Bled

Novoletne igrice 2017, 4. letnik PV

Prebri QR kodo.

